

Meedoen in Sliedrecht vanuit diversiteit

EDE, MEI 2011

Rieta van Dijk

Conny Hopman

Opdrachtgever: Stichting Welzijnswerk te Sliedrecht

Afstudeerscriptie: Maatschappelijk werk en dienstverlening

CHE: Christelijke Hogeschool Ede

Inhoudsopgave

pagina

Inhoudsopgave 2
Voorwoord 4
Samenvatting 5

1 inleiding 6
1.1 Opdrachtomschrijving 6
1.2 De opdrachtgever 6
1.2.1 Huidige werkwijze van de Stichting Welzijnswerk Sliedrecht 6
1.3 De rol van de wijkcoördinatoren van de burgerlijke gemeente 7
1.4 Context 7
1.4.1 Typering achterstandswijk in Sliedrecht 7

2 Opzet onderzoek 9
2.1 Omschrijving onderwerp en probleemstelling 9
2.1.1 Betrokkenen 9
2.1.2 Probleem achter het probleem 9
2.1.3 Vooronderzoek 9
2.2 Doelstelling van dit onderzoek 9
2.2.1 Verwachtingen uitkomst onderzoek 9
2.3 De hoofdvraag 10
2.4 De deelvragen 10

3 Onderzoeksmethoden 11
3.1 Onderzoekstype 11
3.2 Aanleiding interview 11
3.3 Gesprekken met actoren 12
3.4 Literatuur- en documentatie onderzoek 12
3.5 Wijkonderzoek 12

4 Theoretisch referentiekader 14
4.1 Wat is wijkgericht werken 14
4.1.1 Samenhang in de wijk 14
4.2 Bewoners sleutelrol bij leefbaarheid op 15
4.2.1 Solidariteit 16
4.2.2. Participatiemakelaar met liefde en geduld 17
4.3 Sociale cohesie 17
4.4 Van cohesie naar een zorgzame buurt 18
4.5 Sociale cohesie voorbij? 19
4.6 Initiatieven 20
4.7 Het ontstaan van probleemwijken 21
4.7.1 Indicatie probleemwijken 22
4.8 Kenmerken van multi-probleemgezinnen op 23
4.9 Outreachende aanpak 25
4.9.1 De theoretische en methodische aangrijpingspunten van outreachend werken 26
4.10 Multiculturele samenleving 26
4.11 Gezondheid allochtonen/autochtonen 26

			pagina
4	*Theoretisch referentiekader vervolg*		**27**
	4.12	Inburgering	27
		4.12.1 Taal en participatie in de wijk	28
	4.13	Methodieken voor wijkgericht werken	29
5	*Het onderzoek*		**32**
	5.1	Werkwijze	32
	5.2	Afnemen van de Interviews	32
		5.2.1 Beperkingen	33
	5.3	Uitwerking interview	33
6	*Resultaten van het interview*		34
	6.1	Beschrijving van de analyse	34
		6.1.1 De analyse van categorie A NAW gegevens	34
		6.1.2 De analyse van categorie B: Wonen	36
		6.1.3 De analyse van categorie C: Regels en voorzieningen	43
		6.1.4 Vragen en opmerkingen, tips en aanbevelingen van bewoners	46
7	*Conclusies*		**48**
	7.1	Onze conclusies	48
		7.1.1 Beantwoording van de deelvragen	48
		7.1.2 Beantwoording van de hoofdvraag	65
		7.1.3 Interpretatie en evaluatie van het onderzoek	69
		7.1.4 Beperking methode van onderzoek	70
8	*Aanbevelingen*		**71**
	8.1	Onze aanbevelingen	71
		8.1.1 Buurtmakelaar	71
		8.1.2 Ontmoetingsplek	72
		8.1.3 Taalvaardigheid bevorderen	73
		8.1.4 Interculturele ontmoeting gericht op opvoedingsondersteuning	74
		8.1.5 Laagdrempelige preventie hulpverlening	75
		8.1.6 Ontmoeting en participatie van ouderen	76
		8.1.7 Vergroten van bekendheid van SWS	77
		8.1.8 (Sport) activiteiten en dagbesteding voor jongeren	79
9	*Nawoord*		80
10	*Literatuurlijst*		**81**
	10.1	Boeken	81
	10.2	Websites	81
	10.3	Artikelen	82
	10.4	Overige bronnen	83

Bijlage A: Uitwerking van vragen in grafieken 84
Bijlage B: Uitwerking van antwoorden op open vragen 96
Bijlage C: Uitwerking vragen en opmerkingen, signalen, tips en aanbevelingen 109
Bijlage D: Brief aankondiging interview 111
Bijlage E: Vragenlijst voor interview 113

Voorwoord

Voor u ligt het verslag van ons onderzoek met de titel “Meedoen in Sliedrecht vanuit diversiteit”. De titel heeft betrekking op de wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) waarbij de eerste 5 prestatievelden van toepassing zijn. De nadruk ligt in dit onderzoek op prestatieveld 1, het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten. Het heeft ook betrekking op de participatie van de bewoners in de wijk of het dorp. In ons onderzoek zult u lezen dat wij bewoners gaan ontmoeten in de wijk van diverse culturele achtergronden, leeftijdscategorieën en levensbeschouwingen. Wij hanteren de termen autochtoon, allochtoon, Nederlander, nieuwe Nederlander door elkaar.

Onze motivatie om te kiezen voor een wijkonderzoek, heeft te maken met de persoonlijke betrokkenheid op onze medemens. Het gaat ons onder andere om het opkomen voor kwetsbare burgers die geen hulpvraag durven stellen of de weg niet weten, eenzaamheid ervaren, aanlopen tegen bureaucratie bij het vinden van hulp. We willen tijdens dit onderzoek ontdekken waar bewoners hun krachten aan ontlenen waar ze zich voor in willen zetten en of er sprake is van handelingsverlegenheid.

Om ons goed te oriënteren op de wijk en haar bewoners voor en tijdens het onderzoek hebben veel medewerking gehad van diverse informele en formele betrokkenen bij de wijk en het dorp. We willen onze waardering en dank uitspreken voor hun bereidwilligheid om tijd voor te maken en ons de benodigde informatie te verstrekken. De gesprekken met de bewoners zijn voor ons erg waardevol en belangrijk omdat ze antwoord geven op de vragen die leiden tot de uiteindelijke uitkomst van dit onderzoek.

Zonder de medewerking en feedback van onderstaande personen had de uitkomst van ons onderzoek er beslist anders uitgezien. We willen de volgende personen bedanken:

Allereerst de bewoners die hebben meegewerkt aan ons onderzoek., zij hebben de belangrijkste bijdrage geleverd. Daarnaast de medewerkers van de gemeente Sliedrecht: “ Hans Erkens, Johan Lavooij, Ed Kanters, Kees Jan van Zwienen en Tinie Kros”.
De wijkagenten Teus Prins en Klaas Blokland en de woonconsulent Nicolette van Noordenne, de huismeester Piet Batenburg van Tablis, de bewonerscommissie o.l.v. dhr. Arie de Kuiper, het buurtcomité o.l.v. Gerard Kraaijeveld, Frans Fok van het platform Oost en de cliëntenraad. Zij hebben ons veel belangrijke informatie verstrekt. Henk van Griensven van Elektra, Daphne Lansink aankomend sociaal cultureel werkster en Gerard en Carolien Vrooland van Pand 33, allen betrokken bij de jongeren in de wijk of het dorp, voor hun medewerking en uitleg over hun werkzaamheden. Ton Spek, Leendert Hofman, Gerben Mak en Bastiaan Bor, contactpersonen van kerken in Sliedrecht De directies van de scholen in de wijk en van het kindercentrum. De vrijwilligers die tijdens het onderzoek aangeboden hebben in of buiten de wijk een bijdrage te willen gaan leveren aan de participatie van plaatsgenoten. Onze 3^{e} jaars medestudent Hedzer Heijink voor zijn feedback en mevr. Kara voor het helpen vertalen van de aankondigingsbrief.

We willen in het bijzonder Wilma Corsel, onze docente van de CHE, hartelijk danken voor haar betrokkenheid en adviezen tijdens ons onderzoek. Daarnaast ook Joke Brouwer en Marjan Bisschop vanuit SWS en voor hun bijdrage en begeleiding vanuit SWS als opdrachtgever. Als laatste onze partners Kees Schrama en Leo de Stigter die ons met raad en daad bijstonden en Ella de Stigter voor haar tips met betrekking tot het interview.

Wij hebben van jullie veel steun en enthousiaste reacties ontvangen voorafgaand en tijdens ons onderzoek, nogmaals dank!

Samenvatting

In dit onderzoek beantwoorden we de vraag van Stichting Welzijnswerk te Sliedrecht, wat er nodig is om voor meer wijkgericht te gaan werken in de toekomst. Ons onderzoek richt zich in dit geval op de tien-hoog flats van de Havikstraat. Het gaat hier om twee flats met totaal 160 huishoudens.

Wij hebben ons zelf de hoofdvraag gesteld over hoe de bewoners van de wijk het sociale leefklimaat ervaren en de betrokkenheid op elkaar. Om antwoord te kunnen geven op deze vraag moeten we weten welke vragen en behoeften er leven bij de bewoners zodat daar optimaal op afgestemd kan worden. Het kan blijken dat mensen behoefte hebben aan praktische hulp zoals het invullen van belastingformulieren maar de weg daar naar toe niet weten. Het kan ook gaan om financiële problemen of het ervaren van eenzaamheid en isolatie door gebrek aan contacten. Gebrek aan taalvaardigheid kan bij nieuwe Nederlanders in het alledaagse leven problemen geven. Onder andere bij boodschappen doen en niet kunnen vertellen wat je nodig hebt of bij lichamelijke en psychische klachten niet duidelijk kunnen maken waar je last van hebt, met het gevolg dat er daardoor geen contact of burenhulp is van andere bewoners.

Door te onderzoeken wat er nodig zou kunnen zijn, hebben we besloten om de bewoners persoonlijk te bezoeken. Door een interview te houden met bewoners, hebben we een beeld gekregen over hoe zij het wonen ervaren, het contact en de betrokkenheid met elkaar beleven, of zij problemen in het dagelijkse leven ervaren op het gebied van gezondheid, financiën en/of opvoeding en dergelijke. Tevens konden ze aangeven welke behoefte ze hadden met betrekking tot activiteiten, hun ideeën en of ze daar aan mee wilden doen, maar ook of ze behoefte hadden ontmoetingen met andere bewoners in de wijk. Tot slot konden de bewoners hun vragen, opmerkingen en aanbevelingen aan ons doorgeven wat veel resultaten heeft opgeleverd. We hebben ook een aantal betrokken actoren gesproken die vanuit hun eigen referentiekader en visie naar de wijk kijken en vaak weten wat er zoal speelt.

Om aanbevelingen te kunnen doen voor de Stichting Welzijnswerk, hebben we bovenstaande gegevens geanalyseerd, hieraan onze interpretaties en conclusies verbonden en verwerkt in eindconclusies. Deze eindconclusies geven een duidelijk antwoord op onze hoofdvraag. Om onze aanbevelingen goed te kunnen onderbouwen hebben we in een theoretisch hoofdstuk diverse theorieën op genoemde leefgebieden verwerkt zodat we daar aan kunnen refereren.

1. Inleiding

1.1. Opdrachtomschrijving

De gemeente Sliedrecht heeft de Stichting Welzijnswerk Sliedrecht, verder aangeduid als SWS, opdracht gegeven om **meer wijkgeri**cht te gaan werken in de toekomst.
Aan ons als 4e jaars MWD deeltijdstudenten is door SWS gevraagd een breed onderzoek te doen naar de mate van maatschappelijke samenhang in de Sliedrechtse wijken en of men de weg naar hulpverlening weet te vinden.
Om efficiënt wijkgericht te kunnen werken is het nodig te weten wat voor vragen en welke behoeften er leven bij de bewoners. Alleen op die manier kan SWS tegemoet komen met een **vraag- en aanbodgerichte** werkwijze. Uit gedegen onderzoek bij bewoners en andere betrokkenen kan duidelijk worden wat er nodig is.

Sliedrecht heeft een viertal tien hoog flats: In de Karekietstraat, de Sperwerstraat, de Valkhof en de Havikstraat. Uit de oriënterende gesprekken, voorafgaand aan het onderzoek met diverse betrokkenen, vinden met name rondom de tien-hoog flats de meeste problemen plaats op het gebied van de sociale samenhang (zie ook vooronderzoek paragraaf 2.1.3) Ook zijn er negatieve signalen afgegeven, afkomstig van de plaatselijke krantenberichtgeving.

In overleg met onze opdrachtgever is daarom, mede gezien ons korte tijdsbestek, besloten om ons onderzoek te richten op de Havikstraat die deel uitmaakt van wijk oost- Sliedrecht.
In ons onderzoek willen we ook bekijken of dit de juiste methodiek (zie paragraaf 7.1.4) is geweest om de problematiek in de wijk in kaart te brengen.

1.2 De opdrachtgever

Dit onderzoek is in opdracht van SWS en gaat over welzijn, over een maatschappij van kwetsbare en niet kwetsbare burgers, over eigen verantwoordelijkheid en sociale samenhang. Welke taak heeft de gemeente, wat houdt die taak in en welke taak kan de Stichting Welzijnswerk Sliedrecht hierin vervullen. Het gaat dan vooral om de sociale samenhang in de wijken. De gemeente zelf is al actief bezig met wijkgericht werken. Daarbij wordt echter meer uitgegaan van de fysieke leefomgeving, zoals speeltuinen etc.

1.2.1 Huidige werkwijze van de Stichting Welzijnswerk Sliedrecht

SWS doet mee aan De Kanteling. Kanteling staat op een ander manier van denken en doen: van claim- naar vraaggericht werken, uitgaan van de kracht van burgers. SWS werkt aan vraagverheldering: wat ervaart een burger aan beperking, wat kan hij nog wel, waar is ondersteuning nodig en wat kan de omgeving betekenen. Heeft de burger mogelijkheden om deel te nemen aan het sociale leven. Het personeel van SWS werkt aan een integrale aanpak van cliëntondersteuning, diensten en activiteiten.

SWS heeft haar hoofdlocatie in het dienstencentrum de Reling. Daarnaast zijn er vier wijklocaties waar weinig gebruik gemaakt wordt van het inloopspreekuur.

In het dienstencentrum wordt ondersteuning geboden door het sociaal raadsliedenwerk, het mantelzorgpunt en de ouderenadviseur. De burgers kunnen er ook terecht bij het vrijwilligerspunt en voor een maatschappelijke stage. Binnen de stichting wordt ook een lokale inburgeringcursus aangeboden. Het serviceloket Wmo heeft een maatschappelijk werkster die in dienst is van de stichting en ook deel uitmaakt van het meldpunt zorg en overlast. Signalerend huisbezoek bij 75 plussers wordt gedaan door getrainde vrijwilligers

1.3 De rol van de wijkcoördinatoren van de burgerlijke gemeente

Wijkgericht Werken richt zich op het verbeteren van de sociale en fysieke leefomgeving. De wijk en de buurt staan daarbij centraal, want bewoners weten vaak precies wat er in hun woonomgeving leeft en wat zij daar samen met anderen aan kunnen doen. Zonder actieve deelname van bewoners is wijkgericht werken niet mogelijk. De gemeente werkt daarom aan goede samenwerking met bewoners. Het initiatief voor samenwerking kan uitgaan van de gemeente, maar ook van bewoners. De gemeente betrekt steeds vaker de wijk en de buurten bij het maken van plannen, maar stimuleert en ondersteunt óók initiatieven uit wijk- en buurt.

1.4 Context

Sliedrecht[1] (website gemeente Sliedrecht) is met bijna 24.000 inwoners een van de grootste dorpen van Nederland. Het dorp biedt een plek aan mensen met verschillende levensbeschouwelijke overtuigingen. Het respect hebben voor elkaars overtuiging is beperkt. Met name oudere burgers zien niet graag buitenlanders in hun directe woonomgeving. De Sliedrechtse samenleving lijkt stadse problemen te generen.

De gemeente Sliedrecht werkt op bestuursniveau nauw samen met de omliggende Drechtsteden, maar heeft door de jaren heen haar eigen karakter weten te behouden. Sliedrecht is een zelfstandige gemeente. Groot genoeg voor voorzieningen en bedrijvigheid op stadsniveau, maar klein genoeg voor dat eigen dorpse karakter.

Sliedrecht is bestuurlijk in drie wijken opgedeeld; west (de kleinste wijk), centrum en oost. Wijk oost is verdeeld in vier stukken. Een aantal wijken heeft een buurtcomité. Daarnaast zijn er ook enkele bewonerscommissies. Elke inwoner moet optimaal mee kunnen doen aan het maatschappelijke leven. Als er beperkingen zijn die het meedoen belemmeren, dan staan er verschillende middelen ter beschikking om die beperkingen op te heffen.

De huisbezoekprojecten in Nederland, die in toenemende mate worden toegepast, hebben ons geïnspireerd voor het onderzoek in Sliedrecht. Via Kennisnetwerk Achter de Voordeur[2] (website achter de voordeur) blijkt dat het aantal huisbezoekprojecten in ons land hand over hand toe neemt Ook woningbouwverenigingen zien we steeds vaker op huisbezoek gaan. Niet alleen als het echt moet, maar om met huurders van sloop of renovatie woningen het gesprek aan te gaan over de verhuizing naar een andere woning, als er een huurachterstand is, of in moeilijke wijken om te onderzoeken wat er werkelijk aan de hand is met hun huurders. Het gaat allang niet meer om de woning alleen. De zwaarst wegende problemen, schulden, spaaklopende opvoeding, problemen binnen het gezin, moeten opgelost. Bewoners moeten worden gestimuleerd om een stap vooruit te komen in het leven (participatie, scholing en werk). Dat zijn tegenwoordig de niet geringe ambities bij stedelijke vernieuwing.

1.4.1 Typering achterstandswijk in Sliedrecht:

Sliedrecht heeft een viertal tien hoog flats: In de Karekietstraat, de Sperwerstraat, de Valkhof en de Havikstraat. Uit de door ons verkregen informatie voorafgaand aan het onderzoek door oriënterende gesprekken met betrokkenen, vinden met name rondom de tien-hoog flats de meeste problemen plaats op het gebied van de sociale samenhang.
Volgens betrokken o.a. de voormalige wijkagent en de woonconsulent van Tablis, kan de flat in de Karekietstraat gezien worden als een achterstandsgebied. De flat zal echter op korte termijn gesloopt gaan worden en de bewoners krijgen momenteel vervangende woonruimte aangeboden. Ons onderzoek zal zich dan ook niet op dit gebied richten.
De tien-hoog flats aan de Havikstraat en de Valkhof hebben ieder 160 huishoudens en vanaf januari 2011 is de maximum inkomensgrens 33.000 euro. De huur bedraagt ongeveer 647 euro per maand.

Bij de tien hoog flat aan de Sperwerstraat is er minder doorstroom, hier wonen ook meer oudere bewoners. De Sperwerstraat heeft een groot aantal koopwoningen en bij de politie en de woonconsulent zijn er over dit gebied relatief weinig klachten binnen gekomen

Uit de oriënterende gesprekken bestond het vermoeden dat bewoners van de Valkhof en de Havikstraat vaak laagopgeleid zijn en een laag inkomen hebben. Vooral in de Havikstraat wonen veel allochtonen, van Turkse, Marokkaanse, Afghaanse, Congolese en Somalische nationaliteit en autochtone burgers samen. De Turkse groep zou het grootst zijn, daarna Marokkaanse gezinnen, Afghaanse gezinnen en enkele gezinnen uit Angola, Somalië, en Congo. Het lijkt te gaan om gezinnen en ouderen. Er blijken signalen afgegeven te worden met uitroepen als “zoon is drugsverslaafd, dus zij moeten hier weg uit de flat “ en “mensen die niet deugen worden eruit getrapt”.

Omdat deze huurwoningen relatief snel weer vrijkomen, melden zich ook huurders aan van buiten Sliedrecht. De vrijheid van keuze van de woningbouw coöperaties maakt dat er doorstroomflats zijn ontstaan. De hulpverlening wordt niet alleen lokaal aangeboden maar ook in Drechtsteden verband.

Zowel de Havikstraat als de Valkhof hebben een bewonerscommissie en een buurtcomité. Het probleem is dat het bewonerscomité en de buurtcommissie niet uit dezelfde personen bestaat zoals bij de Valkhof. De Havikstraat heeft daardoor een bewonerscommissie die er minder uitspringt in tegenstelling tot de Valkhof. Deze commissies treden meer naar buiten en hebben verbinding tussen bewoners tot stand gebracht. Rondom de Valkhof vinden er op dit moment al veel activiteiten plaats. Met ons onderzoek willen wij ons daarom richten op de Havikstraat.

2 Opzet onderzoek

2.1 Omschrijving onderwerp en probleemstelling

Uit informatie van onze opdrachtgever is gebleken dat er In Sliedrecht te weinig een beroep wordt gedaan op de hulpverlening waardoor er achterstand/problematiek ontstaat in een bepaalde wijk. Door de verbreding van haar werkzaamheden vanwege de Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning) is de doelgroep van de stichting uitgebreid van het ouderenwerk naar alle leeftijdsgroepen.

2.1.1 Betrokkenen

Het doel is nu dat alle (kwetsbare) burgers kunnen meedoen aan de samenleving. Een vraag die de medewerkers van de stichting elkaar regelmatig stellen is: “waar bevindt zich de zogenaamde kwetsbare burger en wie is dat dan”? Wat is kwetsbaar? Zijn dat de cliënten van het Sociaal Raadsliedenwerk? De deelnemers van de plaatselijke voedselbank? De aspirant vrijwilligers die vanwege re-integratie langskomen op het vrijwilligerspunt?

2.1.2 Het probleem achter het probleem

De vermoedens van zwakke, economische structuur, problematiek, vervreemding en dreigend isolement in deze wijk, geeft aanleiding tot ons onderzoek.

2.1.3 Vooronderzoek

We hebben, om ons beter te kunnen oriënteren en een beeld te krijgen van de eerdere afgegeven signalen, een aantal gesprekken gehad met diverse actoren, zoals woningbouw, politie etc. Deze hebben we vastgelegd in verslagen die we ook mee zullen nemen in de uiteindelijke conclusies en daaraan gekoppeld onze aanbevelingen.

2.2 Doelstelling van dit onderzoek

Het doel van dit onderzoek is de mate van sociale samenhang en de eventuele problematiek die in deze wijk speelt in beeld te krijgen. De resultaten van het onderzoek dienen inzicht te geven in de eventuele problematiek die er speelt in de Havikstraat. Hiermee hopen we antwoord te krijgen op de vragen of er geen of weinig beroep wordt gedaan op de hulpverlening en/of gebruik gemaakt van de voorzieningen die er geboden worden. Aan de hand van de resultaten van ons onderzoek en de getrokken conclusies willen we hier een aantal aanbevelingen voor doen. *Hoe kan de hulp vorm worden gegeven?* Met deze aanbevelingen kan stichting Welzijn een invulling geven aan het wijkgericht werken. Na drie maanden willen de onderzoekers een nazorggesprek met de SWS aanvragen om te bezien wat de SWS met hun aanbevelingen heeft gedaan.

2.2.1 Verwachtingen uitkomst onderzoek

Wie beter dan de bewoners zelf, kunnen de vragen beantwoorden die zicht geven op mogelijke problemen die er spelen in de wijk. We verwachten in ieder geval voldoende antwoorden te krijgen die ons genoeg informatie geven zodat we onze aanbevelingen daarop af kunnen stemmen.

2.3 De hoofdvraag

Hoe ervaren de bewoners van de wijk het sociale leefklimaat en de betrokkenheid op elkaar?

Wat zegt de literatuur over de sociale samenhang hierover? We verwijzen hiervoor naar paragraaf 4.3. waar we een uiteenzetting hebben neergezet over de wijze waarop Nederlanders met elkaar omgaan. De normen en waarden, solidariteit, respect voor elkaar en betrokkenheid bij de samenleving.

2.4 De deelvragen

Deelvraag 1

Wat is kenmerkend voor de wijk en haar bewoners?

De vraag is hoe de bewoners met elkaar leven en in hoeverre men elkaar kent in de wijk.
Om zich te redden in het dagelijkse leven moet men de Nederlandse taal voldoende beheersen en geschreven berichtgeving zoals brieven e.d. kunnen begrijpen. Aangezien er veel allochtonen wonen in deze wijk is dit een relevant aspect. Het is belangrijk dat deze bewoners genoeg ingeburgerd zijn om zich te kunnen handhaven in de Nederlandse cultuur en samenleving.

Deelvraag 2

Wat zijn de problemen wat betreft leefklimaat en betrokkenheid volgens de bewoners?

Bewoners brengen ieder hun vrije tijd door op hun eigen manier en interesses, al dan niet binnen of buiten de wijk. We vragen ons af of ze op de hoogte zijn van de activiteiten die er binnen of buiten de wijk worden aangeboden. Het contact met andere bewoners en hoe dat contact wordt ervaren is een belangrijk gegeven voor sociale samenhang. Voor sommige bewoners kan de mate van betrokkenheid op elkaar, ook de mate van het ervaren van eenzaamheid bepalen.
In de directe woonomgeving is het prettig om zich veilig te voelen, maar wordt dat ook ervaren? Hetzelfde geldt uiteraard voor overlast, de mate hiervan kan ook een onveilig gevoel teweegbrengen.

Deelvraag 3

Kan de wijk worden aangemerkt als probleemwijk?

De mate van werkloosheid en schuldenproblematiek kan uithuiszettingen tot gevolg hebben.
Speelt het lage inkomensniveau een rol? Is er sprake van materiële en/of immateriële problemen?
De mate van doorstroming in deze wijk en de daardoor veel wisselende bewoners, zou invloed kunnen hebben op de stigmatisering van de wijk.
Ook over opvoeding wordt vanuit de verschillende culturen anders gedacht en omgegaan. Hoe gaan bewoners met opgroeiende jongeren in de wijk om en worden hier problemen mee ervaren?

Deelvraag 4

Welke verbeterpunten zijn er mogelijk en welke rol kan de stichting Welzijnswerk hierbij vervullen?

Bewoners kunnen gebruik maken van hulp bij het invullen van (belasting) formulieren, regelingen, maar gebeurt dat ook. Waarschijnlijk is men hiervan niet op de hoogte van de verschillende mogelijkheden, bijvoorbeeld hulpverlening bij financiële problemen en/of gebruik maken van de plaatselijke voedselbank. Bij onvoldoende inburgering en taalvaardigheid kan men hulp nodig blijken te hebben op diverse leefgebieden. We vragen ons af of moeders en/of andere bewoners elkaar willen ontmoeten of mee willen doen in de wijk, hetzij als vrijwilliger of deelnemer.

3 Onderzoeksmethoden

3.1. Onderzoekstype

Vanwege de al eerder opgedane signalen: “geen gebruik maken van wijkfaciliteiten of spreekuren in de wijk” is er voor dit onderzoek gekozen voor een **beschrijvende onderzoeksvraag.** Dit vanwege een beoogde beschrijving van vraagstukken die belangrijk zijn. Uiteindelijk is er vanuit de beschrijving op te maken of de opgedane/vermoedelijke signalen ook daadwerkelijk spelen. Dit zal antwoord geven op de vragen om uiteindelijk in te kunnen spelen op de behoefte die er speelt omtrent het wijkgericht werken. Daarnaast worden de signalen getoetst op ernst, variëteit en maatschappelijke consequenties. Het is altijd mogelijk dat het resultaat uitwijst dat er verder onderzoek nodig is.

3.2 Aanleiding interview

We hebben ervoor gekozen om de bewoners persoonlijk te benaderen. Het type onderzoek is semi-gestructureerd. Als we een gewone enquête houden krijgen we zeer waarschijnlijk algemene kwantitatieve standaard antwoorden die geen recht doen aan het doel van het onderzoek. Door deze manier van interviewen krijgen we de meest kwalitatieve data.

Samenstelling interviewvragen

We hebben deels gestandaardiseerde vragen, deels schaalvragen en deels open vragen samengesteld. Deze hebben we onderverdeeld in drie categorieën: gestandaardiseerde NAW gegevens, wonen, regels en voorzieningen. De schaalvragen kunnen een meting geven en zijn gemakkelijker te verwerken. Door middel van de open vragen willen we bewoners gelegenheid geven om in hun eigen woorden te vertellen wat er leeft en speelt, hun ideeën en behoeften. We hebben in onze interviews als aandachtspunt meegenomen dat opvoedingsproblematiek niet (meteen) naar boven komt tijdens het eerste gesprek. Tevens willen we alert zijn op verborgen hulpvragen. Het is niet onze bedoeling om praktische problemen zelf op te lossen, maar zullen daarbij verwijzen naar BackOffice of anderszins.

Doel interview

We willen de bewoners ontmoeten in hun eigen context en op die manier meer duidelijkheid zien te verkrijgen welke problematiek er speelt, of er behoefte is aan informatie, advies en/of hulpverlening.

Soort interview

De werkwijze voor ons onderzoek zal bestaan uit het houden van gestandaardiseerde interviews. De nadruk ligt op kwalitatief onderzoek. Dit is geen wetenschappelijk onderzoek en is niet representatief voor de hele wijk. Wij willen wel cijfermatig in beeld brengen hoe de verhoudingen liggen bij de te onderzoeken topics (zie bijlage dimensies en interviewvragen)
Het onderzoek zal van te voren aangekondigd worden door middel van een door ons opgestelde brief in meerdere talen opgesteld en verzonden door Tablis Wonen.

Doelgroep interview

De flat heeft 160 huishoudens en onze inschatting is dat we er samen 50 zullen bezoeken. De methode die we willen handhaven is outreachend: *erop af gaan.*

Beperkingen interviews

De beperkingen van de interviews kunnen te maken hebben met het tijdsbestek. We zullen een beroep op de tijd van mensen moeten doen, wat gauw drie kwartier tot een uur in beslag zal nemen. Niet iedereen zal daar voor open staan.

3.3 Gesprekken met actoren

Om aan onze datagegevens te komen zal er gebruik gemaakt worden van gesprekken met actoren zoals het buurtcomité en de bewonerscommissie, de woningbouwvereniging, de politie (wijkagent) het Meldpunt Zorg en Overlast, de Voedselbank, het Sociaal Raadsliedenwerk, Home start, het Mantelzorgpunt, de Ouderenadviseur, het Vrijwilligerspunt, de Wijkcoördinatoren en het Wijkplatform Oost.

3.4 Literatuuronderzoek

Aan de hand van literatuur zullen we theorieën beschrijven om daarmee vervolgens onze aanbevelingen te kunnen onderbouwen.

3.5 Wijkonderzoek

Voor validiteit om onze eigen bevindingen in ons onderzoek te bevestigen, zullen we gebruik maken van meerdere bronnen o.a. eerdere onderzoeken in Sliedrecht. In Sliedrecht wijk Oost zijn verschillende wijkonderzoeken verricht in 2009, in 2010 en 2011.

Naar aanleiding van een buurt inloopspreekuur (18 februari 2009) in de Vogelenbuurt Noord Sliedrecht van en een belevingsonderzoek van voormalig wijkagent Teus Prins, zijn er problemen gesignaleerd die integraal zijn opgepakt door een werkgroep. De zogenaamde werkgroep 10 hoog flats. Door deze tijdelijke werkgroep 10 hoog flats in Sliedrecht wijk Oost heeft er een onderzoek (2009) plaatsgevonden. Het doel van deze werkgroep was om met de gezamenlijke partijen en jeugd verschillende trajecten gecoördineerd in te zetten om zo tot een beter leefbaarheid te komen. Op 15 juni is er een laatste overleg geweest. De werkgroep bestond uit verschillende ketenpartners zoals vertegenwoordigers van politie Zuid-Holland-Zuid, Tablis wonen, gemeente Sliedrecht en leden van wijkplatform Oost en buurtbewoners.

Uit enkele conclusies van dit onderzoek bleek dat de overlast van hangjongeren beperkt kan worden doordat bewoners, buurtcomité en de jongeren elkaar kunnen aanspreken. De bewoners en het buurtcomité kunnen de jongeren aansporen om zelf initiatieven te ontwikkelen. De voorzieningen (nieuw voetbalveldje) en extra dug-out moeten er voor zorgen dat de jongeren niet meer in de kelderboxen rondhangen. Door dit alles worden de jongeren gehoord en gezien. Verder hoopte de werkgroep door de oprichting van het buurtcomité, een eerste stap naar doelmatige burgerparticipatie en sociale cohesie. De aanbeveling in dit onderzoek was onder andere een bundeling van ketenpartners in een overlegstructuur om tot een goed resultaat te komen.

Een ander onderzoek (2010) betrof een wijkanalyse van Sliedrecht Oost “verander het klimaat, praat eens met je buren!”. Een onderzoek van Daphne Lansink, aankomend cultureel werker.
Ze heeft enquêtes verspreid over de drie 10 hoog flats á 160 huishoudens met een totaal aan 480 huishoudens. De respondenten waren totaal 60 waarvan acht de enquête niet hadden ingevuld.
Het onderzoek was voornamelijk gericht op de buitenruimte maar ook vragen over sociale contacten, betrokkenheid van de bewoners en het prettig omgaan met elkaar.

Op het gebied van de sociale contacten scoorde de Havikstraat het hoogst met een gemiddeld cijfer van 6.7 t.o.v. een cijfer van 5.9 in de Valkhof en een cijfer van 6.4. in de Sperwerstraat.
Als we kijken naar de betrokkenheid van bewoners dan scoort de Havikstraat het laagst met een cijfer van 4.7 t.o.v. de Valkhof met een cijfer van 5.6 en de Sperwerstraat met een cijfer van 5.7.
Op het gebied van prettig met elkaar omgaan, scoort de Valkhof met het cijfer 5.8, de Havikstraat met cijfer 6 en de Sperwerstraat met een cijfer van 6.7.

Het hierna genoemde onderzoek (2011) betrof subjectieve veiligheid van Sliedrecht wijk Oost. Dit onderzoek is gedaan door Johan van Pelt, stagiairagent in Sliedrecht wijk Oost.

Hij heeft enquêtes bij 115 woningen verspreid, aan het Fazantplein, Vogelenzang en de Horst. Deze woningen staan in de directe nabijheid van de Havikstraat. Van deze enquêtes zijn er 52 ingevuld.

Om de subjectieve veiligheid te meten heeft hij gebruik gemaakt van een eerder onderzoek "leefbaarheid en veiligheid Drechtsteden 2009". Het Drechtsteden onderzoek heeft het ervaren van veiligheid in de drie wijken Oost, Centrum en West, onderzocht.
In dit Drechtsteden onderzoek in wijk Oost bleek er bij de vraag, of men wel eens onveiligheid ervaart, een opvallende stijging van 4% in 2005 naar 12% in 2009. Ook viel het op dat men zich vaak onveilig voelt in de wijk, een stijging van 0% in 2005 naar 18% in 2009.

In zijn eigen onderzoek heeft hij enkele vragen opgesteld over veiligheid en overlast in wijk Oost. Hij heeft gevraagd een top 5 te benoemen m.b.t. veiligheid of problemen waar de Politie Zuid-Holland-Zuid meer aandacht aan zou moeten besteden. Daar kwam o.a. uit dat de hangjeugd meer aandacht moet krijgen. Er werden door sommige respondenten ook onderbouwde oplossingen bij gegeven. De jeugd moest serieus genomen worden en een eigen plek krijgen. De toegewezen hangcontainers werden omschreven als niet uitnodigend om je vrije tijd door te brengen.

4. Theoretisch referentiekader

In dit hoofdstuk beschrijven wij de verschillende theoretische uitgangspunten die gebruikt (kunnen) worden bij wijkgericht werken. We hebben daarbij gebruik gemaakt van diverse bronnen.
We laten relevante onderwerpen die betrekking hebben op sociale samenhang in de wijk, in onderstaande paragrafen aan bod komen. We beschrijven het een en ander over wijkgericht werken en de rol van bewoners daarin. Wat houdt sociale cohesie in en kan een restaurantfunctie in de wijk de sociale samenhang bevorderen? Wat is de definitie van probleemwijken en welke criteria worden hierbij gehandhaafd? We werpen een blik op multi-probleemgezinnen en hun kenmerken, om ze te kunnen herkennen. Outreachend werken is aanbodgericht en hoe doe je dat? We leven in een multiculturele samenleving waar het thema inburgering en participatie een grote rol speelt. Gezondheidsaspecten lijken bij allochtonen vaker voor te komen en dat zij vaak hun klachten niet over kunnen brengen. Tot slot vertellen we wat over methodieken voor wijkgericht werken met betrekking tot de verschillende doelgroepen in de wijk waaronder jongeren.

4.1 Wat is wijkgericht werken

De laatste jaren staat deze vorm van wijkgericht werken[3] (website Hoge school Utrecht) enorm in de belangstelling. Woningcorporaties en gemeentes richten oude wijken opnieuw in, nieuwe structuren worden bedacht en uitgevoerd. Burgerparticipatie vormt daarin een belangrijke schakel, waar overheden en andere organisaties veel waarde aan hechten.

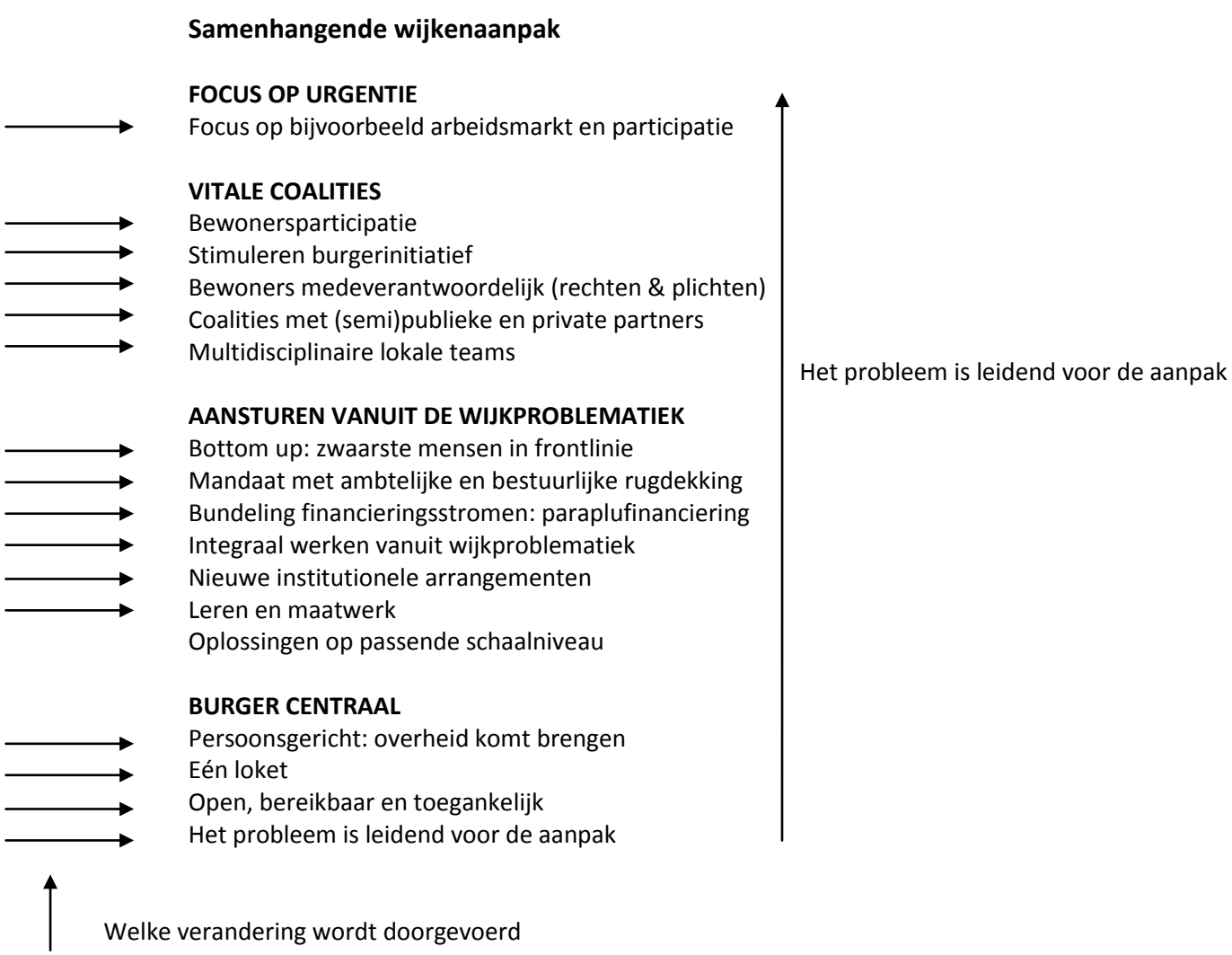
4.1.1 Samenhang in de wijk

Verkokering is één van de hoofdproblemen die een samenhangende wijkenaanpak in de weg staan. Deskundigen als Tops, van den Brink en Engbertsen leggen hierop de nadruk. Zij wijzen er op dat het wijkenbeleid in grote steden en vanuit het rijk nog te vaak is verdeeld over verschillende kokers: huisvesting, scholing, welzijn, veiligheid, het valt allemaal onder andere organisaties met alle bureaucratische belemmeringen van dien. Zij benadrukken dat een samenhangende wijkenaanpak alleen kans van slagen heeft als de beste mensen in de wijken zitten: mensen met de competenties en het gezag om verkokerde organisaties in beweging te krijgen (samenhang in de wijk) hfd. 2, p.13)

‘Nieuwe coalities in de Wijk’ adviseert om naast een gebiedsgerichte ook een persoonsgerichte benadering te kiezen, bijvoorbeeld in de vorm van buddy’s, coaches of huisbezoeken. Een langdurige betrokkenheid en het creëren van een vertrouwensband zijn kritische succesfactoren (hfd. 4, p. 17).

Bij het kiezen van een samenhangende aanpak staat het lokale probleem centraal en niet de organisatie of de regelgeving. Minstens zo belangrijk is dat geredeneerd wordt vanuit het gezichtspunt van de bewoner of gebruiker van de wijk. In welke mate wordt het de burger door de samenhangende wijkenaanpak makkelijker gemaakt? Samenhangende wijkenaanpak moet winst opleveren voor iedereen. Dit geldt allereerst voor de bewoners, maar evenzeer voor de ambtenaar, de medewerker van een corporatie en de welzijnswerker in de wijk (hfd. 5, p. 21).

Zie onderstaand schema over de samenhangende wijkaanpak (p.23).

4.2 Bewoners sleutelrol bij leefbaarheid

Met de wijkaanpak werd op macroniveau een nieuwe stap gezet gericht op de leefbaarheid in steden en dorpen. Persoonlijke hulp, armenzorg en welzijnswerk die startten als particulier initiatief werden sinds de eerste helft van de vorige eeuw in deze periode geïnstitutionaliseerd en geprofessionaliseerd. Ook ten aanzien van de woningbouw en leefbaarheid nam de betrokkenheid van de overheid toe.
In de jaren 70 en 80 verlieten veel huishoudens de stad onder invloed van de toegenomen mobiliteit en individualisering. De leefbaarheid in steden kwam daardoor onder druk te staan.

In reactie daarop startten verschillende initiatieven om dorpen en steden te versterken, waarbij de verantwoordelijkheid meer op lokaal niveau kwam te liggen. Stadsvernieuwing vond plaats in de jaren 70 met nadruk op fysieke maatregelen en Sociale Vernieuwing (een combinatie van sociaal en fysiek beleid) in de jaren 80. In 1984 richtte de Wet op de stads- en dorpsvernieuwing zich op het tegengaan van verloedering. De tweede helft van de jaren 90, volgt het Grootstedenbeleid (het nieuwe kader voor stedelijke en sociale vernieuwing). Het 56-wijken beleid werd in 2003 gelanceerd en in 2007 de wijkenaanpak met focus op 40 wijken met de grootste achterstanden.

Wonen is meer dan het huis of de stenen. Het is ook de straat, de wijk, de leefgemeenschap; de publieke ruimte, het voorzieningenniveau, veiligheid, gezondheid etc. Het gaat met andere woorden ook om de leefomgeving. Dit brengt het kabinet ertoe om te komen tot een herverdeling van taken op het terrein van de leefomgeving. De wijkenaanpak laat zien dat veel bewoners heel wel in staat zijn om op eigen kracht verbeteringen in hun directe omgeving te realiseren. Zij willen dat doorgaans ook graag. Daarom ligt bij hen een sleutelrol.

De inzet van bewonersbudgetten in wijken de afgelopen periode heeft laten zien dat burgers meer aan het stuur zijn komen te staan bij wijkverbeteringen, wat leidt tot zelfwerkzaamheid. Er zijn echter ook burgers die (nog) niet zelf in staat zijn om verandering te brengen in hun situatie of omgeving. Gemeenten en maatschappelijk middenveld zouden daar juist dichter op de burger moeten zitten en hem of haar tijdelijk bij de hand nemen of aanspreken.

De uitdaging voor bestuurders, ambtenaren en professionals is om ruimte te geven aan die eigen kracht van burgers en deze te ondersteunen.

Er zijn verschillende manieren zijn waarop burgers invulling kunnen geven aan hun betrokkenheid. Een eerste stap is dat zij zich laten informeren. Een volgende stap is meepraten. Nog een tree hoger is dat bewoners actief deelnemen en tot slot kunnen bewoners zelf initiatieven ontplooien.

Dit biedt kansen voor en mogelijkheden aan bewoners, maar het vereist tegelijkertijd dat iedereen naar vermogen participeert; dat mensen zich scholen, de Nederlandse taal leren spreken en zich inzetten voor hun omgeving. Het vraagt ook iets van het maatschappelijk middenveld en de overheid, namelijk dat men meer vraaggericht gaat werken.

Sommige burgers worden in hun directe leefomgeving - meer dan andere - geconfronteerd met maatschappelijke problemen als werkloosheid, overbewoning, verschraling van voorzieningen, overlast en criminaliteit. Andere voelen zich door de samenleving afgewezen, uitgesloten of gediscrimineerd.

“Het is onze opgave om dorpen en steden leefbaar te maken en te houden. Burgers, maatschappelijke organisaties en lokale overheid zijn daarvoor als eerste verantwoordelijk” (brief Minister J.P.H. Donner)

4.2.1 Solidariteit

“Solidariteit is bij het oud vuil gekieperd” (Artikel uit Zorg en Welzijn, 2010). De schrijver Bas van Stokkom publiceerde onlangs zijn boek getiteld “wat een hufter”.
Van Stokkom stelt dat de verharding sinds de jaren 60 grote vormen heeft aangenomen. Gemeenschapsvoorzieningen werden vermarkt. Het gedachtegoed van de markt, namelijk “zie de andere als tegenstrever”, heeft zich geradicaliseerd. Dat zie je terug in de oordelen van de bevolking over mensen die zich niet aanpassen, wat leidt tot afwijzing en stigmatisering. Nieuwkomers deugen niet, de politiek niet en de overheid wordt overladen met hoon en spot. Maar als diezelfde burger er niet in slaagt problemen op te lossen, valt hij net zo makkelijk weer terug op de overheid. Hij zorgt voor zichzelf, voor een goed inkomen, maar de problemen in de publieke domein gaan hem niet aan. Dat is het probleem van de overheid, niet de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de burgers. Verruwing is meer een kwestie van je beter in de hand houden en rekening houden met anderen. Zelfcontrole en zelfbeheersing zijn te stimuleren: dring niet voor, even dimmen. Mensen kunnen op dat gebied nog flink bijleren.

4.2.2 Participatiemakelaar met liefde en geduld.

Een participatiemakelaar is iemand die midden in de wijk staat en daar bemiddelt tussen mensen in de wijk, organisaties en overheid. Er moet meer balans komen tussen overheidscapaciteit en initiatieven vanuit de samenleving. De makelaar werkt vanuit de netwerk analyse en gaat de wijk in, kijkt op alle mogelijke plekken wat er gebeurt, wie iets met wie heeft of wie juist vermijdt, legt zijn oor te luisteren en leest de wijk. De participatiemakelaar komt ook bij de organisaties: wat drijft hen, wat zitten er voor kwaliteiten of beperkingen, met wie hebben ze contact, hoe zit het intern, wie zijn de leiders of wie willen dat worden? Je moet als makelaar veel liefde en geduld hebben en authentieke belangstelling hebben voor verschillende mensen en over een interculturele antenne beschikken. Hiermee wordt bedoeld dat je belangstelling moet tonen voor andermans denkwijze, en niet weglopen voor gevoeligheden. Dat geldt niet alleen tegenover conservatieve moslims, maar ook jegens zure bewoners, of autochtonen die een hekel hebben aan buitenlanders. Dat je iemand die zegt"die kutmarokkanen" niet meteen wegzet als een hopeloze racist maar dóórvraagt, geduldig probeert de beweegredenen van mensen te doorgronden. En geduld heb je ook nodig voor de emancipatie processen in een wijk (participatiemakelaar: MO lente 2010, nr. 224 pp. 32, 33 en 34).

4.3 Sociale cohesie

Er wordt gesproken over sociale cohesie[4](website Advies stadium) maar wat houdt dat nou precies in? Hiervoor zijn we op zoek gegaan naar de betekenis(sen) hiervan.
Het begrip sociale cohesie heeft vele gezichten en wordt vaak te pas en te onpas gebruikt. Zozeer zelfs, dat het begrip ongrijpbaar en onbruikbaar lijkt geworden. Maar als iets de Nederlander bezighoudt – zo blijkt steevast uit het Continu Onderzoek Burgerperspectieven (COB) van het Sociaal Cultureel Planbureau – dan is het wel de wijze waarop Nederlanders met elkaar omgaan. Normen en waarden, solidariteit, respect voor elkaar, betrokkenheid bij de samenleving – het zijn de punten waar zij aan hechten en waar zij zich tegelijk zorgen over maken.

Het Sociaal en Cultureel Rapport Betrekkelijke betrokkenheid is thematisch van opzet en is een verzameling korte studies rond het begrip sociale cohesie, dat wordt vanuit verschillende invalshoeken belicht. Aandacht besteed aan de opinies van Nederlanders rond:

- moraal en gemeenschapszin,
- de bindingskracht van het verenigingsleven en het maatschappelijk middenveld,
- de relatie tussen sociale cohesie en de sociale veiligheid van buurten,
- het karakter van hedendaagse burenrelaties,
- de informele zorg binnen familienetwerken,
- de burgerschapsvorming in het onderwijs,
- de gevolgen van segregatie in het onderwijs
- de verschillende dimensies van sociale uitsluiting,
- enkele re-integratiemogelijkheden voor werklozen,
- de relatie tussen integratie en interetnische contacten,
- de relatie tussen sociale cohesie en de etnische diversiteit van wijken,
- de bijdrage van de vrije tijd aan sociale cohesie,
- de mogelijkheden van internet,
- de betekenis van religieuze groepen voor de sociale cohesie.

Sociale cohesie[5] (website Nationaal Kompas) is de mate waarin mensen in hun gedrag en beleving uitdrukking geven aan hun betrokkenheid bij maatschappelijke verbanden in hun persoonlijke leven, als burger in de maatschappij en als lid van de samenleving" Betrokkenheid bij de omgeving staat dus centraal, zowel in gedrag als in beleving.

4.4 Van cohesie naar een zorgzame buurt Lilian Linders is onderzoeker en docent bij de Fontys Hogeschool Sociale Studies. Zij is als onderzoeker betrokken bij één van de zes Wmo werkplaatsen, opgezet vanuit het Ministerie van VWS. In het boek "de betekenis van nabijheid", beschrijft zij een onderzoek naar informele zorg in een volksbuurt.

De Wmo manifesteert zich In het bevorderen van de sociale samenhang en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten: het eerste "prestatieveld" van de wet. De achterliggende gedachte is dat het versterken van de binding tussen bewoners op lokaal niveau de onderliggende hulp zal bevorderen. Dit beleid staat haaks op maatschappelijke ontwikkelingen, dat mensen minder op hun buurt gericht zijn en juist meer contacten op grotere afstand onderhouden (Lilian Linders, 2009, p.18).

Hoewel bepaalde wijken of buurten de vindplaats van sociale en economische problemen kunnen zijn, betekent dit niet dat de oorzaak en vervolgens de oplossing eveneens in de buurt te vinden zijn. De oorzaken van problemen als armoede, echtscheiding, alcoholisme, werkloosheid en ziekte hebben meestal weinig met de buurt te maken en ook hun oplossing zal in een ander verband dan de buurt moeten worden aangepakt
Voor andere problemen of maatschappelijke problemen lijkt de buurt wèl het juiste niveau voor interventies. De bewoners die het sterkst gericht zijn op de eigen buurt, hebben meestal kenmerken als een lage opleiding, een laag inkomen, een hoge leeftijd en /of jonge kinderen. Eigenlijk geldt voor alle mensen die weinig mobiel zijn vanwege sociale of fysieke problemen dat ze meer zijn aangewezen op de buurt voor de sociale contacten en voor hulp.
Informele sociale contacten vinden meestal plaats tussen mensen die qua leefstijl en sociaal-economische kenmerken op elkaar lijken (Lilian Linders, 2009, p. 19).

Meedoen in de wijk
De inzet komt vaak neer op een kleine groep actieve burgers. Het blijkt dat dergelijke kleine buurtorganisaties een eigen onderlinge cultuur creëren die moeilijk te veranderen is en waar men soms moeilijk tussen komt. Dergelijke initiatieven komen niet altijd tegemoet aan de verlangens van andere bewoners. Bewoners die anders in het leven staan of minder mondig zijn voelen zich niet altijd vertegenwoordigd. Ze voelen zich minder aangesproken door de georganiseerde activiteiten. Ook de wat meer kwetsbare of sociaal geïsoleerde bewoners doen vaak niet mee. Men vindt het moeilijk om zelf ergens op af te stappen (Lilian Linders, 2009, p. 205).

Uit het onderzoek blijkt tevens dat in een zwakke buurt veel mensen wonen die iets mankeren in psychisch en/of fysiek opzicht. Deze bewoners helpen vaak anderen met (verwante) psychische, fysieke en sociale klachten. In dat opzicht is er sprake van de lamme die de blinde helpt.
Positief is dat mensen met beperkingen of een zwakke maatschappelijke positie hun eigen krachten aanspreken. Een risico is dat deze informele zorgers gevoeliger zijn voor overbelasting, zeker als ze niet geneigd zijn om zelf steun te vragen (Lilian Linders, 2009, p. 210).

Vraag- en handelingverlegenheid
Het onderzoek stuitte op een opvallend probleem. Dit hangt samen met de bevindingen dat buurtgenoten elkaar nauwelijks kennen. Mensen die in principe bereid zijn om te helpen, lijken zich niet op te willen dringen aan de relatief onbekende anderen en schromen om uit zichzelf de helpende hand te bieden. We noemen dat handelingsverlegenheid. Dit hangt samen met het in acht nemen van sociale afstand. Iemand die hulp nodig heeft, zal expliciet moeten vragen om deze hulp. Pas dan wordt handelingsverlegenheid omgezet in daadwerkelijke hulp (Lilian Linders, 2009, p. 195).

Zowel de hulpbehoevende, informele zorgers als andere hulpbehoevende(n) accepteren de aangeboden ondersteuning vaak moeilijk, laat staan dat ze er zelf om vragen. Uit het onderzoek kwam een grote weerstand naar voren om informele hulp te vragen of te accepteren (vraagverlegenheid en acceptatieschroom) Het beeld dat bewoners hebben van hun medemens, hun buurt en/of de samenleving als geheel versterkt hun vraagverlegenheid. Het samen voorkomen van handelings- en vraagverlegenheid is een belangrijke belemmering van informele zorg (Lilian Linders, 2009, p. 195).

4.5 Sociale cohesie voorbij?

Aan de basis van het boek (De sociale cohesie voorbij) lag een onderzoek in opdracht van de Politieacademie. De centrale vraag waarop Bas van Stokkom en Nelleke Toenders een antwoord moesten vinden was: hoe is de samenwerking tussen politie en bewoners in probleemwijken te bevorderen? Bas van Stokkom is socioloog en onderzoeker aan het Centrum voor Ethiek van de Radboud Universiteit te Nijmegen en de afdeling Bestuurskunde van de Vrije Universiteit te Amsterdam. Nelleke Toenders is coach en adviseur op het gebied van veiligheid en leefbaarheid bij het bureau House of Balance in Utrecht en werkt met multidisciplinaire teams aan buurtontwikkeling **(**Geen brug te ver: MO lente 2010 nr. 224, p. 26).

Energie steken in meer onderling contact heeft weinig zin, concluderen
Nelleke Toenders en Bas van Stokkom in hun boek De sociale cohesie voorbij'. Wat wél werkt, is buurtidentificatie en stimulerende steun van instituties. Een gesprek over bridging versus bonding en burgerschap. Maar ook: wat is de rol van het opbouwwerk?

Sociale cohesie geeft al gauw de associatie van een warme deken over zo'n wijk.
Van Stokkom stelt dat sociale cohesie een heel onhandig begrip is: "Het betekent alles en niks, iedereen kan ermee jongleren en erin leggen wat hij zelf goed acht.
De een meet via sociale cohesie het vertrouwen, de ander identiteit, een derde vooral het onderlinge contact, de vierde leest er de sociale controle aan af, en een vijfde de mate van burgerschap **(**Geen brug te ver: MO lente 2010, p. 22).

Volgens beide auteurs zijn het allemaal 'bindende' begrippen die beleidsmakers gebruiken:
lijmen, cohesie, samenvoegen, sociaal cement aanbrengen. Hun bedoeling is dat er tussen de diverse bevolkingsgroepen meer samenhang ontstaat. Maar dat blijkt − in termen van Putnam (socioloog) − met bonding niet te werken, want dan blijven mensen juist binnen de eigen groep. Als je verdere etnische concentratie wil tegengaan, zul je aan bridging moeten werken.
Het gaat er niet om hoeveel contacten je creëert, maar dat je contacten kleur geeft. Ze moeten in het teken staan van actiever burgerschap, sociale stijging en fatsoenlijke omgangsvormen.

Een taboe op sturen
Mondig en verantwoordelijk burgerschap. Welwillend en respectvol omgaan met elkaar. Zelfcontrole en maatschappelijk vooruit willen komen. Dat zijn de drie waarden waar het volgens Toenders en Van Stokkom bij bridging om draait.

"Ook bij het SCP, dat altijd op die interculturele ontmoetingen zit te hameren. Uit vrees normatief vooringenomen te zijn, verzuimt men aan te geven om welke kwaliteit van ontmoeting het moet gaan. Je kunt jongeren bij elkaar zetten rond muziek of sport, of een kermis, maar dat doet op zich nog niks. Het gaat erom hun perspectief te verbreden, zodat ze verder komen."
De vraag dringt zich op waarom bridging − als effectiever alternatief voor bonding − zo moeilijk van de grond komt. Is er meer professionaliteit nodig.

4.6 Initiatieven

Resto VanHarte

"Wie brengt er nog een pannetje soep bij de zieke buurvrouw?" Heel vaak niemand. In Nederland voelen 1,5 miljoen mensen zich buitengesloten

Stichting Resto VanHarte[6](website Resto VanHarte) is een initiatief van enkele grondleggers van Artsen Zonder Grenzen en een aantal betrokken ondernemers en kunstenaars.
Resto VanHarte brengt mensen uit alle lagen van de bevolking samen om sociaal isolement tegen te gaan en sociale cohesie te bevorderen. Resto Van Harte brengt het buurtgevoel weer terug en biedt mensen uit alle lagen van de bevolking nieuwe kansen om hun weg in de samenleving (weer) te vinden. Mensen leggen nieuwe contacten en voelen zich weer betrokken bij de maatschappij. Vrijwilligers zijn de drijvende kracht achter Resto VanHarte. Zij zetten zich met hart en ziel in voor hun buurtgenoten. Als onafhankelijke organisatie draait Resto VanHarte op giften van donateurs en sponsors.

Moedercentrum concept

"een leven in het teken van maatschappelijk moederen".

Op 11 november werd mevr. Monica Jaekel begraven. zij ontwikkelde 30 jaar geleden het moedercentrum concept. Uit haar wetenschappelijk onderzoek naar het geringe gebruik van opvoedingsondersteuning in (West) Duitsland bleek dat vrouwen niet direct behoefte hadden aan professionele hulp.
Vanuit het onderzoek ontwikkelde Monica de volgende vier eenvoudige conceptpunten:

1. openbare huiskamer; vrije toegang en ruimte voor iedereen
2. zelfhulp en zelfmanagement; expertise van het dagelijks leven staat centraal
3. kinderen worden erbij betrokken maar moeder staat centraal
4. werk wordt gewaardeerd en gehonoreerd

Vrouwen zetten hun eigen belangen en interesses voorop, terwijl zorgverantwoordelijkheden worden gedeeld als groep. Het moedercentrum concept appelleert daarmee aan een fundamentele behoefte van een zorgzame samenleving. Het integrale en huiselijke karakter, het ruime aanbod en de ontplooiingskansen die geboden worden en het motto dat iedereen wel ergens goed in is dragen bij aan het succes. Ook niet westerse landen herkennen zich in het concept.

In Nederland is Anita Schaab een van de pioniers geweest die het gedachtegoed toegankelijk heeft gemaakt. Op basis van dezelfde beginselen is zij later vadercentra begonnen.

Ondanks het grote succes van moedercentra in de praktijk, hoor je er weinig over. Media- aandacht heeft de neiging richting problemen te gaan. Moedercentra zijn geen problemen, ze voorkomen ze. De moedercentra hebben een grote potentie voor het stimuleren van sociale cohesie en het activeren van vrouwen (moedercentrum concept MO lente 2010 nr. 224 p. 18 en 19).

House of Hope

Mensen ontmoeten elkaar op allerlei manieren bij House of Hope[7](website House of Hope). House of Hope is een sociaal project in drie wijken op Rotterdam Zuid: Tarwewijk, Katendrecht en Beverwaard en biedt een veilige plaats voor kinderen en volwassenen. Een 'huis' dat open staat voor alle volken, culturen en leeftijden. House of Hope gaat om mensen: "*met elkaar kunnen we het in huis, op straat en in de wijk mooier en fijner maken".*

House of Hope wil dichtbij mensen komen. Door de contacten in de wijk proeven we vaak een stuk nood, pijn, zorg en eenzaamheid. We proberen dan praktisch te helpen, een luisterend oor te bieden en we helpen de weg te vinden. Zo willen we het leven verlichten. Versterken. Bemoedigen. Hoop geven. Uitzicht bieden.

House of Hope wil de open, respectvolle ontmoeting tussen mensen stimuleren en volwassen en kinderen die in knelsituaties verkeren ondersteunen. Ze streven er naar om buurtbewoners een actieve rol te laten spelen in de projecten. Waar mogelijk worden 'hulpvragers' ingezet bij eenvoudige werkzaamheden zodat ze 'hulpgevers' worden. Ze bieden mensen kleine opstapjes om (weer) deel te nemen aan de maatschappij. Op die manier willen ze de leefbaarheid in de wijk vergroten en het persoonlijk welzijn van mensen bevorderen. Niemand uitgezonderd.

De doelstelling is heel compact uitgedrukt in de slogan: "meer leven in de wijk". Door hun activiteiten willen we meer leven creëren. Dat gebeurt als ze een gezellig straatfeest organiseren met flink wat muziek. Méér leven! Maar het gebeurt ook als mensen elkaar gaan zien en ontmoeten en waarderen. Dan neemt de kwaliteit van samenleven toe. En het gebeurt als in de noodsituaties uitzicht wordt gebracht, steun wordt geboden. De worsteling om te 'overleven', verandert dan in 'leven'.

Door een unieke combinatie van laagdrempelige zorg, bezoekwerk thuis, straatwerk in de wijk, liefde, vriendschap, ontmoetingsactiviteiten en participatie van wijkbewoners, weet House of Hope een unieke doelgroep aan te trekken.
In de wijken zijn veel verschillende culturen vertegenwoordigd. Mensen maken daardoor minder makkelijk contact met de buren. Ook de korte verblijfsduur van bewoners draagt daar aan bij. Andere bewoners hebben moeite om een plekje in de samenleving te vinden. Met diverse activiteiten stimuleren ze ontmoetingen tussen de mensen in de wijk. Met als doel dat mensen meer oog en zorg hebben voor elkaar.

Klushulp is er voor buurtbewoners die absoluut geen netwerk hebben, zoals alleenstaande bijstandmoeders of gezinnen in nood die zelf geen kans zien om bepaalde dingen te doen. De klussen zijn heel divers, zoals herstelwerk, verhuizingen, boodschappen doen, schilderwerk, tuinwerk etc.
Een aanvraag voor praktische klussen verloopt altijd via het kantoor van House of Hope.

4.7 Een definitie van een probleemwijk

Volgens deze bron is de definitie van probleemwijken[8](website mens en samenleving) als volgt: 'Een probleemwijk is een wijk waarin zich meerdere problemen tegelijk voordoen, waaronder werkloosheid, geweld, criminaliteit, verslavingsproblematiek en gezondheidsproblemen, zoals een hoog sterftecijfer en overgewicht.

Het ontstaan van probleemwijken
Naarmate steden en wijken ouder worden, gaan deze fysiek achteruit. Vooral gebieden in de stad die van wat mindere kwaliteit zijn, bijvoorbeeld door bouwmaterialen die van mindere kwaliteit zijn of bouwwijzen die te wensen overlaten, raken sneller in verval. Vooral woningen van net na de Tweede Wereldoorlog zijn van mindere kwaliteit, omdat er toen snel gebouwd moest worden, omdat er een groot tekort aan woningen was. Voornamelijk voormalige arbeiderswijken zijn tegenwoordig probleemwijken geworden.
Probleemwijken zijn dus vaak oude arbeiderswijken, dicht bij het centrum, of naoorlogse flatwijken aan de rand van de stad. De oude arbeiderswijken zijn gerealiseerd aan het eind van de negentiende en begin twintigste eeuw. Ze zijn klein opgezet in blokken en rijtjes.
Vanwege de goed betaalbare huur zijn de woningen erg aantrekkelijk voor mensen met lage inkomens. De naoorlogse flatwijk is gebouwd in de jaren zestig en bestaan vaak uit hoge galerijflats, waar de huur ook relatief laag is. In probleemwijken zijn de problemen rond criminaliteit vaak groter dan in andere wijken.

Wat zijn probleemwijken
Waarin onderscheiden probleemwijken zich van andere wijken die dit predicaat niet hebben ontvangen? Op welk niveau liggen de problemen: straat, buurt- of wijk, stedelijk of landelijk niveau en vanuit welke invalshoek moet de problematiek benaderd worden?
Heeft de multidisciplinaire invalshoek de voorkeur vanwege de complexiteit van de problematiek (Een brug te ver': S. Musterd, W. Ostendorf, 2009, p. 123).

Probleemwijk versus achterstandswijk
Probleemwijken[9] (website Wikipedia) worden ook wel achterstandswijken genoemd, ook al is het niet exact hetzelfde. De term probleemwijk concentreert zich op de infrastructurele, economische en maatschappelijke problemen die er in de wijk heersen en de term achterstandswijk concentreert zich op de oorzaken van de problemen, die gelegen zijn in de maatschappelijke achterstand die de bewoners van de wijk hebben, alsmede vaak bestaande achterstanden in het onderhoud van de woningen en de achteruitgang van het voorzieningenniveau binnen de wijk

Een probleemwijk zal echter vrijwel altijd een achterstandswijk zijn. Een achterstandswijk hoeft in principe geen probleemwijk te zijn of te worden, maar wanneer men maatschappelijke achterstand als een probleem definieert, dan is achterstandswijk synoniem aan probleemwijk. Een probleemwijk moet verder niet verward worden met een sloppenwijk, in Nederland en België zijn geen sloppenwijken meer, deze komen voornamelijk in ontwikkelingslanden voor.

Kenmerken van probleemwijken
Vaak zijn kenmerken[10](website Wikipedia) van probleemwijken of achterstandswijken de oude arbeiderswijken, dicht bij het centrum, of naoorlogse flatwijken aan de rand van de stad.

4.7.1 Indicatie probleemwijken
We willen niet de indruk wekken dat het onderzoek uitsluitend probleemgericht is. Om duidelijk te krijgen wat de term probleemwijk precies inhoudt en eventueel uit te kunnen sluiten, nemen we de hiervoor gestelde criteria mee. Het impliceert ook niet dat een wijk die aan de criteria voldoet ook meteen een probleemwijk is. Hiervoor hebben we een aantal websites geraadpleegd.

Bij de bepaling van een probleemwijk[11] (website Mugweb) heeft VROM twee criteria aangelegd: sociaal-economische factoren en de leefbaarheid. Deze criteria worden indicatoren genoemd.

Bij de sociaal-economische indicatie wordt gekeken naar het gemiddelde inkomen van de bewoners in een wijk. Hoe groot is het aantal werkenden? Wat is het opleidingsniveau binnen een huishouden? Hoeveel woningen zijn er in de buurt die klein, oud (van 1970 en ouder) en goedkoop zijn? Hoe klein een woning is hangt af van het aantal bewoners.

De tweede indicatie betreft de leefbaarheid. Hierbij wordt gekeken naar of er veel sociale overlast en vandalisme in de buurt is en naar indicatoren als: vinden de bewoners de buurt onveilig? Ondervinden bewoners overlast van de directe buren? Zijn bewoners tevreden met hun woning? Hoe groot is de neiging om te verhuizen in de buurt en hoe vaak wordt er daadwerkelijk verhuisd? Is er sprake van vervuiling: overlast door stank, stof of vuil, of is er sprake van onveilige verkeerssituaties in de buurt?

In 2007 heeft het ministerie van VROM[12](website keicentrum), 40 wijken geselecteerd aan de hand van achttien indicatoren. Op basis van die 18 indicatoren heeft VROM vervolgens vier maten vastgesteld, waarmee sociaal-economische en fysieke achterstanden in beeld worden gebracht. Deze vier maten zijn de sociaal-economische achterstanden, fysieke achterstanden, leefbaarheidsproblemen in relatie tot sociaal-economische problematiek en fysieke problemen.

4.8 Kenmerken van multi-probleemgezinnen

Op macroniveau is er een lange geschiedenis vanuit maatschappelijk werk met wat nu multiprobleemgezinnen heet (Van Well, 1989; De Vries e.a., 1997; Verzaal, 2002). Ze werden in de loop van de tijd benoemd als ontoelaatbaar, asociaal, psychisch onvolwaardig, onmaatschappelijk, zwak sociaal, zwak problematisch, moeilijk opvoedbaar, kansarm, maatschappelijk gedepriveerd, beroofd, maatschappelijk kwetsbaar en moeilijk bereikbaar (Sjef de Vries, 2010, p. 367).
In onze voorgesprekken is naar voren gekomen dat er mogelijk sprake zou kunnen zijn van multi-probleemgezinnen op microniveau. Zij zouden de problemen mede veroorzaken. Vandaar dat we dit ook meenemen en beschrijven in dit hoofdstuk. In een typologie voor een strategische aanpak van multi-probleemgezinnen (PDF, Dr. Majone Steketee en Dr. Myriam Vandenbroucke, 2010) lazen wij het volgende:

Typologie
Een typologie is een bedachte vorm, een benadering van de werkelijkheid die echter nooit de dagelijkse praktijk in haar zuivere vorm weergeeft. Kenmerkend voor multiprobleemgezinnen is juist dat zij zeer van elkaar verschillen en ze telkens een nieuwe aanpak vergen. Deze typologie dient ter verduidelijking van de aanpak van de problemen van de multiprobleemgezinnen. Deze voorgestelde typologie betreft niet die gezinnen waarbij sprake is van enkelvoudige problematiek, of waar de gezinnen open staan voor een hulpverleningsaanbod.
Het gaat hierbij om multiprobleemgezinnen, waarbij er sprake is van problemen op meerdere levensterreinen. Bij deze gezinnen bestaat het risico van de chroniciteit van de problemen en de weerbarstigheid van de problematiek (voor de hulpverlener).

Criteria
Om deze gezinnen te kunnen herkennen moeten ze aan de volgende criteria voldoen:

- Tot het gezin behoren één of meer minderjarige kinderen;
- Het gezin kampt met meervoudige, complexe en chronische problemen;
- Er is bezorgdheid over de ontwikkeling en de veiligheid van de kinderen in het gezin;
- Het huidige hulpaanbod is niet adequaat genoeg
  (Dr. Majone Steketee en Dr. Myriam Vandenbroucke, 2010, p.38).

Signalen
De term ‘signaal’ staat voor een sein dat wordt gegeven waarmee men iets duidelijk probeert te maken. Een signaal is een afwijking van het ‘normale’: dat betekent dat men moet weten wat normaal is. Als mensen altijd schelden, is dat - hoewel misschien moreel verwerpelijk - gewoon en is het bijzonder als ze dat niet doen. Het achterwege blijven van het gebruikelijke kan een signaal zijn. Ook als men het signaal herkent, dan weet men nog niet naar welke handeling het signaal verwijst. Het gaat erom om de signalen te herkennen maar ook te begrijpen.
Wat bij ons een signaal, een teken of symptoom is dat er problemen zijn, hoeft in een andere cultuur deze betekenis niet te hebben
In een situatie waarin het van belang is om aan te geven dat je hulp nodig hebt, spelen er allerlei gevoelens een rol die de signalen vertroebelen. Omdat mensen zich schamen, schuldgevoelens hebben, niet willen toegeven dat ze het niet alleen redden, zullen de signalen voor de ontvanger voor wie zij bedoeld zijn niet altijd even helder en eenduidig zijn.
Mensen in zo’n situatie maken vooral gebruik van het uitzenden van indirecte signalen. Daarom is een bedoeld signaal niet altijd een effectief signaal (pag. 20 uit het bovenstaande onderzoek)

Drie signaleringsstrategieën
Er wordt onderscheid gemaakt tussen signaleringstrategieën, al dan niet in combinatie met elkaar.

De eerste strategie is de **huis-aan-huismethode, e**en tijdrovende methode, maar wel effectief als je de mensen wilt bereiken waarvan de problemen echt achter de voordeur blijven.

De tweede **strategie is de verzamelplaats** (jongerencentra, buurthuizen, scholen, wijkservicecentra) Nadeel van deze strategie is dat er altijd mensen zullen zijn die zich niet op deze plekken bevinden, waardoor ze niet benaderd worden.

De derde strategie is het **signaleringsnetwerk.** De professional komt pas in actie na signalen afkomstig uit een netwerk van signaleringspartners. Hierbij is een knelpunt dat er wel gezorgd moet worden dat belangrijke partijen deel uitmaken van het signaleringsnetwerk. Belangrijke instrumenten in deze zijn de verwijsindex en het elektronisch kinddossier waardoor risicomeldingen en elk hulpverleningscontact gemeld worden (pag. 21 uit bovenstaand onderzoek).

Verder hebben we een aantal preventieve methodieken, als 10 voor toekomst, Rivas en ReSet opgezocht. Deze methodieken kunnen ingezet worden om te gebruiken bij hulp aan multi-probleemgezinnen.

10 voor toekomst
10 voor Toekomst[13] (website 10 voor toekomst) is een onderdeel van het Leger des Heils dat landelijk gebruikt wordt en zich richt op gezinnen met kinderen in de leeftijd tussen 0 en 18 jaar, die hun zelfstandigheid dreigen te verliezen. Dit kan betekenen dat er sprake is van een dreigende huisuitzetting of een (dreigende) ondertoezichtstelling van de kinderen. De gezinscoaches van 10 voor Toekomst komen in vaak heel complexe gezinssituaties terecht. Er is bijvoorbeeld ernstig geldgebrek, weinig tot geen sociaal contact, zorg over de ontwikkeling van de kinderen, psychische problemen en gebrek aan structuur. Door de nadruk te leggen op het stimuleren en versterken van de eigen mogelijkheden wordt er gewerkt aan een nieuwe toekomst voor het gezin.

Werkwijze
10 voor Toekomst is een langdurige hulpverleningsvariant en heeft tevens een preventief karakter. Het streven is uiteenvallen van het gezin of uithuisplaatsing van een of meerdere kinderen te voorkomen en de zelfstandigheid van het gezin te vergroten. Kenmerkend voor de hulp is de integrale benadering. Wanneer specifieke hulp nodig is, bijvoorbeeld bij psychische of verslavingsproblematiek van de ouder(s), zal de gezinswerker de ouder(s) stimuleren tot en meewerken bij het inschakelen van deze hulp.
Als deze specifieke deskundigheid ingeschakeld moet worden, blijft de gezinscoach spin in het web.

Rivas
Wat doet de gezinscoach van Rivas[14] (website Rivas).
Af en toe raakt een gezin de regie kwijt, als gevolg van problemen op meerdere gebieden. Veel van deze gezinnen krijgen hulp van diverse instanties. Soms komt het voor dat deze instanties langs elkaar heen werken. De gezinscoach probeert dit te voorkomen door:

Eén gezin, één plan
De gezinscoach levert coördinatie van zorg onder het motto 'één gezin, één plan'. De coördinatie van de zorg betekent een werkbare situatie creëren tussen de in het gezin aanwezige hulpverleners; betekent niet noodzakelijkerwijs dat er intensiever hulp moet worden verleend; zorgt voor stroomlijning, waardoor de belasting minder wordt. Het kan zelfs tot gevolg hebben dat de activiteiten van de gezinscoach in korte tijd overbodig worden.

Aan de andere kant zijn er al zoveel kortdurende hulpverleningsprogramma's dat de behoefte aan zogenaamde 'leun en steunhulp' enorm is toegenomen. Er zijn gezinnen bij wie het hoogst haalbare doel het op tijd hulp inroepen is. Een gezinscoach moet ook zulke langdurende intensieve hulp kunnen bieden.

Hoe werken we?
We bieden de mogelijkheid voor gesprekken met ouders en/of met kind/puber. Samen of met het hele gezin. In deze gesprekken proberen we duidelijkheid te krijgen over het probleem, de situatie en over de vragen of wensen ten opzichte van elkaar en / of ten opzichte van de hulpverlener, onderzoeken we wat voor vaardigheden ieder heeft om het probleem op te lossen, bekijken we hoe die vaardigheden beter kunnen worden ingezet, geven we advies en tips om tot oplossingen te komen, helpen en oefenen we om vaardigheden te ontwikkelen.

ReSet
ReSet[15] (website ReSet) is thuisbegeleiding aan risico- en multiprobleemgezinnen met kinderen tot 19 jaar. ReSet biedt kortdurende, intensieve en veranderingsgerichte begeleiding, gericht op zelfstandigheid en preventie van geïndiceerde zorg. ReSet is snel en flexibel inzetbaar en biedt praktische hulp en opvoedingsondersteuning in het gezin.
ReSet hanteert een gezinssysteemgerichte benadering en richt zich op de leefsituatie van het gezin en de omgang met elkaar. Gediplomeerde thuisbegeleiders combineren praktische opvoedingsondersteuning met het gezinsmanagement. De begeleiding is gericht op het structureren van het dagelijks leven en bevordert de zelfredzaamheid van de ouders in hun opvoedingstaak. Ondersteuning bij de opvoeding, organisatie van de administratieve taken en de huishouding dienen als middel om structuur in het gezin te krijgen. Begeleiding bij het gezinsmanagement staat altijd ten dienste van de opvoeding.

Methodiek
ReSet1 is een specifieke vorm van thuisbegeleiding aan risicogezinnen en multiprobleemgezinnen met thuiswonende kinderen die zich richt op opvoedingsondersteuning. ReSet richt zich op gezinnen waar sprake is van een matige tot ernstige opvoedingsproblematiek. Om de opvoedingsproblematiek aan te pakken combineert ReSet opvoedingsondersteuning en gezinsmanagement. ReSet heeft een preventieve doelstelling.
ReSet voorkomt dat opvoedingsproblemen van risico- en multiprobleemgezinnen erger worden en dat gezinnen een beroep moeten doen op geïndiceerde zorg, waaronder Jeugdzorg. ReSet is een programma voor opvoedingsondersteuning achter de voordeur gericht op meerdere doelgroepen. Er gelden geen vast omlijnde toelatingscriteria, behalve dan dat er kinderen onder de 19 jaar in het gezin aanwezig zijn. Daarmee vormt ReSet een laagdrempelige vorm van opvoedingsondersteuning. ReSet is ook een laagdrempelige begeleidingsvorm voor aanvragers: er gaat geen tijdrovende indicatieprocedure aan vooraf en, indien nodig, kan de ReSet-begeleiding al heel snel na de aanvraag beginnen (PDF bestand methodiekbeschrijving p.7).

4.9 Outreachende aanpak
De termen achter de voordeur, outreachend werken en bemoeizorg komen in grote lijnen op het zelfde neer: de kern van deze benaderingen is dat sociale professionals een proactieve attitude hebben, dat zij *eropaf* gaan. In alle gevallen is er géén sprake van een (hulp)vraag vanuit de cliënt zelf (Lia van Doorn, 2008, p. 23).

In achterstandwijken wordt het outreachend werken ook toegepast. Het blijkt echter dat met het huidige hulp- en dienstverleningsaanbod mensen moeilijk te bereiken zijn.
Van opvoedingsondersteuning of buitenschoolse opvang wordt geen gebruik gemaakt (Lia van Doorn, 2008, p. 16 en 17).

4.9.1 De theoretische en methodische aangrijpingspunten van outreachend werken

Hieronder beschrijven we een vijftal zwaartepunten binnen het outreachend werken, wat deze vervolgens betekenen bij het methodische handelen van werkers en welke methoden en technieken uit verschillende theoretische inzichten ingezet kunnen worden.

Het eerste zwaartepunt is op een laagdrempelige en informele manier contact maken en een aansluiting proberen te zoeken bij de leef- en ervaringswereld van de bewoner(s) en een samenwerkingsrelatie aangaan. Het is echter wel voorwaarde dat deze relatie van kwaliteit is, wil het outreachend werken slagen. Een methodisch aangrijpingspunt voor werkers zijn de uitgangspunten van de presentiebenadering die aansluiting zoekt bij de bewoner(s) (Lia van Doorn, 2008, p. 143,144).

Het tweede zwaartepunt is proberen aan te sluiten bij de sterke kant van de bewoner(s) zonder de beperkingen uit het oog te verliezen. De methodisch aangrijpingspunten voor de werkers zitten in de empowermentbenadering, die uit gaat van de kracht van de bewoner(s), en oplossingsgericht werken (Lia van Doorn, 2008, p. 144).

Het derde zwaartepunt is dat outreachend werken specifieke aandacht vraagt voor de (motivatie tot) gedragsverandering van de bewoners(s). Aangrijpingspunten daarvoor zijn de theorieën over gedragsverandering en motiveringsstrategieën (Lia van Doorn, 2008, pag. 143).

Een vierde zwaartepunt is dat je nooit met de bewoner(s) alleen te maken hebt. Outreachend werken vormt dan ook een brugfunctie tussen de bewoner(s) en de maatschappij en proberen beider belangen met elkaar te verbinden.
Aangrijpingspunt is de netwerkbenadering (Lia van Doorn, 2008, p. 144).

Het vijfde zwaartepunt is dat werkers per definitie samenwerken met andere professionals uit verschillende disciplines. Aangrijpingspunten kunnen theoretische inzichten uit de multidisciplinaire samenwerking zijn (Lia van Doorn, 2008, p. 144).

4.10 Multiculturele samenleving

De schrijvers stellen dat er een objectieve noodzaak is om vooral in de grote steden de leefwereld centraal te stellen. Het is namelijk de enige wijze waarop de problemen van de multiculturele samenleving kunnen worden aangepakt, begeleid en gestuurd. Die problemen zijn een gevolg van het feit dat er een grote groep stedelingen zijn die anders met gezag, de opvoeding, en omgangsvormen omgaan dan de gemiddelde geïndividualiseerde autochtone Nederlanders. Ze gaan dan ook anders om met hulp en dienstverlening en ervaren een fysieke en culturele afstand,
(Jos van der Lans, 2003, p. 41).

4.11 Gezondheid allochtonen/autochtonen

In een rapport van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) over de gezondheid en arbeidsdeelname van allochtone vrouwen (artikel zorg en welzijn 14-3-2010), komt naar voren allochtonen vrouwen minder werken dan autochtonen vrouwen.
Van de laatste groep heeft 72 procent een baan onder hun Turkse (50 procent) en Marokkaanse (45 procent) seksegenoten is dat aanzienkijk minder. Van de Surinaamse vrouwen werkt 68 procent. De lage arbeidsdeelname van Marokkaanse en Turkse vrouwen heeft volgens het SCP te maken met het relatief slecht ervaren van de gezondheid.
Overigens zijn er volgens het SCP nog meer oorzaken voor de lage arbeidsdeelname van allochtone vrouwen. Daaronder zijn hun relatief laag opleidingsniveau en een gebrek aan steun uit hun omgeving.

Denktas (artikel zorg en welzijn 9-3-2010) is gepromoveerd aan de Erasmus Universiteit Rotterdam op haar proefschrift “Gezondheid en zorggebruik van oudere immigranten in Nederland.
Uit dit proefschrift blijkt dat immigrantengroepen meer dan gemiddeld gebruik maken van huisartsenzorg, terwijl het gebruik van fysiotherapie en thuiszorg zeer laag is. Tevens blijkt dat voor toegang tot de specialistische zorg het spreken van de Nederlandse taal doorslaggevend is. Wie de taal niet beheerst komt minder gemakkelijk bij een ziekenhuis of specialist terecht. Taalonderwijs voor allochtonen is vereist om de taalachterstand weg te werken om gelijkwaardige toegang en adequate zorggebruik mogelijk te maken.

Psychologiseren (PDF Somatie en allochtonen) lijkt een exotische gewoonte van een minderheid van stedelijke intellectuelen in de westerse wereld te zijn, waarvoor een verklaring moet worden gevonden (Giel, 1997).

Echter, uit onderzoek blijkt dat de somatische presentatie in de kern om een rapportageverschil gaat en dat bij doorvragen al snel blijkt dat somatische klachten als kapstok worden gebruikt om psychologische klachten aan op te hangen.

Het dient tevens als een sociaal cultureel acceptabele manier van communiceren over de klachten; één die minder pijnlijk is dan het directe leed zou teweegbrengen.

Somatiseren is het presenteren van lichamelijke klachten in plaats van persoonlijke of sociale problemen**.** Er worden lichamelijke symptomen gepresenteerd, terwijl organische pathologie hiervoor ontbreekt (Kirmayer, 1984).

Er lijkt iets mis te gaan in de communicatie tussen hulpverlener en allochtone(n) migrant(en).
Door middel van vier fasen te weten: het leggen van contact, het winnen van vertrouwen, het aftasten van de problemen en het interpreteren ervan, het aanreiken van oplossingen die aansluiten bij hun belevingswereld kan er een hulpverleningscontact (met migranten) tot stand gebracht worden

Aandachtgebieden in de hulpverlening aan allochtonen zijn niet onbelangrijk:

- Hulpvraagcategorieën
- Het lichaam en ziel dilemma ‘somatisatie’
- Het “ik” en “wij” dilemma
- Sekse en machtsverschillen
- Religie en magie
- Migratie- / Acculturatiestress

4.12 Inburgering

In een wijk waar veel allochtonen wonen zijn wij benieuwd wat de onderzoeksresultaten zijn wat betreft de immigratie, acculturatie, segregatie en inburgering

Gemeente Utrecht vreest dat veel mensen in een isolement zullen raken, door de plannen op het gebied van immigratie en inburgering (artikel zorg en welzijn 6-10-2010).Het kabinet van CDA en VVD met gedoogsteun van de PVV, wil o.a. migranten en asielzoekers veel meer verantwoordelijkheid geven. Zo moeten mensen zelf de kosten voor het inburgeren gaan betalen en voor wie dat niet kan komt er een sociaal leenstelsel. De lening moet echter wel terugbetaald worden.

De vier grote steden (G4) Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht, hebben een brandbrief gestuurd aan de Tweede kamer gestuurd (artikel Zorg en Welzijn, 30-11-2010). Ze geven aan niet blij te zijn met het voornemen van het kabinet om tijdelijke verblijfsvergunningen van immigranten in te trekken als ze niet slagen voor het inburgeringexamen. Hierdoor zou de illegaliteit toenemen.

Immigratie
Immigratie[16](website Wikipedia) is het zich vestigen in een ander land of gebied. Een immigrant is een inkomend landverhuizer. In tegenstelling tot een toevallige bezoeker of reiziger, wenst een immigrant zich voor langere tijd in het land te vestigen. De immigratie betekent "in-migratie" in een land, en is het omgekeerde van emigratie, hetgeen "weg-migratie" betekent.
Om de instroom van immigranten sociaal-economisch in goede banen te leiden, ontwikkelt elk land zijn eigen migratiebeleid. Dit beleid bepaalt hoe het land omgaat met de immigranten, hoeveel er worden toegelaten en aan welke eisen iemand moet voldoen om het land binnen te mogen.

Sociale segregatie
Sociale segregatie[17](website Wikipedia) is een sociologisch, (cultureel-)antropologisch, demografisch en sociaal-aardrijkskundig proces waarbij een bepaalde culturele groep zich afzondert van de rest van de maatschappij en samentrekt met andere mensen van soms dezelfde etniciteit. Dit is een veelvoorkomend verschijnsel bij allochtonen.
Segregatie uit zich vaak in onder andere het gaan wonen in dezelfde wijken als andere mensen van de gesegregeerde culturele groep, het spreken van de eigen moedertaal in het nabij zijn van mede - gesegregeerden, het behouden van het eigen geloof en daar vaak fundamentalistischer in worden.

Acculturatiestress
Wegkwijnen in ontheemding[18](website Trimbos).
Heimwee bij migranten. Migrantenheimwee is van aparte aard, ook wel culturele rouw of acculturatiestress genoemd. Het kan zelfs voorkomen bij mensen die hun nieuwe land liefhebben. Het is van belang de verschillende manifestaties te herkennen en therapeutisch anders te benaderen. De acculturatiestress kan ontstaan bij de volgende factoren:

- Verlating van geboortegrond
- Scheiding van gezin en familie
- Verhuizing van het platteland naar de grote Westerse stad
- Verlies van sociaal netwerk en maatschappelijke status
- Gewenning aan een ander klimaat en voedingsgewoonten
- Wijzigingen van het oorspronkelijke rolpatroon en eventuele barrières om eigen religie te beleven
- Sociaal isolement t.g.v. taal en cultuurverschillen kunnen allemaal negatieve gezondheidimplicaties hebben en een mogelijke oorzaak vormen voor het ontwikkelen van hart- en vaatziekten

4.12.1 Taal en participatie in de wijk
Migranten in de wijk: meedoen en meepraten
De Nederlandse taal leren is een belangrijke eerste stap om te participeren en te integreren in onze samenleving. Maar het is voor gemeenten niet eenvoudig om mensen te bereiken die geen Nederlands spreken en die niet verplicht zijn om in te burgeren. Het gaat bijvoorbeeld over migranten van de eerste generatie en vrouwen met kinderen. De beste manier om deze groep migranten met een taalachterstand te bereiken en te motiveren om Nederlands te leren is via organisaties in de wijk. Bijvoorbeeld via de school van hun kinderen, de moskee of het buurthuis.
Daarmee maakt u gebruik van organisaties en initiatieven die er al zijn en die vaak al contact hebben met de mensen die u wilt bereiken. Dat is de gedachte achter wijkgericht werken.

Bovendien kan er in de wijk een olievlekwerking ontstaan als buren met eigen ogen zien dat het leven meer perspectief biedt als je Nederlands spreekt. Ook in tijden van afnemende budgetten en een aangekondigde stelselwijziging van inburgering loont een wijkgerichte aanpak voor migranten met een taalachterstand. Uiteindelijk kan participeren in de wijk de opmaat vormen naar participeren op de arbeidsmarkt (pdf handreiking voor gemeenten, p.4).

Meer participatie en integratie in de wijk
De wijkgerichte aanpak voor taal en participatie richt zich vooral op migranten die niet verplicht zijn om in te burgeren maar wel baat hebben bij een taal- of inburgeringtraject. Met wijkgericht werken kan de gemeente hen bereiken en overtuigen van het nut om Nederlands te leren. Het is de bedoeling dat migranten beginnen met meedoen in de wijk en uiteindelijk wellicht aan het werk kunnen. Taalverwerving en vergroten van de leefwereld leidt tot zelfredzaamheid.
Het mes snijdt echter aan twee kanten: bewoners die meer meedoen dragen ook bij aan de leefbaarheid in de wijk (pdf handreiking voor gemeenten, p 6).

4.13 Methodieken voor wijkgericht werken

Wanneer jongeren zich geen onderdeel van de maatschappij voelen, niet gebonden zijn door regels of niet geloven in succes en verantwoordelijkheid, zijn zij in hogere mate vatbaar voor drugsmisbruik en ander risicogedrag. Risicogedrag komt meer voor bij jongeren die met grote groepen vrienden omgaan, vooral wanneer deze vrienden afwijkend gedrag tolereren en weinig of geen normen en waarden kennen. (blz.38 typologie multi-probleemgezinnen)

Vooral binding met de ouders en de buurt is gerelateerd aan risicogedrag onder jongeren. Hierbij zijn bijvoorbeeld grote doorstroom in de buurt en geweld in de media risicofactoren. Buitenspelen en waardering van participeren in buurtactiviteiten zijn beschermende factoren (blz.38 typologie multi-probleemgezinnen).

Brug over
Dit is een methodiek die de kloof tussen ouder en kind wil overbruggen door gevoelige onderwerpen bespreekbaar te maken. Door met elkaar in gesprek te gaan, worden familiebanden versterkt en worden jongeren weerbaarder. Tegelijkertijd kunnen de ouders hun opvoedingvaardigheden versterken en komt er door het betrekken van scholen, jeugdzorg en andere organisaties bij de opvoeding, een netwerk voor opvoedingsondersteuning tot stand (brochure opvoeden in een multiculturele samenleving p.9). Brug over is in principe toepasbaar voor allochtone en autochtone ouders. De leeftijd van de jongeren ligt tussen de 12 en 20 jaar (p. 12).

Watch Out
Watch Out (pdf bestand Watch Out) werk(t) voor jongeren en veilige wijken is een project van Service Dienst Werk (SDW), in samenwerking met Vestia en deelgemeenten, om jongeren een baan en opleiding in de beveiliging aan te bieden. Ze gaan 1 dag per week naar school en 4 dagen aan het werk als wijktoezichthouder bij het project Watch Out. Ze zijn de ogen en oren van de woningbouwcoöperatie Vestia en werken nauw samen met hun vaste huismeesters en de wijkagent

Het doel van Watch out is de stad en gemeente leefbaarder en veiliger maken en tegelijkertijd jongeren (met een afstand tot de arbeidsmarkt) een opleiding en een kans op een baan te bieden in de beveiliging.

Vrijwillige INZET voor en door jeugd en gezin
INZET vertelt over de jongerenoverlast in de gemeente Reuver die sterk is afgenomen door hun deelname aan FREERUNNING. Deze grensverleggende sport geeft de jongens energie en zelfvertrouwen en werkt verbroederend en verbindend.

Jonge jongens trainen samen met ouders, tegenstellingen tussen groepen worden overbrugd. Het stempel hangjongeren vervaagt. De leeftijd is vanaf 12 tot 28 jaar (magazine INZET, 2010, pag. 14).

FREERUNNERS aan het woord:
"ik haalde vroeger wel rottigheid uit op straat, dat deed ik voor de adrenalinekick. Nu krijg ik die kick van een potje FREERUNNEN, dus dan hoef ik het niet meer op straat te doen" (p. 16).
"HANGJONGEREN, dat klinkt zo negatief. Terwijl het helemaal niet negatief is. Waar kunnen wij nou nog rustig rondhangen? Je wordt weggestuurd of je krijgt een boete. Mensen klagen om niks. Nou ja, natuurlijk gebeurt er wel eens wat. Maar vaak verpest één groep het voor de rest" (p. 18).

INZET vertelt over een jeugdpreventieproject in Den Haag. Jongeren vertellen over hun jeugdpreventieteam: in het begin keken de buurtbewoners wel argwanend. Ze vroegen ons dan of we een taakstraf hadden of dit werk moesten doen van de reclassering. Dan vertellen we dat we het vrijwillig doen, het leuk vinden en het is ook goed voor de wijk. Nu worden we gegroet, krijgen een bak koffie en de mensen maken een praatje (p.41).

Preventie slaat op voorkomen dat de jongeren van het rechte pad raken of met justitie in aanraking komen. De vrijwillige begeleiders zijn niet veel ouder dan hun doelgroep, hun leeftijd ligt zo tussen de 22 en 28 jaar (p. 44).

Voor Talent Wordt Geklapt
Geen Idols, geen X Factor; wél met elkaar werken aan je eigen talent, want met name het positief omgaan met elkaar en leren van elkaars talent staat centraal bij 'Voor Talent Wordt Geklapt'. De organisatie van de talentenjacht is in handen van het jongerenwerk van Welzijnsonderneming Divers.

Voor Talent Wordt Geklapt[19] (website Voor talent wordt geklapt**)** laat zien dat jongeren tot heel veel in staat zijn. Als je ze uitnodigt op het podium te gaan staan, tonen zij onvermoede kanten van zichzelf. Het is bedoeld voor jongeren van 11-18 jaar.

Jumping Krumping en Jongleren: de opstap naar succes bij risicojongeren
Er wordt gewerkt met 4 dimensies (MO samenlevingsopbouw, 2007) waarop sociaal agogische interventies kunnen plaatsvinden. De eerste dimensie is motivatie, de tweede dimensie is discipline, de derde dimensie is vaardigheid en tot slot als vierde dimensie de feedback.

Buurtbemiddeling
Buurtbemiddeling *(*Stijn Hogenhuis, Marja van de Sigtenhorst, Nelke Temme,2010)wordt vaak bij buren ingezet die in onmin met elkaar leven en daar samen niet meer uitkomen. Buurtbemiddelaars kunnen hen met elkaar in contact brengen en helpen samen een oplossing te vinden. Er wordt gebruik gemaakt van de uitgangspunten en het instrumentarium van de mediaton (beroepsbemiddelaars). De methodieken die gebruikt worden zijn o.a. motiverende gespreksvoering, geweldloze communicatie, de behoeftehiërarchie van Maslow.

Intensivering van het aanbod is dat jongeren soms met behulp van oudere bemiddelaars worden in gezet als bemiddelaar bij problemen met hangjongeren of jongeren die op een andere manier overlast veroorzaken in een buurt (Stijn Hogenhuis, Marja van de Sigtenhorst, Nelke Temme, 2010, p. 68).

ABCD-METHODE

De ABCD- methode[21] (website ipp-participatiewijzer) is een project van het Instituut voor Publiek en Politiek onderdeel van het Huis voor democratie en rechtstaat.

De ABCD-methode kent een vast stramien van vijf stappen: het maken van een wijkkaart (niet alleen over de problemen, maar vooral over vaardigheden en talenten van de bewoners), het koppelen van talenten aan wensen, het mobiliseren van de buurt, steun van buiten zoeken en de wijk samenbrengen rond een visie en een plan. De bewoners zelf, ieder met zijn eigen capaciteiten, zijn de dragers van de wijkontwikkeling. Het uitgangspunt hierbij is zelfsturing in plaats van vraagsturing. Daarnaast wordt niet alleen het individuele kapitaal aangesproken, maar ook het sociale kapitaal, de onderlinge verbanden. Volgens de oorspronkelijke methode komen de relaties met instituties pas in de laatste fase aan de orde, in de Nederlandse voorbeelden spelen de instituties eveneens een dragende rol

Door nauw aan te sluiten bij de bronnen en potenties die aanwezig zijn in de buurt voldoet de ABCD-methode aan een belangrijk criterium voor duurzaamheid. De kracht van de methode ligt ook in het bouwen aan relaties binnen de buurt. Er is in Nederland nog te weinig ervaring opgedaan om te kunnen beoordelen of de methode ook tot structurele verandering leidt.
Het doel is van deze methode is om de

- Zelfwerkzaamheid van burgers te bevorderen
- Sociale cohesie te versterken

In een toespraak van minister van Boxtel op de ABCD – conferentie zegt hij: “Ik hoop dat deze methode niet ophoudt bij de D maar wellicht doorloopt via de I van integratie naar de Z van zelfredzaamheid, zelforganiserend vermogen en van zelf doen en aan zet zijn (artikel op nieuwsbank)

5 Het onderzoek

5.1 De werkwijze

We hebben ons eerst georiënteerd zowel bij de Stichting Welzijnswerk Sliedrecht als bij verschillende betrokken actoren zoals professionals en vrijwilligers. Dit hebben we gedaan om tot een goede vraagstelling te komen die zicht geven op de behoefte van bewoners in de wijk maar ook eventuele problematiek die er speelt. In onze gesprekken met de verschillende actoren viel het ons op dat er verschillende meningen waren over de wijk en haar bewoners. Hierbij hebben we elkaar voorgehouden steeds objectief te blijven, ook in onze verslaglegging.

Rekening houdend met hoofd- en deelvragen hebben we onze vragen afgestemd op bepaalde aspecten en dit onderverdeeld in drie categorieën, zoals NAW algemene persoonlijke gegevens, gegevens over wonen en gegevens over regels en voorzieningen. Zo zijn we tot een enquête/interview (opgenomen in bijlage E) gekomen met daarin een combinatie van standaard- , open- , schaal- en meerkeuzevragen. De open vragen zijn objectief opgesteld maar geven een kwalitatieve uitkomst, de schaalvragen geven een kwantitatief overzicht en de meerkeuzevragen zijn bedoeld om de hoofdvraag nader toe te kunnen lichten. Verder hebben we gekozen voor een gesprek met de hoofdbewoner omdat deze over het algemeen de kostwinner is. Als we uit gegaan waren van gesprekken met meerdere gezinsleden hadden we wel meer gegevens kunnen verzamelen maar door de beperkte tijdslimiet was dit niet uitvoerbaar.

Voorafgaand aan de huisbezoeken voor het door ons te houden interview/onderzoek, hebben wij een vooraankondiging gedaan door middel van een brief voorzien van onze foto en antwoordstrook. We hebben ervoor gekozen om de brief tweetalig op te stellen, in het Nederlands en in het Turks, omdat het grootste deel van de allochtone bewoners van Turkse afkomst is. Op de antwoordstrook konden de bewoners aangeven of ze ’s avonds bezocht wilden worden en op welk huisnummer ze woonden. Ook konden ze aangeven dat ze niet mee wilden meewerken aan het onderzoek, met opgave van reden. Mogelijke taalproblemen en geen familielid of buurvrouw/man om eventueel te vertalen, kon ook aangegeven worden. De brief is verspreid door medewerkers van Tablis wonen. De bewonerscommissie stelde haar brievenbus beschikbaar om de antwoordstrookjes van bewoners te verzamelen. In een persoonlijke ontmoeting met bewoners hebben wij enquêtes/interviews gehouden, met het doel zicht te krijgen op de sociale leefbaarheid in de directe woonomgeving en de betrokkenheid op elkaar.

5.2 Afnemen van de Interviews

De Havikstraat telt 160 huishoudens verdeeld over twee flatgebouwen van tien verdiepingen.
Per verdieping zijn er 8 woningen. In zes dagen, inclusief de avonden, hebben we bewoners uit 50 huishoudens gesproken en één bewoner heeft de enquête zelf ingevuld. We hebben bij alle woningen aangebeld, behalve bij degenen die middels het antwoordstrookje hadden aangeven niet mee te willen werken. Om de privacy van de bewoners te waarborgen is alleen het huisnummer van het bezochte huisadres van de bezochte bewoner genoteerd.
De respons op ons onderzoek was over het algemeen positief en welwillend. Een aantal bewoners hadden een negatieve verwachting van ons onderzoek en dachten dat wij dit vooral vanuit het probleem zouden benaderen. Bij een aantal bewoners was het nodig om opnieuw uitleg te geven over het doel van het onderzoek en ons daarna ook binnen lieten. Een bewoner gaf aan dat eerdere onderzoeken ook niet hadden geholpen en had daardoor geen zin om ons te woord te staan. Veel bewoners gaven een positieve waardering voor de manier waarop zij het huisbezoek hadden ervaren. De positieve waardering van deze bewoners had vooral te maken informatieverstrekking, doorverwijzing, oprechte belangstelling, oog hebben voor hun competenties en inzet in de wijk.

5.2.1 Beperkingen

Een beperking was het gebrek aan taalvaardigheid bij de allochtone bewoners en dan vooral in gezinssituaties. De partner of de volwassen kinderen fungeerden als tolk terwijl de hoofdbewoner (vader of moeder) degene was waar het ons om ging. In deze situaties zijn we zorgvuldig omgegaan door recht te doen aan de klachten en/of wensen van de hoofdbewoner.
Een beperking was tijdsgebrek om een vervolggesprek te doen omdat bij het eerste bezoek men niet alles vertelt. Bij een tweede bezoek zou er waarschijnlijk meer problematiek naar voren komen die alleen op basis van vertrouwen geuit zal worden.
Voor ons persoonlijk als aankomend hulpverlener, was het een beperking om signalen die we bij de bewoners tegenkwamen gedeeltelijk te laten liggen. We hebben sommige bewoners wel kunnen verwijzen maar konden niet meer dan dat doen i.v.m. het doel van het onderzoek.
Een andere beperking was dat tijdens sommige huisbezoeken medebewoners aanwezig waren. We raakten dan wel met de bewoner in gesprek maar vroegen wij ons dan wel af of er daardoor gewenste antwoorden werden gegeven. In een persoonlijk huisbezoek was er wellicht meer openheid geweest over eventuele problematiek met kinderen of over financiën.
Een ook beperking was dat we soms een afspraak maakten met bewoners en ze soms toch niet thuis troffen. Als laatste beperking noemen we het niet functioneren van de bel. Wij hadden de indruk dat sommige bewoners, waarbij alle raambedekking continue gesloten was, elk contact bewust leken af te houden.

5.3 Uitwerking interview

We zijn eerst begonnen om de categorieën uit te splitsen. We hebben daarin de volgorde van de afgenomen huisbezoeken aangehouden. Alleen de huisnummers hebben we genoteerd om eventuele aanbod voor participatie of deelname aan een vrouwenavond terug te kunnen vinden.

Om een analyse te maken van ons onderzoek hebben we per categorie de vragen en antwoorden, voor zover mogelijk was, in Excel tabellen verwerkt en in grafieken omgezet. De meerkeuze- en open antwoorden hebben we in een worddocument gezet, gelabeld, gegroepeerd en gethematiseerd. Sommige antwoorden hebben we kunnen labelen in positieve en negatieve ervaringen. Daarnaast hebben we de vragen en opmerkingen, signalen (die geconstateerd zijn door bewoners), tips en aanbevelingen, in een aparte tabel gezet. In het volgende hoofdstuk beschrijven we de analyse die we hebben gemaakt aan de hand van deze gegevens en onze interpretatie daarvan.

6 Resultaten van de interviews

6.1 Beschrijving van de analyse

De brief met de vooraankondiging van ons interview heeft een respons van veertien inleverstrookjes opgebracht. Tijdens onze huisbezoeken hadden er nog meer mensen afgezegd omdat ze geen tijd hadden, het niet zagen zitten etc. Van alle 160 huishoudens, waarvan enkele flats leegstonden, hebben we totaal 50 huishoudens bezocht.

In de analyse hebben we beschreven vanuit categorie A NAW gegevens waarbij alleen gesloten vragen zijn gesteld. Bij de analyse vanuit categorie B wonen zijn gesloten- schaal- en open vragen gesteld. Bij de open vragen uit deze categorie hebben we de verschillende thema's, positieve en negatieve reacties en belevingen weergegeven. Daarna volgt de categorie C regels en voorzieningen. Ook in deze categorie hebben we gesloten- schaal- en open vragen gesteld. In deze laatste categorie hebben we besloten om de open antwoorden beschrijvend te vermelden omdat het hier om een verzameling van gegevens ging die we niet konden onderverdelen. We hebben steeds in elke categorie de volgorde van het interview aangehouden en aan de hand van de grafieken en de antwoorden geanalyseerd. Als laatste hebben we enkele vragen en opmerkingen, tips en aanbevelingen van bewoners toegevoegd. Tijdens de huisbezoeken en vanuit de voorgesprekken met actoren hebben wij een aantal signalen waargenomen.

6.1.1 De analyse van categorie A: NAW gegevens

Geslacht en leeftijdcategorie
Van de 50 huishoudens die we bezocht hebben waren 57% vrouwen en 43% mannen.
Van alle 57% vrouwen die we gesproken hebben, was de oudste bewoonster 88 jaar. Vier bewoonsters waren tussen de 55 en 65 jaar. Twee bewoonsters waren in de leeftijd van 45 tot 55 jaar en zes bewoonsters in de leeftijd van 35 tot 45 jaar. De grootste groep van veertien bewoonsters behoorden tot de leeftijdscategorie tussen 25 en 35 jaar. Als laatste hebben we gesproken met twee bewoonsters onder de 25 jaar.

Van alle 43% mannen hebben we gesproken met twee bewoners boven de 65 jaar. Twee bewoners waren tussen de 55 en 65 jaar. Vier bewoners waren tussen de 45 en 55 jaar en zes bewoners tussen de 35 en 45 jaar. Tussen de 25 en 35 jaar hebben we vijf bewoners gesproken en als laatste met drie bewoners onder de 25 jaar.
Van de bewoners, zowel mannen als vrouwen en jongeren, hebben we alle leeftijdscategorieën gesproken. De mening die door hen werd gegeven is daardoor een goede vertegenwoordiging van zoveel mogelijk leeftijdscategorieën.

Opleiding
Wat het opleidingsniveau betreft waren er elf vrouwen die het lager onderwijs hebben gevolgd, al dan niet in het land van herkomst. Dertien vrouwen hebben het middelbaar onderwijs en één vrouw het hoger onderwijs genoten. Van de mannen waren het er zes die het lager onderwijs hebben gevolgd, negen het middelbaar onderwijs en zeven het hoger onderwijs.
Wat wij hieruit zien is dat het grotere aandeel van de vrouwen en mannen, het middelbaar onderwijs hebben gevolgd.

Welke nationaliteit
Van alle bezochte bewoners waren er achtentwintig met de Nederlandse nationaliteit.
De overige 23 bewoners hadden een andere nationaliteit. Een Er zijn 2 bewoners met de Hongaarse en Filippijnse nationaliteit. Ook uit Eritrea, Congo, Colombia, Bulgarije en Somalië kwam elk 1 bewoner. Afkomstig uit Marokko, Angola en Afghanistan waren er 2 bewoners. Uit Sri Lanka en Irak komen 3 bewoners en uit Turkije 4 bewoners.
Wat we hieruit op kunnen maken is dat er een enorme diversiteit bestaat aan nationaliteiten in de Havikstraat.

Inburgeringscursus
Op het niveau van de inburgering van de allochtone bewoners kwam naar voren dat 5 bewoners niet zijn ingeburgerd. Van de bewoners zitten er 3 bewoners onder niveau één en 3 bewoners op niveau één. Van de bewoners zitten er 3 bewoners op niveau twee en 3 bewoners hebben niveau drie (het hoogste) behaald.
Van de 23 allochtone bewoners zijn er 11 bewoonsters die geen of een erg laag niveau van inburgering hebben.

Burgerlijke stand
De samenstelling van de burgerlijke stand is als volgt:
49% is gehuwd, 10% is samenwonend, 12 % is eenoudergezin, 13% is alleenstaand, 14% is gescheiden en de laatste 2% zijn weduwe of weduwnaar.
De cijfers laten zien dat meer dan de helft van de gesproken bewoners een partner heeft door huwelijk of samenwoning.

Kinderen en onderwijs
Van het aantal inwonende kinderen is 42% een meisje en 58% een jongen.
Bij het onderwijs dat de kinderen volgen zitten vier kinderen in het speciaal basisonderwijs en veertien kinderen in het regulier onderwijs. Het voortgezet onderwijs wordt gevolgd door negen kinderen, door zes het middelbaar onderwijs en door één kind het hoger beroepsonderwijs.
Naar verhouding zijn er meer jongens. Van alle kinderen volgt het overgrote deel het reguliere of voortgezet en middelbaar onderwijs.

Inkomen
Van het inkomen naar nationaliteit moesten zes Nederlandse bewoners, één Marokkaanse bewoner, één Afghaanse bewoner, drie bewoners uit Sri Lanka en twee bewoners uit Turkije rondkomen van een minimuminkomen.
Van de ondervraagden hadden veertien Nederlanders bewoners, één Hongaarse bewoner en één Marokkaanse bewoner een modaal inkomen.
Drie Nederlanders en één bewoner uit Afghanistan hadden de pensioengerechtigde leeftijd
Twee Nederlanders, twee bewoners uit Angola, één bewoner uit Turkije, één bewoner uit Somalië, één bewoner uit Irak, één bewoner uit de Filippijnen, één bewoner uit Congo en één bewoner uit Colombia leefden van de bijstand.
Van andersoortige uitkeringen waren vier Nederlandse bewoners, twee Irakese bewoners, één Turkse bewoner, één bewoner uit Eritrea en één bewoners uit Bulgarije afhankelijk.
Uit bovenstaande cijfers blijkt dat 16 van de 51 bewoners een modaal inkomen hebben. De overige bewoners zitten aan of onder het minimuminkomen.

6.1.2 De analyse van categorie B: Wonen

Hoe lang woont u hier
Op de vraag hoe lang de bewoners wonen in de Havikstraat komt naar voren dat 14 van de bezochte huishoudens er langer dan 10 jaar woont. Van de bewoners wonen er 13 tussen de 5 en 10 jaar. Tussen de 2 en 5 jaar zijn dat 9 bewoners en tussen de 1 en 2 jaar zijn dat vijf bewoners. Tussen de zes en twaalf maanden zijn dat 6 bewoners en tussen de 3 en 6 maanden zijn dat 3 bewoners. Eén bewoner woont er korter dan drie maanden.
Hier zien we terug dat de meeste bewoners er langer dan 5 jaar wonen.

Wonen in de Havikstraat qua voorzieningen
Voor de voorzieningen in zijn totaliteit wordt het gemiddelde cijfer 8,06 gegeven. Voor de individuele voorzieningen wordt voor de nabijheid van de school het cijfer 8,33 gegeven. De bereikbaarheid van de winkels krijgt een 8,21. De groenvoorzieningen worden beoordeeld met een 7,5. De speelgelegenheid krijgt een 7,3 en de activiteiten de laagste score van 5,92.
Van alle gegeven cijfers voor de voorzieningen kunnen we stellen de algemene tevredenheid hoog is, met uitsluiting met de waardering voor activiteiten. Dit wordt deels bevestigd door de onderstaande antwoorden op de open vragen. Er worden ook wensen geuit, weergegeven in negatieve reacties.

Wonen in de Havikstraat qua voorzieningen
Naast een cijfer wordt op de individuele voorzieningen ook persoonlijk gereageerd.
Sommige reacties worden door meerdere bewoners gegeven. Het aantal van die reacties hebben we erachter gezet in superscript. Op een positieve manier wordt er gesproken over voorzieningen als:

school	*"deze werd als goed[2] en belangrijk bevonden"*
winkels	*"de bereikbaarheid was goed; niet te klagen; heel tevreden"*
groenvoorzieningen	*"ideaal voor de hond; netjes bijgehouden; heel tevreden over het park[2]"*
speelgelegenheid	*"fantastisch; speeltuinenrace; mooie toestellen; goed onderhouden"*
activiteiten	*"leuk, heeft zelf ook meegedaan met buurtfeest; buurtcomité doet zat"*

Er zijn ook enkele negatieve reacties over de:

groenvoorzieningen	*"last van bomen ze nemen veel licht weg; slechte schotelontvangst; soms worden planten kapot gemaakt"*
speelgelegenheid	*"meer veiligheid gewenst door een hek te plaatsen aan de waterkant; weinig voor de oudere jeugd; alleen voor de kleintjes; te weinig"*
activiteiten	*"weinig voor de jeugd/jongeren (logisch dat ze hangen); alleen voor kleine kinderen/zoon heeft weinig tot niets hier; niets voor volwassenen; meer organiseren voor de jongeren"*

Tevredenheid over het wonen in de Havikstraat
Van alle ondervaagde bewoners springt er een Hongaarse bewoner uit met een 10+. Bewoners uit Somalië, Eritrea en Filippijnen geven een 10. Een Irakese bewoner geeft een 9,5. Bewoners uit Angola, Bulgarije, Colombia en Sri Lanka geven gemiddeld een 9. Bewoners uit Turkije en Congo geven een gemiddeld cijfer van 8 voor het wonen. Door de Afghaanse bewoners wordt een gemiddeld van 7,5 gegeven en de Nederlandse bewoners komen hier achteraan met een 7,25 als cijfer. Door de Marokkaanse bewoners wordt het wonen met het cijfer van 5 beoordeeld.
Opvallend hierbij is dat het merendeel van de allochtone bewoners een hoger cijfer geven voor hun tevredenheid, ten opzichte van de Nederlandse en de Marokkaanse bewoners.

Ervaren van de algemene samenstelling van bewoners
Uit het onderzoek blijkt dat de Somalische, Filippijnse en Bulgaarse bewoners dit prima vinden en geven hiervoor een 10 als cijfer. De Irakese bewoners volgen met een cijfer tussen de 8 en 8,5 en bewoners uit Sri Lanka, Colombia, Congo en Eritrea geven een 8 als cijfer. Bewoners uit Turkije en Afghanistan zitten tussen de 7,5 en 8 met hun cijfer. Tussen de 6 en 7 zitten de bewoners uit Angola, Hongarije, Marokko en Nederland.
Over het algemeen is hier hoog gescoord. Alleen de bewoners uit Angola, Hongarije, Marokko en Nederland zijn wat minder tevreden met een score tussen de 6 en 7.
De tevredenheid wordt zowel positief als negatief bevestigd, zie onderstaande antwoorden.

Kunt u in een paar woorden iets over de Havikstraat zeggen
Op deze open vraag kregen we diverse antwoorden en hebben deze onderverdeeld in thema's.
Enkele positieve reacties op het wonen:

woongenot	*"mooi[5] ; rustig[6]; prachtig om te wonen, uitzicht, rustig en zonnig; goede buurt[7], overal gebeurt wel eens wat, rustig[6]"*
diversiteit	*"cultureel gezellig ; verschil van sociaal niveau en diversiteit is opvallend, heeft zijn charme; staat bekend als getto van Sliedrecht, maar denkt daar zelf niet zo over, kent de mensen, een leuke buurt; een dorp op zich (je woont hier niet anoniem, jaloezie en geroddel. maar mensen helpen elkaar ook"*
beeldvorming	*"verkeerde beeldvorming, valt mee vergeleken met Dordrecht en Rotterdam; niet asociaal*
sociaal	*"sociaal gezellig[4]; iedereen is behulpzaam en vriendelijk; iedereen is aardig en zegt elkaar gedag; beter een goede buur dan een verre vriend*
omgeving	*"mijn droom is uitgekomen, veel groen en water; een ontspannende wijk, super; fijn dat alles in de buurt is, kinderboerderij en school*

De negatieve reacties zijn echter minimaal:

woongenot	*"vervelend dat vuilnis op de straat wordt gegooid; hondenpoep in de lift; lift is veel stuk"*
diversiteit	*"veel buitenlanders op een hoop, meer verspreiden over het dorp; doorstroming jammer; iedereen leeft langs elkaar heen"*
beeldvorming	*"positief/negatief[2]; niet prettig ; ik vind het niets"*

Wel of niet verhuizen
Van alle bezochte huishoudens geven 11 bewoners aan te willen verhuizen tegenover 40 bewoners die niet willen verhuizen. De bewoners konden ook aangeven om welke reden zij wel of niet willen verhuizen.
Een vijfde deel van de bewoners geeft aan te willen verhuizen om diverse redenen. Het overgrote deel geeft aan niet te willen verhuizen. De motivatie voor wel of niet willen verhuizen wordt hieronder aangegeven.

Ik wil wel verhuizen
Er kwamen hier verschillende antwoorden uit die voornamelijk te maken hadden met woonwensen

positief — *"willen huis en tuin voor kinderen[3]; weinig aanbod alleen flats ; misschien groter (voor kinderen), wel gelijkvloers"*

negatief — *"door naaste muziek buren, gehorig, maar kan niet vanwege inkomen; In Dordrecht ken ik mensen die mij kunnen helpen met brieven schrijven en er zijn Turkse tolken"*

Ik wil niet verhuizen
Zie onderstaande enkele reacties waarvan slechts één negatieve reactie

positief — *"voelt zich thuis; woont tevreden; zit naar mijn zin; qua buurt niet, qua huis wel ivm kind en honden; maar als we verhuizen willen we in de buurt blijven; ben van plan nog jaren te blijven"*

negatief — *"misschien naar de grote stad, meer contacten mogelijk, meer winkels en op straat kunnen lopen"*

Ervaren van contact van bewoners
Het merendeel van de gesproken bewoners blijkt het contact met een cijfer van 6,98 als goed te ervaren.
Dit geeft de mate van sociale cohesie aan die met deze cijfering voldoende blijkt te zijn onderstaande positieve antwoorden bevestigen dit. De negatieve antwoorden geven andere ervaringen weer.

Tevredenheid contact buurtbewoners
Dit wordt op diverse manieren beleefd. Enkele reacties zijn:

positief — *"tevreden, zelfs met mensen uit andere flats; ziet regelmatig landgenoten uit andere flat; veel contacten met buren zowel autoch- als allochtonen[2]; contacten door buurtfeest vorig jaar, (goed georganiseerd) geen hechte contacten, wel groeten, aardige buren; met de een kun je beter opschieten dan de ander, vooral degene die er langer wonen ; voornamelijk met je galerij en school "*

negatief — *"Nederlanders maken weinig contact, hooguit groeten; buren willen niet (wel geprobeerd); met andere bewoners weinig contact; weinig contact, taalbarrière; schaam mij voor het taalgebrek; sommige culturen groeten echt niet, vervelend; als ik twee keer bel voor schoonmaak heb ik ruzie; bij muziek krijg ik problemen; zou beter kunnen, een groet is toch het minste wat je kunt doen (als je wat langer woont gaat het beter)"*

Hoe zou dit anders kunnen en hier aan bij dragen qua contact
Hier worden enkele ideeën gegeven en op welke manier hier een bijdrage aan geleverd kan worden

positief
"als bewoners zelf het initiatief willen nemen"
"er is al vooruitgang door investering voorzieningen, actieve BWC "
"de inburgeringcursus om taalbarrière te doorbreken"
"veel contacten met Nederlanders en eigen cultuur"

negatief
"*wat minder allochtonen; je komt er haast niet tussen"*
"sommige mensen zijn asociaal en negeer ik, met anderen heb ik goed contact`"
"vrouwen zijn altijd thuis, taal altijd probleem"
"ik groet tot op zekere hoogte"

Op welke manier bewoners zich willen inzetten
Hier kwamen weinig reacties op maar geven toch inzicht op hun motivatie

positief
"ja (in de buurt)[2] "
"wel koffie of thee inschenken[2]"

negatief
"op het moment niet"
"geen behoefte aan koffie drinken"

Ervaren van betrokkenheid van bewoners
De betrokkenheid door bewoners echter wordt wat minder ervaren en krijgt een 6,23 als cijfer
In navolging van de score over het ervaren van contact is krijgt het ervaren van betrokkenheid een wat lagere score, zie de onderstaande verschillende belevingen hiervan.

Tevredenheid betrokkenheid buurtbewoners
Dit wordt ook op diverse manieren beleefd. Enkele reacties zijn:

positief
"er gebeurt al best veel, sommige bewoners houden alles in de gaten, sommige doen boodschappen voor de ouderen; goede sociale controle[5]; veel betrokkenheid, zelfs uit andere flat; buurvrouw is surrogaat oma; toen man in ZKH lag, veel steun gehad van bewoners op galerij; waarschuwen elkaar, deur op slot, s'nachts in de gaten gehouden bij inbraak; vooral het ploegje wat we samen hebben, betrokken bij skeelerclub"

negatief
"van Turkse mensen wel, er zouden wel meer Nederlandse contacten moeten zijn; landgenoten wel, niet van anderen; vrij anoniem, boven en onder soms een praatje en daar blijft het bij; weinig sociale controle[2]; op 9 hoog heeft een bewoner drie dagen gelegen voordat ze gevonden werd door wijkverpleegkundige"

Hoe zou dit anders kunnen en hier aan bij dragen qua betrokkenheid
Hier werden ook ideeën gegeven en op welke manier hier een bijdrage aan geleverd kon worden

enkel positief
"zou wel meer contact willen als ik meer Nederlands spreek"
" beter een goede buur dan een ver familielid"
"heel graag helpen koken bv. buurtfeest"
"hou de buren in de gaten (bij ziekte)[3]"
"uitte bezorgdheid over oudere mensen (zorgmijdend)"

Het missen van contacten
Bewoners geven aan wat dit voor hen betekent en hier wel of geen behoefte aan hebben.
Van de 51 bewoners is er een vijfde deel dat eenzaamheid ervaart wat een gevolg zou kunnen zijn van het gebrek aan contacten, betrokkenheid en het missen van contacten.

betekenis	*"eenzaamheid[2]; erg alleen[4]; mist contacten[2] ; soms verdrietig "*
wel behoefte	*"meer aanspraak en contact; zou graag andere leeftijdsgenoten willen ontmoeten dicht bij huis (gezien leeftijd); behoefte aan contact met andere jonge moeders om taal te oefenen en eventueel op te passen[2] ; meer contacten met Nederlanders, juist ook voor de taal[2] "*
geen behoefte	*"zijn nog samen; geen behoefte[2]; hobby en huwelijk"*

Het ervaren van veiligheid en overlast.
De bewoners voelen zich veilig blijkt uit het gemiddelde cijfer van 7,43. De overlast wordt daarentegen veel minder ervaren wat terug te zien is aan een gemiddelde van 2,68.
De meeste bewoners voelen zich veilig terwijl een klein deel zich minder veilig voelen. Onderstaande antwoorden lichten dit toe.

Ervaren van veiligheid
Door veel bewoners wordt het wonen als veilig ervaren door:

voorzieningen	*"door de camera's is het vandalisme verminderd[23]; goede sloten op de deur/berging[9]; de huismeester[2] "*
persoonlijk	*"ben niet bang aangelegd[12]; sociale controle[3]; "levendigheid, mensen die in het park lopen de sportschool die open is, goede verlichting"*

Door een aantal bewoners wordt het wonen deels als veilig ervaren:

voorzieningen	*"buiten gebouw geen beveiliging of controle door camera's"*
persoonlijk	*"voelt zich overdag veilig ; in huis wel"*

Ervaren van onveiligheid
Door een aantal bewoners wordt het wonen als onveilig ervaren en gaat dan richting:

Tablis	*"bij brand is het moeilijk; bang voor gebruik van de lift (vaak kapot); sloten onveilig, passen op meerdere schuren in de berging; 30 jongeren kunnen in de berging hebben sleutel"*
persoonlijk	*"veel hangjeugd (niet van hier); groepen die buiten staan en blowen; in de avond onveilig wegens hangjeugd; door hangjeugd met drugs; wonen veel verschillende mensen, niet meer bij te houden wie er binnenkomt"*
inbraak	*"twee keer ingebroken en er zijn spullen meegenomen; poging tot inbraak (schuur,woning)[3]; soms inbraken op parkeerplaats; meer criminaliteit, geeft onveilig gevoel voor alleenstaande*"

De motivatie van bewoners om bij te kunnen/willen bijdragen aan veiligheid.
Uit het onderzoek blijkt dat 95,92% van de gesproken bewoners hier wel aan bij willen/kunnen dragen of dit al doen.
Deze hoge score laat zien dat men wil bijdragen aan de veiligheid aan anderen. Welke bijdragen dat zijn laten de onderstaande antwoorden zien.

Het bijdragen aan veiligheid door bewoners
Veel van de gesproken bewoners geven aan bij te willen dragen door te:

waarschuwen	*"bij onraad of dreiging , politie waarschuwen en ingrijpen**5**; politie bellen, toeziend oog houden[24] ; waarschuwing bij de huismeester[4];waarschuwen[7]**,** sociale controle[3] "*
ingrijpen	*"pakt het verbaal aan; als mensen vechten zou ik er op af stappen; hangjeugd wel eens aangesproken en weggestuurd"*
signaal	*"wat zijn de mogelijkheden bij Tablis?" (als mensen de weg niet weten)*

Het ervaren van overlast en van wie
Er wordt overlast ervaren op verschillende gebieden:

boren en timmeren	"*boren[8]; boren in het weekend[2]; boren na 11 uur in de avond[3]; timmeren*[3] "
urine	"*urine in de lift (honden en kinderen)[2];*
geluidsoverlast	"*geluidsoverlast[7]; honden; regelmatig feestjes op de galerij (bij de bovenburen) [2] , buren*[3] *; directe buren*[2] "
alcohol	"feesten [2] **,** soms druk feestje met jongeren (op de speelplaats)[2] veel ouderen die dronken zijn; kloppen na 12 uur s'nachts (drank); veel woordenwisselingen door drankgebruik jongeren/ feesten [2] soms hangjeugd [3] "
afval	"etensresten, muizen; luiers en veel grof vuil (koelkasten en wasmachines) over de reling; ziet vanuit werkkamer 3x per dag vuilnis naar beneden vallen"
klachten	*"de lift is 7 x per week stuk, (duurt een week voordat hij gemaakt is)"* *"door woningbouw en gemeente komen hier minder bedeelde mensen, zij hebben minder opvoeding genoten en dat is jammer"*
compliment voor Tablis	*" tijdens renovatie geen overlast gehad"*

*Mening van bewoners om meer mee te doen in de wijk en hun eigen bijdrage daaraan***.**
Op de vraag of bewoners meer mee moeten doen in de wijk wordt een gemiddeld cijfer van 78,72% gegeven. Sommige bewoners vinden dat ze weinig meedoen in de wijk. Na onze uitleg dat het ook gaat om het bezoeken van een zieke buurvrouw of een oogje op elkaar houden, wordt met het gemiddelde cijfer van 50,64% hun bijdrage hoger dan ze van zichzelf hadden gedacht.
Opvallend is dat ook hier bewoners het ermee eens zijn dat er meer gedaan moet worden in de wijk. Daarbij waren de bewoners zich niet altijd bewust dat ze vaak al een bijdrage leverden.

Ideeën over het meedoen in de wijk
Er worden verschillende ideeën naar voren gebracht die we onderverdeeld hebben in:

leefbaarheid	*"alles netjes en schoon houden[8]**;** geen huisvuil naar beneden gooien (de gemeente hoeft dit niet op te ruimen); als iedereen zich maar aan de regels houdt; samen opruimen en elkaar aanspreken; eigen stuk op de galerij sneeuwvrij maken ivm gladheid"*
buurthuis of ontmoetingsplek	*"ontmoetingsplek voor koffie en creativiteit[2]**;** straat/buurtfeest[3]* *internetcafé /plek voor de hangjeugd"*
inzet bewoners	*"positief inzetten met activiteiten[2]**;** met elkaar eten en ontmoeten[3]* *koffie en thee kennismaken[3]**;** partytent[2]**;** rommelmarkt[2]**"***
ouderen, volwassenen, ontmoeting en hulp	*"om eenzaamheid te voorkomen helpen met taal en participatie/ contacten maken[3]; meer doen voor ouderen (jeu de boules)*
toezicht door dorps/wijkwacht	*"met zijn tweeën patrouilleren en een vertrouwensband opbouwen met de jongeren (bewoners die een klik hebben); sociale controle[2]*

tot slot nog wat opmerkingen van bewoners op het gebied van de:

leefbaarheid	*"bewoners bij buurtfeest tonen geen belangstelling; is juist bedoeld om problemen aan te pakken"*
buurthuis of ontmoetingsplek	*"als ze iets organiseren dan graag in het weekend"*

Bekendheid met en gebruik van activiteiten in de wijk
Van de gesproken bewoners zijn er 41 bekend en 7 niet bekend met de activiteiten. Van deze groep maken 20 bewoners wel, 22 bewoners niet en 5 bewoners soms geen gebruik van de activiteiten in de wijk.
Bijna alle gesproken bewoners zijn bekend met de activiteiten. Iets meer dan de helft maakt daar volgens bovenstaande cijfers geen gebruik van.

Wilt u zich actief inzetten in de wijk
Van de bewoners willen er 30 zich wel actief inzetten in de wijk, 18 bewoners niet.
Van de bewoners geven er 25 de bereidheid aan om incidenteel een bijdrage te leveren.
Het grootste deel van de bewoners zijn bereid om zich in te willen zetten voor de wijk.

Ervaart u de activiteiten in de wijk als positief
Een positieve beoordeling wordt door 42 bewoners gegeven.
Ook hier geeft het merendeel van de bewoners een positieve beoordeling.

Bent u bekend met de activiteiten in de Reling
Van de bewoners zijn 24 bewoners die bekend zijn met de activiteiten in gebouw de Reling, en 22 bewoners niet.
Iets meer dan de helft van de bewoners zijn bekend met de activiteiten blijkt uit het aantal gesproken bewoners.

6.1.3 De analyse van categorie C: Regels en voorzieningen

Inburgering in het dagelijkse leven
Door 9 bewoners uit Afghanistan, Angola, Irak,Somalië, Sri Lanka en Turkije wordt er aangegeven dat de inburgering niet voldoende is om zich in het dagelijks leven te redden. Door 6 bewoners afkomstig uit Bulgarije, Eritrea en Marokko wordt eraan gegeven dat voor hen de inburgering voldoende is om zich te redden.
Bovenstaand laat zien dat 9 van de 23 allochtone bewoners die we gesproken hebben, zich niet kan redden in het dagelijks leven.

Bekendheid met inburgeringmogelijkheden
Uit Turkije en Colombia zijn 2 bewoners niet op de hoogte van inburgeringmogelijkheden, terwijl 6 bewoners uit Eritrea, Bulgarije de Filippijnen en Sri Lanka de mogelijkheden wel kennen.

Behoefte aan inburgering
Behoefte aan inburgering wordt aangegeven door 7 bewoners afkomstig uit; Afghanistan, Colombia, Eritrea, Somalië, Sri Lanka en Turkije. Afkomstig uit Sri Lanka,Turkije en Bulgarije geven 3 bewoners aan dat ze geen behoefte hebben aan inburgering.
Van de 23 allochtone bewoners blijkt dat met de verhouding van 7 bewoners die wel behoefte hebben iets meer is dan de helft tegenover 6 bewoners die geen behoefte hebben. Dat is gezien het feit dat we nog maar 51 huishoudens bereikt hebben, een 3^{e} deel van de 2 bezochte 10-hoogflats, best veel.

Wat bewoners nodig hebben bij inburgering
Op de vraag wat de bewoners nodig hebben geven 4 bewoners aan dat ze hulp bij de taal willen en 3 bewoners graag verder willen leren. Een bewoner wilde Nederlandse taal beter leren en een bewoner geeft de voorkeur aan voor de avonduren.

De reden voor inburgering
De redenen aan behoefte voor inburgering zijn divers. Als reden geeft 1 bewoner aan gebrekkig Nederlands te spreken. Een andere bewoner geeft aan dat 2 uur per week naar school niet genoeg is en 1 bewoner krijgt inburgeringshulp van haar Nederlandse buurvrouw.
Door 3 bewoners wordt aangegeven behoefte te hebben aan hulp bij grammatica, aanvulling op de inburgering en een ontmoeting met anderen om de taal beter te leren beheersen.
Hier zien we terug dat deze bewoners gemotiveerd zijn om de Nederlandse taal te willen leren en daar ook in willen investeren. Het geeft tevens aan dat er behoefte aan ontmoetingen zijn.

Financiële problemen
Door 34 bewoners worden er geen problemen ervaren bij hun financiële situatie.
Onder hen zijn bewoners afkomstig uit Afghanistan,Bulgarije,Congo, Eritrea en Somalië.

Door 16 bewoners worden er wel problemen ervaren bij hun financiële situatie.
Van de 27 Nederlandse bewoners ervaren 3 bewoners financiële problemen.
Door bewoners van Turkse afkomst geven 3 van de 4 ook problemen aan en van de 3 bewoners uit Sri Lanka geven er 2 aan problemen te ervaren. Vanuit Marokko ervaart de een wel en de ander geen problemen hierbij. Tenslotte geven 2 bewoners afkomstig uit Afghanistan en bewoners uit Somalië, Angola, Bulgarije, Eritrea en Congo ook problemen te ervaren bij hun financiële situatie.
Opvallend is hierbij dat het overwegend om allochtone bewoners gaat die problemen ervaren bij hun financiële situatie.

Welke problemen
Op de vraag welke problemen er zijn geven 6 bewoners aan moeilijk rond te kunnen komen.
Van de bewoners zorgen er 2 voor hun ouders in het buitenland. De overige 7 bewoners geven diverse redenen op zoals: schulden (geen overzicht), door de inrichtingskosten, laag inkomen t.o.v. hoge opleiding, schulden door faillissement, soms geld te kort. Er wordt door 1 bewoner gebruik gemaakt van een schuldhulpverleningstraject die tevens deelnemer is van de voedselbank en 1 bewoner wil graag hulp van de voedselbank.
De problematiek is divers maar bovenstaande gegevens laten zien dat het merendeel van de problematiek voornamelijk schulden betreft.

Bekendheid met regelingen die er zijn voor minimum inkomens
Van de 23 Nederlandse bewoners zijn er 18 wel op de hoogte en 5 bewoners niet. Van een aantal bewoners uit Afghanistan, Angola, Irak, Marokko en Turkije zijn 7 bewoners wel en 5 bewoners niet op de hoogte. Niet op de hoogte van regelingen voor minimum inkomens zijn 6 bewoners uit Colombia, Congo, Hongarije en Sri Lanka.
Hier wordt duidelijk dat het voornamelijk allochtone bewoners zijn die niet op de hoogte zijn van de regelingen.

Bekend bij wie er hulp gevraagd kan worden
Uit Bulgarije en de Filippijnen weten 2 bewoners en uit Nederland weten 17 bewoners bij wie ze moeten zijn om verder geholpen te worden.
Er zijn 8 Nederlandse bewoners evenals 16 bewoners afkomstig uit Colombia, Congo, Eritrea, Hongarije, Irak, Marokko, Somalië en Sri Lanka niet op de hoogte van de mogelijkheden.
Met betrekking tot de onbekendheid bij het verkrijgen van hulp ligt hier het percentage bij allochtone bewoners met de helft hoger dan de autochtone bewoners.

Bekendheid met financiële hulpverlening en voedselbank
Uit Angola, Bulgarije, Colombia, Eritrea, de Filippijnen, Marokko en Somalië zijn 9 bewoners bekend met bijv. de voedselbank of andere financiële hulp. Afkomstig uit Congo, Hongarije en Sri Lanka zijn 4 bewoners niet op de hoogte van deze mogelijkheden. Van de Nederlandse bewoners weten 19 bewoners wel en 6 bewoners niet van deze mogelijkheden. De overige 8 bewoners afkomstig uit Afghanistan, Irak en Turkije zijn wel en niet op de hoogte.
De verhoudingen tussen autochtone en allochtone bewoners geven hier geen grote verschillen aan met de onbekendheid van de mogelijkheden op deze gebieden.

Opvoedingsvragen
Slechts 2 bewoners afkomstig uit Turkije en Colombia geven aan vragen bij of over de opvoeding te hebben.
Volgens onderstaande opvoedingsvragen blijkt de behoefte groter te zijn dan hierboven wordt aangegeven.

Welke opvoedingsvragen en behoefte aan een ontmoetingsplek voor moeders
Als antwoord op wat voor vragen bewoners hebben geeft 1 bewoner aan wel problemen te hebben gehad door haar scheiding. “hoe voed ik mijn kinderen goed op” vraagt 1 bewoner
Van de bewoners wil 1 bewoner graag hulp van het maatschappelijk werk en 1 bewoonster geeft aan problemen te hebben met haar oudste dochter omdat ze vaak niet weet waar ze is.
Tot slot wil 1 bewoonster graag bijles voor haar kind van vijf jaar.
Van de bewoners geven er 14 bewoners aan behoefte te hebben aan een ontmoetingsplek voor moeders, waarvan 1 Nederlandse moeder.
Bedekt geven moeders aan behoefte te hebben elkaar te ontmoeten en hun opvoedingsvragen te kunnen delen. Tevens komt naar voren dat het hier voornamelijk om allochtone moeders gaat.

Tijdens de huisbezoeken hebben wij de bewoners en hun directe leefomgeving, hun gezin en kinderen kunnen observeren. Onze interpretatie hierbij is dat bij de jonge autochtone moeders/gezinnen die wij hebben bezocht, het opvalt dat zij er elkaar steun bieden. Dit gegeven baseren we op het feit dat we dezelfde bewoners op verschillende adressen steeds weer ontmoeten. Wij krijgen bij een aantal van deze gezinnen de indruk dat het om multi-probleem gezinnen (zie par. 4.8) zou kunnen gaan. We zien dat er bij deze gezinnen meerdere problemen lijken te zijn zoals het missen van structuur in de huishouding, wordt er structuur gemist, zijn er financiële problemen en opvoedingsvragen.
Deze moeders lijken geen contacten te onderhouden met de jonge allochtone moeders in de wijk. Bij één van hen is er duidelijk sprake van meerdere problemen en zij heeft aangegeven hulp hierbij te willen ontvangen

Gezondheidsproblemen en bij wie
Van de bewoners met gezondheidsproblemen zijn er 18 ouders, 4 alleenstaande bewoners en 5 kinderen die gezondheidsklachten aangeven. Opvallend hierbij is dat van de 18 ouders met gezondheidsklachten er 1 ouder de Nederlandse nationaliteit heeft.
Meer dan de helft van de bewoners heeft gezondheidsklachten.

Welke klachten
Bewoners geven uiteenlopende klachten aan zoals: “ verstopte aderen, continue behandeling, suiker[3], hoge bloeddruk, evenwichtstoornis, ouderdomsklachten, pijn aan ledematen, longziekte, rugklachten[9], open rug geboren,hernia, whiplash, psychische aard[4], overspannenheid, astmatisch, doofheid, hartproblemen[3], emotionele problemen[2], gewrichtsklachten[6], bekkeninstabiliteit, migraine, galblaasoperatie achter de rug[2], anemie (afbraak rode bloedlichaampjes), bloedarmoede, herseninfarct gehad, slaapapneu, KNO klachten en een kind met hartafwijking.
Het is het opvallend dat een aantal lichamelijke klachten eruit springen zoals rugklachten, gewrichtsklachten en psychische klachten.

Bekendheid met Stichting Welzijnswerk Sliedrecht
Van de 51 bewoners zijn er 29 bewoners bekend met de Stichting Welzijnswerk Sliedrecht. De overige 22 bewoners zijn niet bekend met de Stichting, waaronder 14 Nederlandse bewoners.
Meer dan de helft van de bewoners zijn bekend met de Stichting blijkt uit bovenstaande.

Gebruik maken van
Van de 51 bewoners geven 41 bewoners, waaronder 24 Nederlandse bewoners, aan geen gebruik te maken van de Stichting Welzijnswerk. Van de bewoners maken 6 bewoners wel gebruik van de Stichting.
Er wordt heel weinig gebruik gemaakt van de Stichting blijkt uit het lage aantal van zes bewoners.

Gebruik willen maken
Op de vraag of bewoners gebruik zouden willen maken van de Stichting Welzijnswerk geven alle allochtone bewoners plus 15 autochtone bewoners aan hier belangstelling voor te hebben.
Hier zijn het voornamelijk de allochtone bewoners die aangeven hier gebruik van te willen maken. Hieronder wordt door de bewoners toegelicht waarom ze wel en waarom ze niet gebruik willen maken van de Stichting.

Waarom wel
Bewoners geven aan waarom zij wel gebruik zouden willen maken van de Stichting Welzijnswerk en waarvoor: "bij cursusaanbod en dergelijke; wil zelf cursus geven als docent PC in de wijk; graag een ontmoetingsplek in de buurt; re-integratie /omscholing, hulp bij administratie en post; niet op de hoogte van hulpmiddelen t.b.v. ouderen, moedertaal wordt te weinig gesproken door gebrek aan contacten, moet mij daar in verdiepen, neemt contact op met sociale raadlieden; als het nodig is[2]; hang van het tijdstip af; dan leer je andere mensen kennen; wil gratis financiële hulp; voor advies; heel graag.

Waarom niet
Bewoners willen geen gebruik van de Stichting maken omdat er geen behoefte is; men vermaakt zich goed thuis en verveelt zich niet[2]; wil geen activiteiten met ouderen; niet bekend met leeftijd doelgroep; onbekendheid met het werk van de Stichting; goede scholing gehad[2]; weet niet dat sociaal raadsliedenwerk onderdeel is van de Stichting; vanwege tijdsgebrek; het niet nodig vinden.

6.1.4 Vragen en opmerkingen, tips en aanbevelingen van bewoners

- Vragen en opmerkingen

Bewoners konden aan het eind van het onderzoek nog vragen stellen en eventuele opmerkingen maken. Enkele opmerkingen van de bewoners hebben betrekking op:

onderzoek	*"duidelijk onderzoek en vond het niet vervelend; twee bewoners willen graag de **uitkomst van het onderzoek** lezen; goed dat we langs zijn geweest, verwachtte andere vragen, positief onderzoek"*
woongenot	*"leef hier heerlijk; meer mensen moeten opvoedkundig worden aangepakt ivm schoonmaken; bij het uitlaten van de hond apporteert de hond van alles maar niet de bal; mensheid is hard geworden toepassen wat er in de Bijbel staat, heb elkaar lief"*
activiteiten	*"kinderboerderij wordt vaak genoemd als positief uitstapje in de buurt[3]; aantal bewoners hebben het initiatief genomen om te stoppen met roken en te gaan skeeleren"*
taalvaardigheid	*"wil uitgenodigd worden voor ontmoetingsavond in de Reling[15] als vrijwilliger wil bewoner uitgenodigd worden voor ontmoetingsavond in de Reling om bijdrage te leveren aan taalvaardigheid (helpt al anderen)[3] "*

jongeren	*"jongeren hebben een eigen plek nodig; mist niet echt een buurthuis maar zou wel goed zijn;* ***Elektra*** *heeft slechte naam, blowen wordt toegestaan,* ***Pand 33*** *heeft voorkeur (huiselijke sfeer)"*
voedselbank	*"als je bijstand hebt kom je soms toch niet in aanmerking voor de voedselbank, wat is het criterium;* *meer eiwitrijke levensmiddelen toevoegen in voedselpakket"*

- Tips/aanbevelingen van bewoners

Mogelijkheden Voor SWS	*"meer bekendheid over SWS door algemene folder* *maatje nodig voor de administratie en re-integratie*[2]***;*** *soort volksuniversiteit met cursusaanbod bv bloemschikken;* *geef allochtonen een cursus woonbegeleiding incluis regels en normen;* *bewoner biedt zelf aan cursussen te geven als docent op het gebied pc, taal, pergomano; culturen samenbrengen, samen koken en ieder levert een bijdrage; meer activiteiten voor alle 3 de flats tegelijk doen"*
Locatie	*"buurtcentrum nodig, sporthal kan misschien gebruikt worden;* *ontmoetingsruimte de Havik, als centraal houden ; de ruimte van de kinderopvang gebruiken; meer activiteiten*[3] *(in zomer en winter en een buurthuis of ontmoetingsplek in de buurt); wat meer frequentie van activiteiten, hangt wel samen met budget gemeente; sportactiviteiten organiseren voor jong en oud, werkt samenbindend, multicultureel en teamverband"*
Tablis	*"BWC en huismeester zouden meer bij mensen op huisbezoek moeten gaan;* *de renovatie was een goed initiatief, daardoor meer persoonlijke contacten;* *burgers moeten meer verantwoordelijkheid nemen en toezicht houden;* *camera's met huismeester, die in de flat woont en overwicht heeft;* *een burgerwacht van de gemeente instellen; meer verdraagzaamheid;* *allochtonen zijn eerst naar hier gehaald en moeten er nu weer uit? niet mee eens"*

7 *Conclusies*

7.1 Onze conclusies

In dit hoofdstuk beschrijven we de conclusies naar aanleiding van de uitkomst van de analyse. Vanuit de analyse van het vorige hoofdstuk hebben we onze interpretatie gegeven. Aan de hand hiervan hebben we enkele conclusies getrokken die de deelvragen zullen beantwoorden. Deze conclusies zullen we onderbouwen vanuit de theorie, bevestigen of weerleggen door de gesprekken die we met betrokken actoren uit de wijk gevoerd hebben. We hebben onze hypothesen, de door ons waargenomen signalen, hierin meegenomen. Vanwege de omvang van het onderzoek, de leesbaarheid en de privacy, verwijzen we naar paragraaf 6.1. We nemen naast de data uit de analyse deels ook de bevindingen uit deze gesprekverslagen met actoren mee ter verdere onderbouwing van onze conclusies en aanbevelingen. De recente gesprekken met de directie van de scholen in de wijk hebben, wat wij meenden te zien rond gezinnen, bevestigd en aangevuld. Als we verwijzen naar deze gespreksverslagen in de bijlagen dan betreft dat een aparte bijlage die vanwege de privacy gevoelige informatie alleen verstrekt is aan SWS.

Vervolgens hebben we voor het beantwoorden van de hoofdvraag onze eindconclusies aan de hand van de deelvragen beantwoord. Hiervan hebben we een samenvatting gemaakt. Om de eindconclusies weer te geven hebben we na elke deelvraag een overzicht gemaakt met onze interpretaties uit de analyse en de conclusies aan de hand van die interpretaties. Tenslotte hebben we een tabel met onze hypothesen over signalen, die we bij de bewoners geconstateerd hebben, toegevoegd. We kijken daarna nog even kort terug op onze interpretatie en evalueren ons onderzoek. Tot slot bespreken ook nog kort wat de beperking van deze methode is en of dit de juiste manier voor het onderzoek is geweest.

7.1.1 Beantwoording van de deelvragen

Deelvraag 1

Wat is kenmerkend voor de wijk en haar bewoners?

Hoe mensen met elkaar leven en het contact met andere bewoners ervaren wordt cijfermatig met 6,98 beoordeeld. Dit geeft aan dat de sociale cohesie voldoende blijkt te zijn. De bewoners zelf reageren in positieve zin hierop wat blijkt uit veelgemaakte opmerkingen zoals veel contacten op de galerij, met zowel allochtone en als autochtone buren en door een buurtfeest. Negatieve opmerkingen hebben met taalbarrière te maken maar ook dat de Nederlandse bewoners weinig contact maken, hooguit groeten. Bewoners geven zelf met ideeën aan hoe ze bij zouden kunnen dragen aan contact, met positieve opmerkingen zoals een inburgeringcursus om de taalbarrière te doorbreken en veel contacten met Nederlanders en eigen cultuur. Ook negatieve opmerkingen worden gegeven zoals sommige mensen zijn asociaal en negeer ik, met anderen heb ik goed contact, minder allochtonen; je komt er haast niet tussen.

Met het oog op onze komende interviews vertelde de huismeester van Tablis in een voorgesprek met ons, dat zijn ervaring was dat er veel allochtone vrouwen woonden en ook moeilijk te benaderen zouden zijn. Een uitspraak die hij deed was “als de man niet thuis en ze dragen hun hoofddoek niet en laten ze je ook niet gauw binnen en als je probeert door te vragen lukt dat vaak niet”.
Tijdens de huisbezoeken hebben wij dat ook ervaren. De deur ging dan een klein stukje open, de reactie was wel vriendelijk maar we konden vanwege de taalbarrière niet in gesprek komen.

De motivatie van bewoners om zich in te zetten is deels positief. Een aantal bewoners willen wel koffie of thee inschenken liefst in de buurt en een aantal bewoners hebben op dit moment geen behoefte.

Van de 23 allochtone bewoners van verschillende etniciteit zoals Angola, Irak, Somalië, Sri Lanka en Turkije zijn 12 bewoners niet of onvoldoende ingeburgerd. Daarvan zijn 9 bewoners die zich niet redden in het dagelijkse leven. Bij 2 bewoners uit Turkije en Colombia is er onbekendheid met inburgering. Bewoners afkomstig uit Afghanistan, Colombia, Eritrea, Somalië, Sri Lanka en Turkije geven aan behoefte aan inburgering te hebben. Wat de bewoners nodig hebben is hulp bij de taal en verder willen leren, hulp bij grammatica, aanvulling op de inburgering, een ontmoeting met anderen om de taal beter te leren beheersen en een voorkeur voor de avonduren.

Er is ook een aanbod bij van 3 bewoners om bij taaltaalvaardigheid en inburgering te helpen als vrijwilliger. Voor de ontmoetingsavond in de Reling willen 15 bewoners uitgenodigd worden.

Uit een gesprek met de voorzitter van het wijk platform Oost, tevens voorzitter van de regionale en locale cliëntenraad op 15 februari 2011 vertelt hij ons het volgende:
Het buurtcomité (valt onder de verantwoordelijkheid van het platform) stelt zich de vraag: hoe kunnen wij de Turkse en allochtone gemeenschap er meer bij betrekken? Er is vorig jaar een feest georganiseerd waar veel Turkse mensen en zelfs de Iman op af kwam. Dit was heel positief en het zou fijn zijn om een aantal van hen in het buurtcomité te trekken, maar hoe?
De overtuiging van de voorzitter is dat er altijd wat valt te verbeteren. Bewoners moeten het zelf doen is zijn overtuiging. De voorzitter vraagt zich af hoe hij een opening kan creëren om verder te helpen. Hij is bij de cliëntenraad gegaan en heeft daardoor een andere visie op de wijk gekregen bovenop de ”problematiek”. De voorzitter raad ons aan een vraag met betrekking tot de inburgering, de verwachtingen en de belemmeringen daaromtrent, in ons onderzoek mee te nemen.

Kenmerkend voor de wijk is de etnische diversiteit waaronder veel bewoners die taalvaardigheid missen of beperkt zijn daarin. Bij een aantal van hen is er daardoor weinig tot geen communicatie mogelijk wat dan ook leidt tot weinig contact en daardoor weinig sociale cohesie.

Onze onderstaande hypotheses wat betreft de taalvaardigheid die wij hebben waargenomen tijdens onze huisbezoeken, kunnen door bovenstaande feiten als signalen worden gezien:

- Gezien de taal zijn de meeste vragen niet te beantwoorden
- Eenzaamheid door taalbarrière
- Inburgeringcursus 2 uur per week lijkt niet voldoende, bewoner aanbevolen contact op te nemen met SWS voor een aanvullende cursus in de Reling [2]
- De taal van afkomst wordt minder door gebrek aan contacten
- Veel allochtone vrouwen hebben klachten en weten niet waar ze terecht kunnen
- Bulgaarse bewoonster vraagt hulp bij het vinden van werk
- Allochtonen bespreken en aanvaarden gemakkelijker advies van elkaar
- Bij een aantal allochtonen gezinnen kregen we hulp van telefonische tolk hulp of kinderen uit het gezin, (zorgden daar altijd zelf voor)

Overzicht van interpretaties en conclusies uit de analyse
Bij deelvraag 1 zijn we gekomen tot het volgende:

Interpretaties vanuit de onderzoeksanalyse van de gegevens:

- Van de bewoners, zowel mannen als vrouwen en jongeren, hebben we alle leeftijdscategorieën gesproken. De mening die door hen werd gegeven is daardoor een goede vertegenwoordiging van zoveel mogelijk leeftijdscategorieën.
- Wat wij zien in de gegevens over opleiding is dat het grotere aandeel van de vrouwen en mannen, het middelbaar onderwijs hebben gevolgd

- Wat we uit de gegevens op kunnen maken is dat er een enorme diversiteit bestaat aan nationaliteiten in de Havikstraat.
- Van de drieëntwintig allochtone bewoners zijn er elf bewoonsters die geen of een erg laag niveau van inburgering hebben.

Conclusies vanuit de interpretaties van de onderzoeksanalyse en gesprekverslag met een actor:

- Kenmerkend voor de wijk is de etnische diversiteit waaronder veel bewoners die taalvaardigheid missen of beperkt zijn daarin. Bij een aantal van hen is er daardoor weinig tot geen communicatie mogelijk wat dan ook leidt tot weinig contact en daardoor weinig sociale cohesie.

Deelvraag 2

Wat zijn de problemen wat betreft leefklimaat en betrokkenheid volgens de bewoners?

Om het leefklimaat en de eventuele problemen te kunnen beschrijven kijken we naar wat de beleving is van de bewoners. Op het meedoen in de wijk wordt een gemiddeld cijfer van 78,72% gegeven. Hieruit is af te leiden dat de bewoners meer dan gemiddeld positief staan tegenover het meedoen in de wijk. Met een cijfer van 50,64% geeft de helft van de gesproken bewoners aan hun eigen bijdrage te leveren. Hun ideeën over het meedoen in de wijk en hun bijdrage gaat over leefbaarheid zoals netjes en schoon houden, over een buurthuis of ontmoetingsplek voor onder andere koffie, creativiteit, internetcafé, over inzet van bewoners om zich bijvoorbeeld positief in te zetten voor activiteiten en een rommelmarkt, over ouderen en volwassenen die bijvoorbeeld willen helpen met taal en participatie om eenzaamheid te voorkomen, en voor toezicht door middel van een dorps/wijkwacht die bijvoorbeeld met zijn tweeën patrouilleren en een vertrouwensband opbouwen met de jongeren
Bovenstaand gegeven zegt iets over de competenties van een aantal bewoners van deze wijk doordat ze zelf ideeën aandragen en daarmee hun visie en betrokkenheid voor de wijk laten zien.

Verder wordt er door 42 bewoners een positieve beoordeling gegeven voor activiteiten in de wijk. Met het aantal van 41 bewoners is het merendeel bekend met deze activiteiten. Van de gesproken bewoners, geven 22 bewoners aan er ook gebruik van te maken en 5 bewoners soms.
Een hoog percentage van 30 bewoners wil zich wel actief inzetten in de wijk, de overige 18 bewoners niet. De bereidheid om incidenteel een bijdrage te leveren wordt door 25 bewoners aangegeven. Dit zegt iets over de bereidwilligheid van de bewoners om structureel of incidenteel een bijdrage te leveren. Opvallend voor ons is dat er een verlegenheid lijkt te zijn om een bijdrage te willen leveren, men wil er wel voor uitgenodigd worden en zal waarschijnlijk zelf niet het initiatief nemen hiervoor. Men neemt een afwachtende houding aan.
Bewoners noemen een bezoek aan de kinderboerderij een positieve activiteit de buurt. De sportactiviteiten, sinds kort voor de jeugd georganiseerd door een jonge bewoonster die de opleiding sociaal cultureel werk volgt, worden ook erg gewaardeerd. Zij heeft samen met de jongeren werker van Electra op de donderdagmiddag sport en spel middagen opgezet. Kinderen in de leeftijd van 4 tot en met 12 jaar zijn van harte welkom. Vanuit haar stage in Utrecht in de wijk Zuilen: “Meedoen op straat” en haar stage in Dordrecht in de wijk Krispijn: “thuis op straat” heeft zij zich laten inspireren. Deze aankomende sociaal cultureel werkster vertelde ons enthousiast dat ze graag met meiden wil werken. Ze heeft een vrijwilliger gevonden die gratis zelfverdediging wil geven aan een groep meiden. Het gaat om een ontmoeting van één of twee bijeenkomsten in de sporthal. De burgerlijke gemeente bekostigt dit plaatje door middel van subsidie.

Bekendheid met de activiteiten in gebouw de Reling wordt door 24 bewoners aangegeven. Er zijn22 bewoners niet bekend. Bij doorvragen blijkt dat zij bijvoorbeeld het kompas niet lezen of ontvangen.

De betrokkenheid van de bewoners zegt ook iets over het wel of niet ontstaan of voorkomen van problemen. Deze betrokkenheid wordt met een cijfer van 6,23 als wat minder ervaren.
De beleving wordt door de bewoners op een positieve manier verwoord met opmerkingen als dat er al best veel gebeurt, dat sommige bewoners alles in de gaten houden, dat sommigen boodschappen doen voor de ouderen en dat er een goede sociale controle is. Ook negatieve belevingen zoals dat het vrij anoniem is, het blijft bij de boven en benedenburen bij een praatje worden verteld.
Er wordt enkel positief gereageerd met ideeën hoe dit anders zou kunnen, zoals de buren in de gasten houden met ziekte en bezorgdheid die geuit wordt over oudere mensen en de opmerking *" beter een goede buur dan een ver familielid".*

Bij het missen van contacten ontstaat er vaak ook een gebrek aan betrokkenheid en wordt eenzaamheid ervaren. Bij ongeveer een 5e deel van de gesproken bewoners wordt dit beaamd door het uiten van eenzaamheid, erg alleen zijn en soms verdriet.
Bewoners geven hun behoefte aan op meer aanspraak en contact, ze zouden graag andere leeftijdsgenoten willen ontmoeten dicht bij huis gezien hun leeftijd en de allochtone bewoners willen meer contacten met Nederlanders, juist ook voor de taal**.**

Onze onderstaande hypotheses en uitspraken betreffende het contact en de betrokkenheid van de gesproken bewoners hebben wij de volgende constatering gedaan die tevens bevestigd wordt door bovenstaande onderzoeksresultaten:

- Heeft behoefte aan ontmoeting met andere moeders, maar lijkt vraagverlegenheid te hebben
- Ben wel behulpzaam maar zou er niet zelf op af stappen (ontmoetingsplek)
- Kent de mensen niet, lastiger om de drempel te nemen naar een activiteit
- Mensen willen wel hulp bieden bij een ontmoeting in de wijk, maar hebben handelingsverlegenheid; nemen niet zelf het initiatief
- Als mensen alleen zijn vinden ze het moeilijk om alleen op activiteiten af te stappen
- "Sinds vrouw er is niet meer alleen, gaan samen naar activiteiten"

Het is belangrijk om zich veilig te voelen in de wijk. Uit het onderzoek blijkt dat veel bewoners zich veilig voelen met een gemiddelde van 7,43 wat vooral komt door de voorzieningen zoals camera's in de lift en goede sloten op de berging.
Een aantal bewoners daarentegen beleeft het wonen deels als veilig. Ze geven aan dat er buiten het gebouw geen beveiliging of controle is door camera's.
Door een aantal bewoners wordt het wonen als onveilig ervaren en gaat dan richting Tablis. De signalen die mensen die geven zijn: angst voor de lift die vaak kapot is, sloten die onveilig zijn en op meerdere schuren in de berging passen en jongeren die een sleutel hebben en in de berging kunnen. Persoonlijke signalen die afgegeven worden hebben te maken met het feit dat er veel verschillende mensen wonen en het daardoor niet meer bij te houden is wie er binnenkomt en groepen die buiten staan en blowen. Ook is er angst vanwege inbraken die soms plaatsvinden op de parkeerplaats. En in de flat. Bewoners zijn in hoge mate bereid om hun bijdrage te leveren, dit blijkt uit de cijfers van 95,92%. Ze zijn bereid door de politie te waarschuwen bij onraad, of doen dit al in veel gevallen. Sommige bewoners grijpen zelf in, zowel verbaal als door erop af te stappen.

Een signaal van de bewoners hierbij is dat ze de vraag stellen over de mogelijkheden bij Tablis, ze weten vaak de weg niet. Er wordt ook aangegeven dat het politiebureau in Sliedrecht niet bemand is in het weekend waardoor het langer duurt voordat de agent, die vanuit Dordrecht moet komen, ter plaatse kan zijn.

Overlast wordt ervaren met een gemiddeld cijfer van 2,68 op verschillende gebieden zoals boren in het weekend en na 11 uur in de avond, door urine in de lift, door geluidsoverlast van honden en regelmatig van feestjes bij de bovenburen, door alcoholmisbruik waardoor er woordenwisselingen ontstaan, door afval zoals etensresten en daardoor ongedierte en door het gedeponeerde grof vuil. Eveneens zijn er klachten die betrekking hebben op één van de liften die 7x per week stuk is.

Alle bovenstaande feiten samengevat komen we tot de conclusie dat de bewoners veel belang hechten aan de leefbaarheid in de directe woonomgeving en daar hun bijdrage aan willen leveren. De betrokkenheid is minder, maar daar worden genoeg positieve ideeën voor aangereikt door de bewoners zelf.

Overzicht van interpretaties en conclusies uit de analyse
Bij deelvraag 2 zijn we gekomen tot het volgende:

Interpretaties vanuit de onderzoeksanalyse van de gegevens:

- Dit geeft de mate van sociale cohesie aan die met deze cijfering voldoende blijkt te zijn onderstaande positieve antwoorden bevestigen dit. De negatieve antwoorden geven andere ervaringen weer
- In navolging van de score over het ervaren van contact is krijgt het ervaren van betrokkenheid een wat lagere score
- Van de 51 bewoners is er een 5e deel dat eenzaamheid ervaart wat een gevolg zou kunnen zijn van het gebrek aan en missen van contacten en betrokkenheid en het missen van contacten.
- De meeste bewoners voelen zich veilig terwijl een klein deel zich minder veilig voelt
- De hoge score van 95,92% laat zien dat men wil bijdragen aan de veiligheid aan anderen. Welke bijdragen dat zijn laten de beschreven antwoorden zien.
- Opvallend is dat bewoners het ermee eens zijn dat er meer gedaan moet worden in de wijk. Daarbij waren de bewoners zich niet altijd bewust dat ze vaak al een bijdrage leverden
- Bijna alle gesproken bewoners zijn bekend met de activiteiten. Iets meer dan de helft maakt daar volgens de cijfers geen gebruik van
- Het grootste deel van de bewoners zijn bereid om zich in te willen zetten voor de wijk
- Ook geeft het merendeel van de bewoners een positieve beoordeling voor de activiteiten
- Iets meer dan de helft van de bewoners zijn bekend met de activiteiten blijkt uit het aantal gesproken bewoners

Conclusies vanuit de interpretaties van de onderzoeksanalyse:

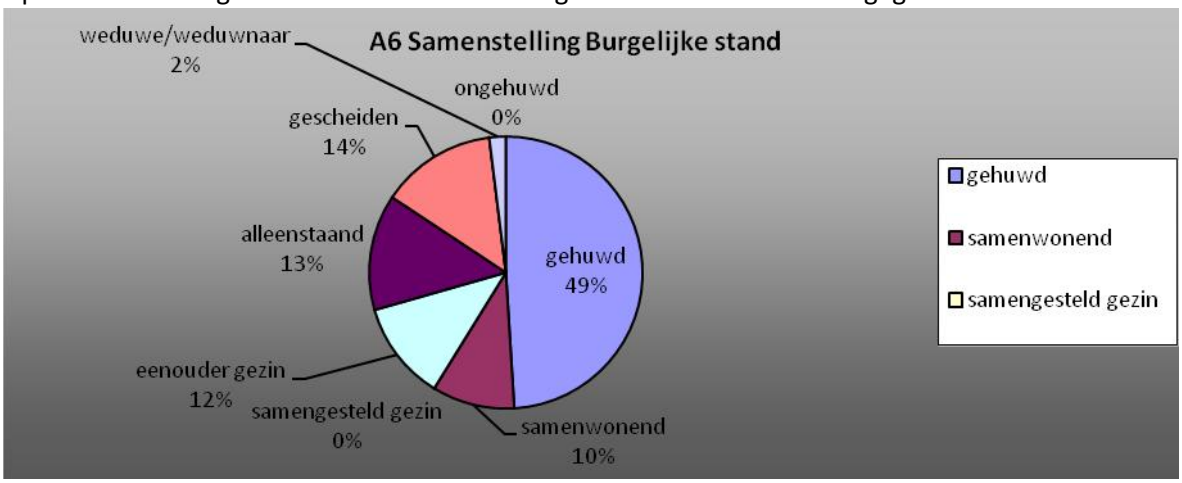
- De gegevens zeggen iets over de competenties van een aantal bewoners van deze wijk doordat ze zelf ideeën aandragen en daarmee hun visie en betrokkenheid voor de wijk laten zien.
- Alle feiten samengevat komen we tot de conclusie dat de bewoners veel belang hechten aan de leefbaarheid in de directe woonomgeving en daar hun bijdrage aan willen leveren. De betrokkenheid is minder, maar daar worden genoeg positieve ideeën voor aangereikt door de bewoners zelf.

Deelvraag 3
Kan de wijk worden aangemerkt als probleemwijk?

Als er op het gebied van inkomen, werkeloosheid eventuele materiële en immateriële problemen zijn betekent dat nog niet dat er van een probleemwijk gesproken kan worden. We kunnen zien aan de hand van de onderzoeksgegevens of er sprake is van problematiek en in welke mate.

Om de validiteit van ons onderzoek en bovenstaande vraag te kunnen beantwoorden hebben we tijdens ons onderzoek diverse bewoners gesproken die variëren in de leeftijdcategorie van 17 tot 88 jaar. Daaronder zijn 57% vrouwen en 43% mannen. We hebben hierbij 28 autochtone en 23 allochtone bewoners van diverse nationaliteiten ontmoet. Het onderwijs wat de bewoners hebben gevolgd ligt overwegend op het gemiddelde niveau, blijkt uit ons onderzoek.
Ongeveer de helft van de bewoners heeft met een aantal 49% een relatie door huwelijk of met een aantal van 10% samenwoning. De overige bewoners zijn gescheiden, alleenstaanden, weduwen of weduwnaars en eenoudergezinnen. Het aantal inwonende kinderen is 42% een meisje en 58% een jongen. Van deze kinderen volgens 4 kinderen het speciaal basisonderwijs en 14 kinderen het regulier onderwijs en de rest het middelbare en hoger beroepsonderwijs.
Aan de hand van deze persoonsgegevens kunnen we concluderen dat deze wijk als multicultureel kan worden aangemerkt waarbij jong en oud samenleven.

Op onderstaande grafiek A6 is de samenstelling van de huishoudens aangegeven.

Concluderend is het opmerkelijk dat bij de bewoners 12% bestaat uit eenoudergezinnen en 14% gescheiden is. De consequenties voor de alleenstaande ouders kunnen te maken hebben met problemen op meerdere leefgebieden.

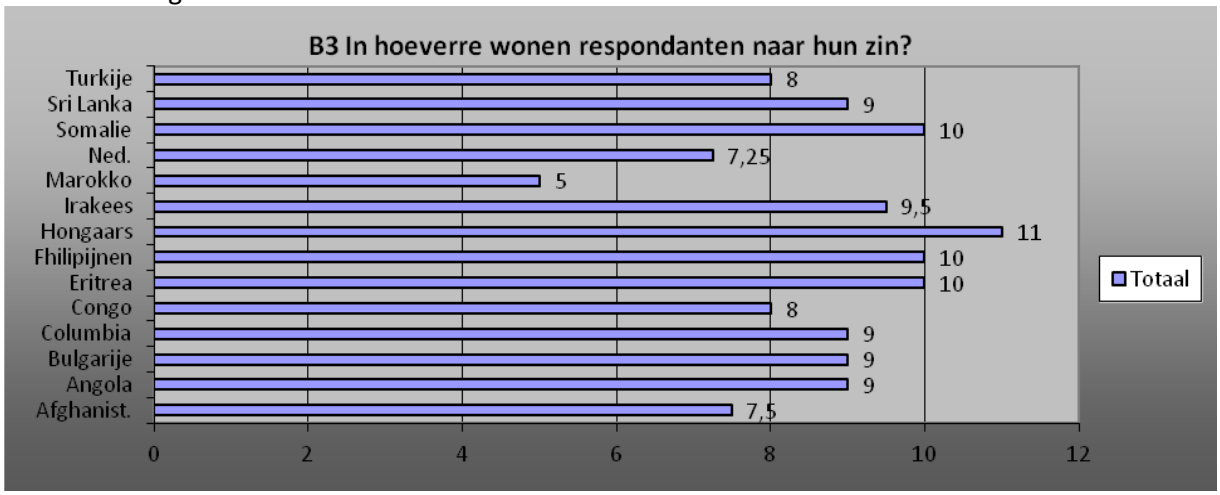
Als we kijken naar het inkomen zien we aan de hand van de gegevens
dat 16 bewoners van de 51 bewoners, waaronder 14 autochtone en 2 allochtone bewoners, een modaal inkomen hebben. De overige bewoners, waaronder 15 autochtone en 23 allochtone bewoners, hebben door een bijstands- of andersoortige uitkering of pensioen een minimuminkomen.
Van de 51 bewoners ervaren er 34 bewoners geen problemen bij hun financiële situatie
Daarentegen ervaren van de 50 bewoners die de vraag beantwoordt hebben er 16 bewoners wel problemen, waaronder 3 autochtone en 13 allochtone bewoners.
De materiële en immateriële problemen die worden ervaren liggen veelal op het gebied van schulden, van schulden door faillissement, geen financieel overzicht hebben, vanwege inrichtingskosten, een laag inkomen ten opzichte van een hoge opleiding, door het lage inkomen soms geld te kort is. Van deze bewoners zit 1 bewoner in een schuldhulpverleningstraject en maakt gebruik van de voedselbank en 1 bewoner geeft aan hiervan gebruik te willen maken.

Samengevat uit bovenstaande gegevens blijkt dat er financiële problematiek speelt wat immateriële gevolgen kan hebben.

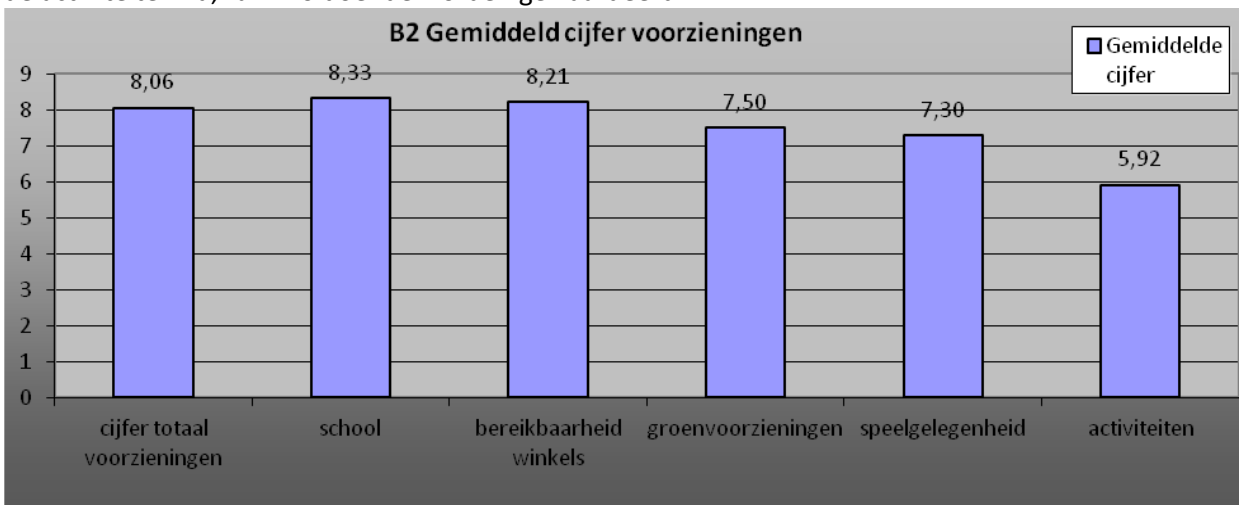
Ook de snelle doorstroming van sommige bewoners en daardoor veel wisseling zou de mate van problematiek kunnen vergroten. Uit ons onderzoek blijkt dat van alle 51 bewoners er 27 langer dan 5 jaar wonen in de Havikstraat. Iets minder dan de helft van de overige bewoners wonen er korter dan 5 jaar, wat aangeeft dat er inderdaad doorstroming is wat gevolgen kan hebben voor de sociale cohesie. Dit wordt bevestigd door uitspraken van bewoners die zeggen dat veel buitenlanders op een hoop leven, meer verspreid moeten worden over het dorp, de doorstroming is jammer, iedereen leeft langs elkaar heen, een groet is toch het minste wat je kunt doen, als je wat langer woont, gaat het beter.

Onze conclusie is dat de mate van sociale samenhang en betrokkenheid te maken kan hebben met de doorstroming in de wijk zoals hierboven wordt beschreven, daaruit voortvloeiend het gevolg dat men elkaar vaak niet kent en daardoor niet weet wie de nieuwe bewoners zijn. De korte woonduur kan er voor zorgen dat men niet investeert in contacten in de wijk.

Op onderstaande grafiek B3 wordt de tevredenheid over het wonen in de Havikstraat door bijna alle bewoners positief beoordeeld. Het cijfer is op basis van een schaalvraag van 1-10 en geeft het aantal bewoners aan die samen een gemiddelde aangeven.
Eén bewoner gaf een 10+ die we als 11 hebben verwerkt.

Op onderstaande grafiek B2 is te zien hoe ook de individuele voorzieningen rond de Havikstraat op de activiteiten na, ruim voldoende worden gewaardeerd.

Verder wordt de ervaring van het wonen in de Havikstraat door opmerkingen van bewoners nog eens toegelicht onder andere met uitspraken als: meer mensen moeten opvoedkundig worden aangepakt in verband met schoonmaken, mensheid is hard geworden, toepassen wat er in de Bijbel staat, heb elkaar lief.

We hebben gevraagd naar mogelijke gezondheidsproblemen van de bewoners en hun eventuele gezinsleden. Bewoners geven uiteenlopende klachten aan zoals: " verstopte aderen, continue behandeling, suiker[3], hoge bloeddruk, evenwichtstoornis, ouderdomsklachten, pijn aan ledematen, longziekte, rugklachten[9], open rug geboren,hernia, whiplash, psychische aard[4], overspannenheid, astmatisch, doofheid, hartproblemen[3], emotionele problemen[2], gewrichtsklachten[6], bekkeninstabiliteit, migraine, galblaasoperatie achter de rug[2], anemie (afbraak rode bloedlichaampjes), bloedarmoede, herseninfarct gehad, slaapapneu, KNO-klachten en een kind met hartafwijking. De klachten werden gegeven door 27 bewoners respectievelijk 18 ouders, 4 alleenstaanden en 5 kinderen.

Op onderstaande grafiek C12 is te zien of er gezondheidsproblemen zijn en bij wie

	Afghanist.	Angola	Columbia	Congo	Eritrea	Fhilipijnen	Irakees	Marokko	Ned.	Somalie	Sri Lanka	Turkije
ouders/kind									1	1		
ouders									1			
ouders	1	2	1	1	1	1	1	2	4		2	2
kinderen									3			
bewoner							1		3			

Opvallend hierbij is dat van de 27 bewoners met gezondheidsklachten er totaal 18 allochtonen zijn waarvan één kind. Onze zorg hierbij is dat door de toenemende vergrijzing en gebrek aan taalvaardigheid bij migranten, zij hun klachten waarschijnlijk niet duidelijk kunnen maken aan de huisarts. Hun klachten kunnen daardoor wellicht van somatische aard zijn en binnen hun cultuur past het niet om aan buitenstaanders ondersteuning of hulp te vragen bij de mantelzorg.

We hebben hier geen specifieke onderzoeksvragen bijgesteld aan bewoners. Wel hebben wij verslaglegging vanuit voorgesprekken met betrokken actoren uit de wijk. Uit deze gesprekken beschrijven we hieronder de meest relevante informatie die deels ook antwoord kan geven op de vraagstelling en onze conclusie.

Uit een verslag met de coördinator Wijkgericht Werken van de gemeente Sliedrecht op 1 december 2010 blijkt het volgende:
Het gemeentelijk wijkgericht werken werkt sinds kort met een nieuwe methodiek.
Het streven is om in iedere wijk 4 stappen te maken per jaar.
Hiervoor worden burgers uitgenodigd op de 8 platformbijeenkomsten die Kees Jan en zijn parttime collega's organiseren. Ketenpartners zoals bijv. drie bestuursleden van de moskee worden hierbij ook uitgenodigd. Politie en woningcorporatie zijn hier meestal niet bij aanwezig. Het idee is een eenduidig beeld over de wijk te krijgen, accenten worden verzet en aan het eind van het jaar wordt er geëvalueerd. De wijkcoördinator verbindt partijen met elkaar en laat ze daarna los.

Er is bijvoorbeeld een deal gesloten over zwerfvuil op straat. De gemeente ruimt één maal per week op, bewoners doen de rest. Er is verder geen controle of het in de praktijk ook gebeurt.
Er komen incidenteel enkele meldingen binnen per jaar. De wijkcoördinator geeft de melding zelf door of zijn collega die contactpersoon is naar de politie.
Er wordt niet samengewerkt met het meldpunt zorg en overlast. De wijkcoördinator gaat niet in gesprek met bewoners. Veiligheid en sociale binding en faciliterende ondersteuning bij bewonersinitiatieven zijn de belangrijkste thema's.
Een punt van zorg is de overlast die de hangjeugd geeft. De gemeente moet hier ook wat mee.
Wie zit waar en wat doen ze? Signalen hierover komen zijdelings binnen. Bewoners ervaren hierdoor onveiligheid. Het gaat om een groep van Turkse afkomst en jongeren uit Hardinxveld-Giessendam en Papendrecht. In samenwerking met bewoners, politie en de jongerenwerker van Electra, moet de overlast teruggedrongen worden. De jongerenwerker van Electra is meestal in het gebouw van Electra te vinden en biedt geen ambulante begeleiding.
De jongerenwerker staat wel open voor ambulant werk en zou volgens de wijkcoördinator een geschikt persoon zijn om met jongeren en hun ouders in gesprek te gaan.

Uit een gesprek met de jongerenwerker van Elektra op 3 februari 2011, blijkt dat hij zelf niet met ouders in gesprek gaat omdat hij het onderhouden van een vertrouwensrelatie belangrijker vind. Bij signalen is er extra aandacht voor buurtbewoners in samenwerking met de politie. Hij maakt verder ook deel uit van het meldpunt zorg en overlast en heeft contact met het wijkplatform.
De jongerenwerker komt als ambulante hulpverlener twee keer per week op de hangplekken in het dorp o.a. bij het viaduct. Op deze manier probeert hij contacten te leggen met de hangjongeren. Zijn insteek is niet het probleem maar de jongere zelf. Electra tolereert het gebruik van softdrugs. Hier wordt echter verschillend over gedacht. Van buitenaf wordt dit niet altijd geaccepteerd. De jongerenwerker daarin tegen vindt het belangrijk dat deze jongeren vastgehouden worden. Als je ze separeert ben je ze kwijt. Jongeren die zich misdragen krijgen wel een sanctie opgelegd. Er wordt ze dan voor drie maanden de toegang ontzegd. Deze jongeren hebben vaak te maken met een opeenstapeling van problemen. De jongeren die Electra bezoeken komen vanuit verschillende milieus en achtergronden.
Verder vertelde de jongerenwerker dat sommige kinderen vanaf 12 jaar nog al eens problemen hebben of ontwikkelen onder andere vanwege het gebruik van cannabis, nicotine en drank.
Hij vertelt ook dat de jongeren eigenlijk een eigen honk missen in de wijk.
Gezondheid en veiligheid zijn ook belangrijke factoren om mee te nemen in het onderzoek. Er wordt soms dreiging ervaren door de jongeren. Het buurtcomité heeft echter nog geen goede communicatie met hen en zou graag meer willen samenwerken o.a. met SWS betreffende organisatie en bemensing Knots.

Volgens de aankomend cultureel werkster uit de Havikstraat, wordt de knotsweek door weinig allochtone kinderen uit de flats bezocht. Financiën lijken een belemmering te zijn om de kinderen mee te laten doen.

Tips van meerdere bewoners betreffende de jongeren waren:
"*jongeren hebben een eigen plek nodig; mist niet echt een buurthuis maar zou wel goed zijn;* ***Elektra*** *heeft een slechte naam, blowen wordt toegestaan, terwijl* ***Pand 33*** *daarentegen de voorkeur heeft in verband met de huiselijke sfeer die ervaren wordt door hen"*

Op 9 februari 2011 had een van ons een kort kennismakingsgesprek met een (oud) predikant en zijn vrouw. De predikantvrouw is sociaal dienstverlener van beroep en heeft 5 jaar bij het leger des Heils gewerkt. Deze predikant besloot te stoppen als ambtsdrager van de Ned. Ger. Kerk in Sliedrecht om zich geheel te wijden aan het ontmoeten van mensen op straat en in de kroeg. Sindsdien wordt hij niet meer uitgenodigd voor een gezamenlijk overleg vanuit de kerken en de burgerlijke gemeente. Hij voelt zich nog steeds predikant maar dan nu op het snijvlak van kerk en samenleving.

In pand 33 komen allerlei allochtone en autochtone jeugdigen. Ze leren hier met elkaar om te gaan en waarderen de huiselijke, warme sfeer. Ze komen meestal als groep binnen en soms is er een mogelijkheid voor een goed gesprek. Volgens de predikant is Electra een plek voor de dertiger. Je ziet er vooral ouderen en daarnaast trekt Electra een bepaald publiek aan. Doordat de predikant de plaatselijke cafés, Havanna, het wapen van Sliedrecht en café Korevaar bezoekt, ontmoet hij daar (zijn) jongeren. De jongelui die 4 jaar geleden in pand 33 kwamen ontmoet de predikant nu ook in het café. De predikantvrouw maakt deel uit van het Samenwerkingsverband Jeugdzorg Sliedrecht (SJS). Zorgwekkende situaties van kinderen vanaf 12 jaar kunnen daar besproken worden.
De politie merkt dat er een ingang is bij het echtpaar en de (vrijwillige) medewerkers van het pand. In het pand is een beloningssysteem voor positief gedrag. Bij 10 punten mag er voor 2 euro besteedt worden. Positief is dat er vier jongeren van 16 jaar hebben gesolliciteerd naar de functie van pand assistent. Vanaf de start heeft het echtpaar erg veel steun ervaren van de huidige wijkagent van wijk Oost. Deze wijkagent heeft een vervolgstudie gedaan en komt regelmatig met nieuwe collega's kennismaken in het pand. Hij verwijst de jongelui naar pand 33.
Via hun netwerk heeft het echtpaar een appartement aangeboden gekregen waar zij tijdelijk onderdak kunnen verlenen aan vastgelopen mensen die geen onderdak hebben.
De predikantvrouw geeft aan dat het feit dat de sociale dienst in Dordrecht gevestigd is een groot nadeel is. Ook de sociale werkplaats Drechtwerk baart het echtpaar zorgen. "*Mensen zouden heel goed kleinschaliger werk aangeboden moeten krijgen op een voor hun passend niveau, bij gemotiveerde zakenlui"*, aldus de predikant.
Er is een grote groep mensen nodig die werken aan een leefbare samenleving. Het gaat in onze samenleving steeds meer om het leveren van producten en niet meer om mensen.
De gemeente lijkt Electra te willen beschermen want er gaat veel geld naar het culturele potje. De mening van de predikant is dat je jeugdwerk moet kaderen, met de inzet van cultuur kan dat goed als brugfunctie fungeren.

Uit bovenstaande gesprekken wordt bevestigd wat wij zelf in ons onderzoek met betrekking tot de hangjeugd als signalen hebben waargenomen. Deze signalen zijn onder andere:

- hangjeugd heeft geen plek, dus moeten ze wel binnen hangen/feesten; bij een plek verplaatst je het probleem maar hebben ze wel onderdak
- jongelui komen bij elkaar als moeder niet thuis is (zie ook Excel)
- er moeten zinvolle activiteiten aangeboden worden, jongeren zijn nu vaak doelloos

We benoemen hier nog enige lokale initiatieven op dit gebied. De informatie hebben we verkregen door telefoongesprekken en mailcontact.

PKN gemeente
Recent is er lokaal door de evangelisatie commissie van de kerk het initiatief genomen om de jongeren op de hangplek onder het viaduct uit te nodigen. Het jongerengebouw van de kerk de Handpalm is voor dit initiatief aangepast in de Hangpalm. Eén keer in de 14 dagen is er een chill-avond. Het gaat vooral om contact. Christelijke jongeren hebben onder supervisie van evangelisatieouderlingen, de grote groep hangjeugd onder het viaduct uitgenodigd om naar de hangpalm te komen. Aan deze uitnodiging hebben 80 jongeren gehoor gegeven

Christelijke Gereformeerde kerk
De evangelisatie commissie van de Eben-Haezerkerk wil wijkgericht (de 10-hoog flats) gaan werken ('er te zijn' voor een bepaalde doelgroep) en heeft daarvoor een aantal elementen bedacht, die later in dit beleidsstuk nog terug zullen komen.
Een ander doel van de commissie is dat het evangelisatiewerk door de hele gemeente gedragen wordt en niet alleen een taak is van de commissie, maar van elk gemeentelid. Deze commissie zou graag met SWS samen willen werken.

Onze conclusie is dat er heel veel gebeurt in de wijk en het dorp door de Bewonerscommissie en het Buurtcomité, het Platform, Pand 33, Elektra, de Wijkagent, Tablis, de Cliëntenraad, de aankomend Sociaal Cultureel Werkster, de kerken en bij de moskee. De samenwerking is echter versnipperd wat als gevolg heeft dat men vaak niet van elkaar weet van wat men doet en tegenkomt in en buiten de wijk. Het platform houdt zich voornamelijk met de buitenruimte bezig terwijl hun voorzitter graag ziet dat burgers meldingen doen op platformvergaderingen.

Uit het verslag van de ontmoeting met de woonconsulent van Tablis en de voorzitter van de bewonerscommissie (verder aangegeven als BWC) op 3 febr. 2011 blijkt het volgende:
De voorzitter uitte zijn bezorgdheid naar de woonconsulent door de vraag of zij in samenwerking met de (voormalig wijkagent wijk oost) de aandacht op de Havikstraat hadden gevestigd. De voorzitter gaf aan dat hij het idee had dat de Havikstraat als probleemflat werd gekenmerkt. Dit bleek volgens de woonconsulent niet zo te zijn. Wel blijken er een aantal incidenten te hebben plaatsgevonden in de Havikstraat. Daarnaast bestaat het grootste deel van de bewoners uit allochtonen uit verschillende culturen. Binnenkort zullen er ook alleen nog maar mensen toegelaten worden met inkomens tot € 33.600. Verder heeft de voorzitter aangegeven dat er meer samenwerking moet komen tussen BWC, Tablis en het buurtcomité (aangesteld door de gemeente Sliedrecht). “De communicatie loopt niet goed waardoor iedereen langs elkaar heen werkt. De hiaten zijn klein maar hebben grote gevolgen”, volgens de voorzitter en hij zou graag zien dat er iemand van de bewonerscommissie aan het buurtcomité toegevoegd kan worden. Dit pleit voor betere samenwerking. Als reactie op de vraag van de voorzitter om meer samenwerking, vertelt de woonconsulent van Tablis dat ze zelf al 3 jaar streeft naar meer samenwerking maar dat dit niet echt tot stand komt.

In een gesprek van met de huismeester van de Havikstraat (in dienst van Tablis) op 15 februari 2011, vertelde hij ons dat ervan de 160 huishoudens 15 gezinnen problemen hebben.
Zij zoeken elkaar op en versterken elkaar. Volgens hem is het opvallend dat er veel kinderen met een bus worden opgehaald voor het speciaal onderwijs. Op het moment zijn er 5 lege wisselwoningen. Men wil niet in de Havikstraat wonen. Daar komt weer zo’n zwarte is een (veel) gehoorde uitspraak.
De huismeester vertelde ons: “Jongelui (ongeveer 10 jongens) met bier op, roken op de galerij, zorgen voor overlast en een onveilig gevoel. Een Antilliaanse bewoner (ex-jeugdwerker) gaat wel eens met ze praten. Hij weet goed met ze om te gaan, maar het blijft een probleem”.
De huismeester vertelde ons ook: “De Thorbeckelaan (vlakbij bij de supermarkt) springt er uit van alle flats. Jongeren en hangjeugd gaan van de Thorbeckelaan naar de Havikstraat, hun problematiek heen en weer met zich meebrengend en verplaatsend.
Ex-bewoners van de Karekietstraat (achterstandswijk) verhuizen naar de Havikstraat”.
Uit het onderzoek blijkt dat er naar verhouding meer jongens zijn dan meisjes. Slechts 4 kinderen volgen het speciaal onderwijs. Dit geeft echter geen congruent beeld omdat we niet alle bewoners hebben gesproken. We kunnen hieruit niet concluderen of de gegevens overeenkomen met de informatie die de huismeester heeft verstrekt.

Uit een gesprek op 1 maart met de bewonerscommissie en de wijkagent van wijk Oost blijkt het volgende:
De bewonerscommissie vindt dat het de laatste anderhalf jaar al veel rustiger is geworden in de wijk. Voorheen was het schering en inslag. Er worden nu allerlei bewoners gehuisvest. Of de screening vooraf door Tablis (woningbouwvereniging) altijd wordt uitgevoerd wordt betwijfeld.
De hangjeugd kan de berging niet meer in en dat is al een forse verbetering.
Het probleem lijkt zich verplaatst te hebben naar vijf hoog. Hier komen de jongelui bij elkaar zonder toezicht van ouders waarschijnlijk. Fietsen worden onderweg (geleend) en blijven onderaan de flat staan. Een lid van de bewonerscommissie noemt deze bewoners de zwakken in de maatschappij.
Men vroeg zich af of het zorgnet werkoverleg voldoende resultaat oplevert. Het AMK, Jeugdzorg en Mee zijn erbij betrokken. Er wordt af en toe een bezoekje gebracht en een rapport opgemaakt.

De wijkagent zegt dat jonge onervaren hulpverleners geen overwicht hebben. Hij zegt dat er vrouwen met dikke bovenarmen nodig zijn die over de nodige levenservaring beschikken om de vijftienjarigen aan te pakken. De voorzitter van de bewonerscommissie vindt het niet nodig dat er voor drie hangjongeren een ontmoetingsplek in de buurt zou komen omdat het nog meer jongeren uit buurgemeenten zal aantrekken. Dat zou centraal geregeld moeten worden bijvoorbeeld onder het viaduct. Het zijn vaak jongeren uit de sociaal zwakkere gezinnen. Experimenteel gedrag veroorzaakt overlast, het drankgebruik is toegenomen en er wordt gerookt en drugs gebruikt.
De wijkagent maakt zich niet zoveel zorgen om het gebruik van softdrugs maar meer over het gebruik van alcohol omdat men daar agressief van wordt.
De voorzitter van de bewonerscommissie blijft bij zijn standpunt dat de ouders moeten worden aangepakt en dat aan hen sancties moeten worden opgelegd.
Tablis is volgens de voorzitter van de bewonerscommissie geen goed geoliede machine. “Hoe is het mogelijk dat bepaalde mensen in de Havikstraat komen te wonen”, aldus de voorzitter.

De onderstaande klacht van een bewoner gegeven tijdens één van onze huisbezoeken:
“door woningbouw en gemeente komen hier minder bedeelde mensen, zij hebben minder opvoeding genoten en dat is jammer”

Uit bovenstaande verslaglegging lijkt er vanuit de BWC en sommige bewoners een zekere stigmatisering te zijn, ten opzichte van de jeugdcultuur, diversiteit, en anders beleefde normen en waarden.

Overzicht van interpretaties en conclusies uit de analyse
Bij deelvraag **3** zijn we gekomen tot het volgende:

Interpretaties vanuit de onderzoeksanalyse van de gegevens:

- De cijfers laten zien dat meer dan de helft van de gesproken bewoners een partner heeft door huwelijk of samenwoning.
- Naar verhouding zijn er meer jongens. Van alle kinderen volgt het overgrote deel het reguliere of voortgezet en middelbaar onderwijs.
- Uit de cijfers blijkt dat 16 van de 51 bewoners een modaal inkomen hebben. De overige bewoners zitten aan of onder het minimuminkomen.
- De problematiek is divers maar bovenstaande gegevens laten zien dat het merendeel van de problematiek voornamelijk schulden betreft.
- Tijdens de huisbezoeken hebben wij de bewoners en hun directe leefomgeving, hun gezin en kinderen kunnen observeren. Onze hypothese hierbij is dat bij de jonge autochtone moeders/gezinnen die wij hebben bezocht, het opvalt dat zij er elkaar steun bieden. Dit gegeven baseren we op het feit dat we dezelfde bewoners op verschillende adressen steeds weer ontmoeten. Wij krijgen bij een aantal van deze gezinnen de indruk dat het om multi-probleem gezinnen zou kunnen gaan We zien dat er bij deze gezinnen meerdere problemen lijken te zijn zoals het missen van structuur in de huishouding, wordt er structuur gemist, zijn er financiële problemen en opvoedingsvragen.
- Deze moeders lijken geen contacten te onderhouden met de jonge allochtone moeders in de wijk. Bij één van de allochtone alleenstaande moeders was er duidelijk sprake van meerdere problemen en is er aangegeven hulp hierbij te willen ontvangen
- Het is het opvallend dat een aantal lichamelijke klachten eruit springen zoals rugklachten, gewrichtsklachten en psychische klachten.
- Van alle gegeven cijfers voor de voorzieningen kunnen we stellen de algemene tevredenheid hoog is, met uitsluiting met de waardering voor activiteiten. Dit wordt deels bevestigd door de antwoorden op de open vragen. Er worden ook wensen geuit, weergegeven in negatieve reacties.

- Opvallend hierbij is dat het merendeel van de allochtone bewoners een hoger cijfer geven voor hun tevredenheid, ten opzichte van de Nederlandse en de Marokkaanse bewoners.
- Over het algemeen is hier hoog gescoord. Alleen de bewoners uit Angola, Hongarije, Marokko en Nederland zijn wat minder tevreden met een score tussen de 6 en 7.
- De tevredenheid wordt zowel positief als negatief bevestigd
- De meeste bewoners wonen er langer dan 5 jaar
- Een vijfde deel van de bewoners geeft aan te willen verhuizen om diverse redenen. Het overgrote deel geeft aan niet te willen verhuizen. De motivatie voor wel of niet willen verhuizen wordt met antwoorden toegelicht.

Conclusies vanuit de interpretaties van de onderzoeksanalyse en de gespreksverslagen met actoren:

- Aan de hand van de persoonsgegevens kunnen we concluderen dat deze wijk als multicultureel kan worden aangemerkt waarbij jong en oud samenleven.
- Concluderend is het opmerkelijk dat bij de bewoners 12% bestaat uit eenoudergezinnen en 14% gescheiden is. De consequenties voor de alleenstaande ouders kunnen te maken hebben met problemen op meerdere leefgebieden
- Samengevat uit de gegevens blijkt dat er financiële problematiek speelt wat immateriële gevolgen kan hebben.
- Onze conclusie is dat de mate van sociale samenhang en betrokkenheid te maken kan hebben met de doorstroming in de wijk zoals beschreven wordt, daaruit voortvloeiend het gevolg dat men elkaar vaak niet kent en daardoor niet weet wie de nieuwe bewoners zijn. De korte woonduur kan er voor zorgen dat men niet investeert in contacten in de wijk
- Opvallend is dat van de 27 bewoners met gezondheidsklachten er totaal 18 allochtonen zijn waarvan één kind. Onze zorg hierbij is dat door de toenemende vergrijzing en gebrek aan taalvaardigheid bij migranten, zij hun klachten waarschijnlijk niet duidelijk kunnen maken aan de huisarts. Hun klachten kunnen daardoor wellicht van somatische aard zijn en binnen hun cultuur past het niet om aan buitenstaanders ondersteuning of hulp te vragen bij de mantelzorg
- Onze conclusie is dat er heel veel gebeurt in de wijk en het dorp door de Bewonerscommissie en het Buurtcomité, het Platform, Pand 33, Elektra, de Wijkagent, Tablis, de Cliëntenraad, de aankomend Sociaal Cultureel Werkster, de kerken en bij de moskee. De samenwerking is echter versnipperd wat als gevolg heeft dat men vaak niet van elkaar weet van wat men doet en tegenkomt in en buiten de wijk. Het platform houdt zich voornamelijk met de buitenruimte bezig terwijl hun voorzitter graag ziet dat burgers meldingen doen op platformvergaderingen
- Uit het onderzoek blijkt dat er naar verhouding meer jongens zijn dan meisjes. Slecht 4 kinderen volgen het speciaal onderwijs. Dit geeft echter geen congruent beeld omdat we niet alle bewoners hebben gesproken. We kunnen hieruit niet concluderen of de gegevens overeenkomen met de informatie die de huismeester heeft verstrekt
- Uit verslaglegging lijkt er vanuit de BWC en sommige bewoners een zekere stigmatisering te zijn, ten opzichte van de jeugdcultuur, diversiteit en anders beleefde normen en waarden

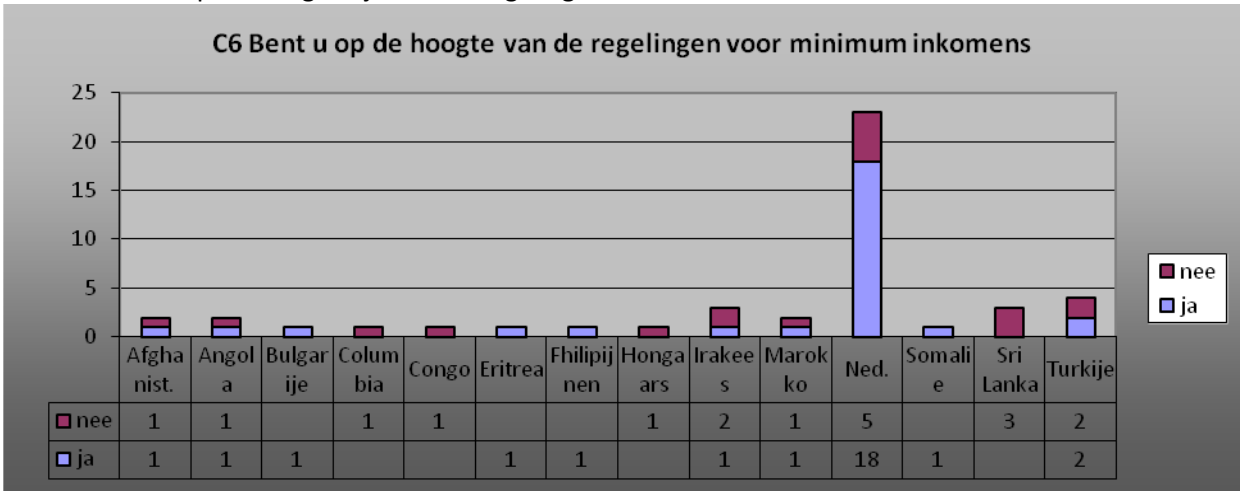
Deelvraag 4

Welke verbeterpunten zijn er mogelijk en welke rol kan de stichting Welzijnswerk hierbij vervullen?

Het is belangrijk dat bewoners op de hoogte zijn van mogelijkheden en regelingen op het gebied van materiële hulp bij het invullen van belastingformulieren, het overzicht krijgen op de financiële huishouding, deelname aan de voedselbank of hulp bij schulden.
Om erachter te komen in hoeverre er bekendheid is met deze voorzieningen hebben we de bewoners hier vragen over gesteld.

Om deze vragen te kunnen beantwoorden kijken we naar wat er ontbreekt aan bekendheid omtrent activiteiten, hulp- dienstverlening.

Het blijkt uit onderstaande grafiek C6, dat van alle ondervraagden er 13 allochtone en 5 autochtone bewoners niet op de hoogte zijn van de regelingen voor minimum inkomens.

	Afghanist.	Angola	Bulgarije	Columbia	Congo	Eritrea	Fhilipijnen	Hongaars	Irakees	Marokko	Ned.	Somalie	Sri Lanka	Turkije
nee	1	1		1	1			1	2	1	5		3	2
ja	1	1	1			1	1		1	1	18	1		2

Tevens blijkt dat er 8 autochtone evenals 16 allochtone bewoners niet op de hoogte zijn bij wie ze om hulp kunnen vragen. Van de bekendheid met de voedselbank en financieel hulpverlening zijn er 6 autochtone en 12 allochtone bewoners niet op de hoogte.
Deze gegevens vertellen ons dat van alle 50 gesproken bewoners iets minder dan de helft niet weten welke regelingen er zijn en bij wie ze terecht kunnen met hun financiële vragen.

Van de 51 bewoners zijn 29 bewoners bekend met de Stichting Welzijnswerk Sliedrecht, dat is meer dan de helft. De overige bewoners waaronder 14 Nederlanders, zijn niet bekend met de mogelijkheden die de Stichting biedt. Dit heeft waarschijnlijk te maken met het feit dat we minder bewoners gesproken hebben boven de 55 jaar. Zie de eerste deelvraag. Dit gegeven vertelt ons dat de jongere bewoners geen bekendheid hebben met de gids “de wegwijzer”van de Stichting. Alle 55 plussers krijgen ieder jaar de wegwijzer thuisbezorgd. Het gebouw de Reling is bovendien bekend bij veel allochtone bewoners vanwege hun contacten met vluchtelingenwerk die daar gevestigd is.
Onze conclusie is dat onbekendheid met de Stichting te maken heeft met de PR. Bij doorvragen tijdens ons onderzoek blijkt dat bewoners het Kompas niet ontvangen of lezen en daardoor de maandelijkse informatie over activiteiten en dienstverlening missen. Slechts een kleine groep is bekend vanwege het ontvangen van de wegwijzer. Dat zijn bewoners boven de 55 jaar.

Momenteel maken maar 6 bewoners gebruik van de mogelijkheden van de Stichting.
Tevens geven alle allochtone bewoners plus vijftien autochtone bewoners aan hier wel belangstelling voor te hebben.

Waarom zij wel gebruik maken van de mogelijkheden van de Stichting en waarvoor benoemen zij door verschillende ideeën en wensen onder andere bij cursusaanbod en dergelijke, re-integratie en omscholing, hulp bij administratie en post. Van de bewoners hebben 2 bewoners aangeboden op vrijwillige basis hulp te willen bieden aan medebewoners op verschillende terreinen.

Een aantal tips en aanbevelingen van bewoners zijn vooral de wens voor activiteiten in de zomer en winter en een buurthuis of ontmoetingsplek in de buurt, wat meer frequentie van sportactiviteiten voor jong en oud wat samenbindend werkt, multicultureel ontmoetingen in teamverband.

Mogelijkheden voor de Stichting zijn meer bekendheid eraan geven door bijvoorbeeld een algemene folder, een soort volksuniversiteit met cursusaanbod bv bloemschikken en culturen samenbrengen, samen te koken waarbij ieder een bijdrage levert en meer activiteiten voor alle drie de flats tegelijk doen.

Waarom bewoners geen gebruik van de Stichting maken is om redenen zoals geen bekendheid met de doelgroep, onbekendheid met de Stichting of geen activiteiten met ouderen willen. Dit laatste laat zien hoe bewoners de doelgroep van de Stichting interpreteren.

Slechts 2 bewoners afkomstig uit Turkije en Colombia geven aan dat ze vragen hebben bij of over de opvoeding. Maar vervolgens blijkt dat andere bewoners ook vragen hadden zoals 'hoe voed ik mijn kinderen goed op en een vraag voor hulp met een oudste dochter en aan maatschappelijk hiervoor. Hierdoor lijkt de behoefte groter te zijn dan hierboven wordt aangegeven.
Van de 51 bewoners geven 14 bewoners aan behoefte te hebben aan een ontmoetingsplek voor moeders, waarvan één Nederlandse moeder.
Onze conclusies dat moeders bedekt lijken weer te geven hun mogelijke opvoedingsvragen te willen delen en behoefte hebben hierbij elkaar te ontmoeten. Ze hebben hier ook praktische vragen bij zoals even op elkaars kinderen passen of bij ziekte een beroep elkaar kunnen doen.
Vooral allochtone moeders willen elkaar ontmoeten.

Tijdens de huisbezoeken hebben wij de bewoners en hun directe leefomgeving, hun gezin en kinderen kunnen observeren. Onze hypothese hierbij is dat bij de jonge autochtone moeders/gezinnen die wij hebben bezocht, het opvalt dat zij er elkaar steun bieden. Dit gegeven baseren we op het feit dat we dezelfde bewoners op verschillende adressen steeds weer ontmoeten. Wij krijgen bij een aantal van deze gezinnen de indruk dat het om multi-probleem gezinnen zou kunnen gaan. We zien dat er bij deze gezinnen meerdere problemen lijken te zijn zoals het missen van structuur in de huishouding, wordt er structuur gemist, zijn er financiële problemen en opvoedingsvragen.

Deze moeders lijken geen contacten te onderhouden met de jonge allochtone moeders in de wijk. Bij één van de allochtone alleenstaande moeders was er duidelijk sprake van meerdere problemen en is er aangegeven hulp hierbij te willen ontvangen

Ook hier hebben wij hypothesen gesteld ten aanzien van de onbekendheid met de Stichting die ook hier als signalen bevestigd worden door bovenstaande feiten die naar voren komen uit ons onderzoek.

Op het gebied van doorverwijzing zien we deze signalen als

- Een overbelaste mantelzorger en gewenste verhuizing ivm het geven van intensieve zorg
- Vaak hebben we een folder van sociaal raadsliedenwerk achtergelaten[5]
- Behoefte aan ontmoeting met andere moeders, maar er lijkt vraagverlegenheid te zijn
- Allochtonen hebben vaak financiële zorg (verplichting) voor ouders in land van herkomst
- Men mist een wegwijzer, leest wel online (sommige bewoners hebben een nee sticker en ontvangen daardoor niet het kompas)
- Men weet niet dat de cliëntenraad een spreekuur heeft in de wijk
- De mogelijkheid voor hulp bij invullen van de belasting is onbekend
- Er is geen bekendheid over activiteiten van SWS onder de 50 jaar, jammer
- Een oudere bewoner vroeg zich af dat als je wat ouder wordt en een tia krijgt: wie zorgt er dan voor de hond en wie ontdekt mij als alleenstaande
- Alleenstaande moeder met kinderen wil graag hulp bij het huishouden en meer structuur daarbij

Op het gebied van de gemeente zien we een aantal signalen die niet zozeer voor Stichting Welzijn maar wel belangrijk voor het Platform zijn zoals:

- De bushalte die verplaatst is en daardoor een nadeel voor oudere bewoners [2]
- Er is geen bus meer naar het station
- Een postkantoor in de buurt wordt gemist (met name voor ouderen)

Onderstaande informatie hebben we verkregen door gesprekken met betrokkenen.

De Wilgen
Uit het gesprek met de directie van de openbare basisschool blijkt dat probleem situaties bij gezinnen vaker bij autochtone dan bij allochtone gezinnen voorkomen.
Verder is het volgens hen niet opvallend bij de kinderen dat er kapotte of vuile kleding wordt gedragen. De ouders vallen daarentegen wel op door kleding tatoeages en gedrag.
Allochtone kinderen worden wel laat op straat gesignaleerd en soms wordt bij overblijvende kinderen de lunch aangevuld door de overblijfmoeders. Het gezin wat binnenkort met een uithuisplaatsing te maken krijgt is bekend bij de Wilgen en bij de Sprong.

Prins Willem Alexanderschool
In het gesprek met de directeur van de Christelijke school vertelt hij altijd met ouders een gesprek aan te gaan, zij moeten wel instemmen met de identiteit van de school. Zijn leerkrachten beschikken over goede pedagogische vaardigheden en de kinderen uit de christelijke gezinnen hebben een voorbeeld functie.

Sinds de woningbouwverenigingen meer in Drechtsteden verband zijn gaan samenwerken zijn er niet alleen in de Havikstraat maar ook in de andere flats meer sociaal zwakkere gezinnen komen wonen. Ouders hebben vaak geen werk en er zijn eenoudergezinnen.
De directeur werkt veel samen met het schoolmaatschappelijk werk van de Rivas en schakelt de schoolmaatschappelijk werker regelmatig in als er een vermoeden is van problemen.
Twee jaar geleden heeft de directeur de problematiek naar voren gebracht van ouders die de peuterspeelzaal of kinderopvang niet kunnen betalen.
Peuterspeelzalen ontvangen subsidie. In het kader van VVE (Voor Vroegschoolse Educatie) zou de directeur graag iets doen voor kinderen én hun moeders binnen de school. Bij deze onderwijslijn worden ouders meegenomen en bij het onderwijs betrokken in een vroeg stadium. Consultatie bureaus zijn op de hoogte van sociaal zwakkere gezinnen waar kinderen met moeder altijd thuis zijn.

SKA Kindercentrum Villa Valkweg
De directeur van het kindercentrum kan geen indicatie geven over het aantal ouders dat geen gebruik maakt van de mogelijkheden van het kindercentrum omdat ze geen gegevens paraat heeft over het aantal kinderen in de wijk. Het valt haar wel op dat de meeste kinderen afkomstig zijn vanuit de lagere sociale milieus en dat ouders vaak aangeven dat de eigen bijdrage te hoog is. De kinderen van allochtone ouders vallen onder de regeling doelgroep kinderen én de kinderen die problemen hebben met de motoriek.
Er zijn 2 regelingen betreffende een ouderbijdrage via de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) namelijk voor alle ouders en voor doelgroepouders. De indicatie voor doelgroepkinderen wordt afgegeven via het consultatie bureau. Ondanks de indicatie en voorlichting over deze mogelijkheid lijkt het voor allochtone ouders niet duidelijk dat het belangrijk is hier gebruik van te maken. Kinderen starten dan op de basisschool met een enorme taal achterstand. Sommige gemeenten geven ouders thuis informatie via steunfiguren vanuit de eigen cultuur.

Onze conclusie is dat meer dan de helft van de 51 bewoners bekend is met de Stichting en 6 bewoners daar gebruik van maken. Waarschijnlijk heeft dit beperkte aantal bewoners te maken met onbekendheid van de mogelijkheden tot hulp- en dienstverlening en diversiteit aan activiteiten. Verder concluderen we dat er veel behoefte is aan ontmoetingen met andere moeders. Tevens geven bovenstaande gegevens aan, met betrekking tot de verbeterpunten en welke rol de Stichting daarin kan vervullen, dat een groot deel door de bewoners zelf al wordt ingevuld middels hun ideeën en voorstellen.

Overzicht van interpretaties en conclusies uit de analyse
Bij deelvraag 4 zijn we gekomen tot het volgende:

Interpretaties vanuit de onderzoeksanalyse van de gegevens:

- Gegevens laten zien dat 9 van de 23 allochtone bewoners die we gesproken hebben, zich niet kan redden in het dagelijks leven met betrekking tot de inburgering en taalvaardigheid
- Van de 23 allochtone bewoners blijkt dat met de verhouding van 7 bewoners die wel behoefte hebben iets meer is dan de helft tegenover 6 bewoners die geen behoefte hebben. Dat is gezien het feit dat we nog maar 51 huishoudens bereikt hebben, een 3^{e} deel van de 2 bezochte 10-hoogflats, best veel.
- We zien terug dat deze bewoners gemotiveerd zijn om de Nederlandse taal te willen leren en daar ook in willen investeren. Het geeft tevens aan dat er behoefte aan ontmoetingen zijn.
- Opvallend is dat het overwegend om allochtone bewoners gaat die problemen ervaren bij hun financiële situatie
- Het betreft voornamelijk allochtone bewoners zijn die niet op de hoogte zijn van de regelingen.
- Met betrekking tot de onbekendheid bij het verkrijgen van hulp ligt het percentage bij allochtone bewoners met de helft hoger dan de autochtone bewoners
- De verhoudingen tussen autochtone en allochtone bewoners geven geen grote verschillen aan met de onbekendheid van de mogelijkheden op dit gebied
- Uit de opvoedingsvragen blijkt de behoefte groter te zijn dan wordt aangegeven.
- Bedekt geven moeders aan behoefte te hebben elkaar te ontmoeten en hun opvoedingsvragen te kunnen delen. Tevens komt hier naar voren dat het voornamelijk om allochtone moeders gaat.
- Meer dan de helft van de bewoners heeft gezondheidsklachten
- Meer dan de helft van de bewoners zijn bekend met de Stichting
- Er wordt heel weinig gebruik gemaakt van de Stichting blijkt uit het lage aantal van 6 bewoners
- Hier zijn het voornamelijk de allochtone bewoners die aangeven hier gebruik van te willen maken.
- Er wordt door de bewoners toegelicht waarom ze wel en waarom ze niet gebruik willen maken van de Stichting.

Conclusies vanuit de interpretaties van de onderzoeksanalyse:

- De gegevens vertellen ons dat van alle 50 gesproken bewoners iets minder dan de helft niet weten welke regelingen er zijn en bij wie ze terecht kunnen met hun financiële vragen.

- Onze conclusie is dat meer dan de helft van de 51 bewoners bekend is met de Stichting en 6 bewoners daar gebruik van maken. Waarschijnlijk heeft dit beperkte aantal bewoners te maken met onbekendheid van de mogelijkheden tot hulp- en dienstverlening en diversiteit aan activiteiten. Verder concluderen we dat er veel behoefte is aan ontmoetingen met andere moeders. Tevens geven de gegevens aan, met betrekking tot de verbeterpunten en welke rol de Stichting daarin kan vervullen, dat een groot deel door de bewoners zelf al wordt ingevuld middels hun ideeën en voorstellen.
- Onze conclusie is dat onbekendheid met de Stichting te maken heeft met de PR. Bij doorvragen tijdens ons onderzoek blijkt dat bewoners het Kompas niet ontvangen of lezen en daardoor de maandelijkse informatie over activiteiten en dienstverlening missen. Slechts een kleine groep is bekend vanwege het ontvangen van de wegwijzer. Dat zijn bewoners boven de 55 jaar.

7.1.2 Beantwoording van de hoofdvraag

De hoofdvraag

Hoe ervaren de bewoners van de wijk het sociale leefklimaat en de betrokkenheid op elkaar?

We beantwoorden alle deelvragen aan de hand van de onderzoeksanalyse, de interpretaties die we aan de analyse hebben gegeven en verbinden daar vervolgens onze conclusies aan. We gebruiken daarbij een deel van de analyse maar ook een deel van de gespreksverslagen met betrokken actoren en een aantal tips en aanbevelingen van bewoners. Alle interpretaties en conclusies uit de deelvragen beschrijven we hieronder in een totaal overzicht waarmee de bovenstaande hoofdvraag is beantwoord. Aansluitend geven we een samenvatting van deze eindconclusies.

Uit dit totaaloverzicht blijkt in de beantwoording van deelvraag 1, wat **kenmerkend voor de wijk en haar bewoners is**, dat er een enorme diversiteit bestaat aan nationaliteiten in de Havikstraat. Veel bewoners missen echter de taalvaardigheid of zijn beperkt daarin. Bij een aantal van hen is er daardoor weinig tot geen communicatie mogelijk wat dan ook leidt tot weinig contact en daardoor weinig sociale cohesie. Daarnaast is het bijzonder dat door de verschillende leeftijdscategorieën jong en oud samenwonen.

In de beantwoording van deelvraag 2 **zijn er minder problemen geconstateerd betreffende het leefklimaat en de betrokkenheid**. Enerzijds zien we dat de bewoners veel belang hechten aan de leefbaarheid in de directe woonomgeving en daar hun bijdrage aan willen leveren. Het zegt iets over de competenties van een aantal bewoners van deze wijk doordat ze zelf ideeën aandragen en daarmee hun visie en betrokkenheid voor de wijk laten zien. Anderzijds zien we dat een vijfde deel eenzaamheid ervaart wat een gevolg zou kunnen zijn van het gebrek aan en missen van contacten en betrokkenheid.

In deelvraag 3 **of de wijk als een probleemwijk kan worden aangemerkt,** houden we als richtlijn de twee criteria aan die VROM (zie paragraaf 4.7.1) bij de bepaling van een probleemwijk heeft aangelegd namelijk de sociaal-economische factoren en de leefbaarheid.

Bij de sociaal-economische indicatie wordt gekeken naar het gemiddelde inkomen van de bewoners in een wijk en hoe groot het aantal werkenden is. Uit de cijfers blijkt dat 35 bewoners van de 51 bewoners aan of onder het minimuminkomen zitten.
Wat het opleidingsniveau binnen een huishouden betreft, heeft het grotere aandeel van de vrouwen en mannen het middelbaar onderwijs gevolgd.
Een aantal bewoners vinden de woning te klein met drie of meer kinderen.

Bij de leefbaarheid wordt gekeken naar een aantal indicatoren zoals de vraag of er veel sociale overlast en vandalisme in de buurt is en of de bewoners de buurt onveilig vinden. In onze onderzoeksgegevens kunnen we niet voor 100% vast stellen dat er sprake van sociale overlast is. Er wordt door bewoners wel meerdere keren aangegeven dat de hangjeugd overlast veroorzaakt. De meeste bewoners voelen zich veilig met een gemiddeld cijfer 7.43 terwijl een klein deel zich minder veilig voelt. Van de gesproken bewoners wil zelfs 95,92% hier wel aan bijdragen of doen dit al. Ondervinden bewoners overlast van de directe buren wordt beantwoord met een gemiddeld cijfer van 2.68%. De mate van overlast en van wie wordt toegelicht door de bewoners. Zijn bewoners tevreden met hun woning? Opvallend hierbij is dat het merendeel van de allochtone bewoners een hoger cijfer geven voor hun tevredenheid over het wonen, ten opzichte van de Nederlandse en de Marokkaanse bewoners.
Hoe groot is de neiging om te verhuizen in de buurt en hoe vaak wordt er daadwerkelijk verhuisd? Een vijfde deel van de bewoners geeft aan te willen verhuizen om diverse redenen. Het overgrote deel geeft aan niet te willen verhuizen. Er is veel doorstroming maar cijfers laten zien dat de meeste bewoners er langer dan 5 jaar wonen. De mate van sociale samenhang en betrokkenheid kan te maken hebben met de doorstroming in de wijk zoals beschreven wordt en daaruit voortvloeiend het gevolg dat men elkaar vaak niet kent en daardoor niet weet wie de nieuwe bewoners zijn
Is er sprake van vervuiling: overlast door stank, stof of vuil, of is er sprake van onveilige verkeerssituaties in de buurt? Er blijkt uit de antwoorden van de bewoners dat er sprake is van bijvoorbeeld grof vuil zoals koelkasten, maar ook luiers, sigarettenpeuken en etensresten die regelmatig over de balustrade worden gegooid. De etensresten zorgen voor ongedierte. Verder is er ook sprake van urine in de lift dat zorgt voor stankoverlast.

Door de toenemende vergrijzing en gebrek aan taalvaardigheid bij migranten, kunnen zij hun lichamelijke klachten, wellicht veroorzaakt door de migratie- en acculturatiestress, niet duidelijk maken aan de huisarts. Hun klachten kunnen daardoor wellicht van somatische aard zijn of en binnen hun cultuur past het niet om aan buitenstaanders ondersteuning of hulp te vragen bij de mantelzorg.

Er zijn naar verhouding meer jongens dan meisjes. Slecht 4 kinderen volgen het speciaal onderwijs. Dit geeft echter geen congruent beeld omdat we niet alle bewoners hebben gesproken. We kunnen hieruit niet concluderen of de gegevens overeenkomen met de informatie die de huismeester heeft verstrekt.

Onze hypothese is dat bij de jonge autochtone moeders/gezinnen die wij hebben bezocht, het opvalt dat zij elkaar steun bieden. Wij krijgen bij een aantal van deze gezinnen de indruk dat het om multi-probleem gezinnen zou kunnen gaan. Deze moeders lijken geen contacten te onderhouden met de jonge allochtone moeders in de wijk. Bij één van de allochtone alleenstaande moeders was er duidelijk sprake van meerdere problemen en is er aangegeven hulp hierbij te willen ontvangen

Er gebeurt heel veel in de wijk en het dorp door de Bewonerscommissie en het Buurtcomité, het Platform, Pand 33, Elektra, de Wijkagent, Tablis, de Cliëntenraad en de aankomend Sociaal Cultureel Werkster. De samenwerking is echter versnipperd wat als gevolg heeft dat men vaak niet van elkaar weet van wat men doet en tegenkomt in en buiten de wijk.

Om werkelijk van een probleemwijk te kunnen spreken zal er aan alle criteria voldaan moeten worden en dan is het nog maar de vraag of dit bepalend is om een uitspraak te kunnen doen. Maar ook de gegevens over gezondheid, kinderen, gezinnen en de samenwerking zeggen iets over het functioneren van de wijk en haar bewoners. Bovenstaande antwoorden op de criteria en indicatoren in overweging nemend, plus het feit dat een aantal factoren zoals gezondheid, kinderen en gezinnen niet wijk gerelateerd zijn maar wel problemen kunnen genereren, kan er gezegd worden dat er op dit moment geen sprake is van een probleemwijk.

Het beantwoorden van deelvraag 4, welke verbeterpunten er mogelijk er zijn en welke rol de stichting Welzijnswerk hierbij kan vervullen, wordt duidelijk als we zien dat van alle 50 gesproken bewoners iets minder dan de helft niet weet welke regelingen er zijn en bij wie ze terecht kan met financiële vragen. Meer dan de helft van de 51 bewoners is bekend met de Stichting en 6 bewoners maken daar gebruik van. Bij het willen verkrijgen van hulp ligt het percentage bij allochtone bewoners met de helft hoger dan de autochtone bewoners. Er is verder veel behoefte aan ontmoetingen met andere moeders. Door een groot deel van de bewoners wordt zelf al middels hun ideeën en voorstellen aangegeven wat eventuele verbetervoorstellen kunnen zijn.
Met een aantal tips en aanbevelingen van bewoners zijn wensen geuit voor activiteiten in de zomer en winter en een buurthuis of ontmoetingsplek in de buurt, wat meer frequentie van sportactiviteiten voor jong en oud wat samenbindend werkt, multicultureel ontmoetingen in teamverband, een soort volksuniversiteit met cursusaanbod bv bloemschikken en culturen samenbrengen, samen te koken waarbij ieder een bijdrage levert en meer activiteiten voor alle drie de flats tegelijk doen.

Verder kan de onbekendheid met de Stichting te maken hebben met de PR. Bij doorvragen tijdens ons onderzoek blijkt dat bewoners het Kompas niet ontvangen of lezen en daardoor de maandelijkse informatie over activiteiten en dienstverlening missen. Het kan ook betekenen dat de allochtone bewoners het Kompas niet kunnen lezen. Slechts een kleine groep is bekend vanwege het ontvangen van de wegwijzer. Dat zijn bewoners boven de 55 jaar.

Samenvatting
Wij zien veel positieve dingen maar ook zaken die de aandacht van SWS en andere betrokkenen verdienen in de toekomst. De normen en waarden, solidariteit, respect voor elkaar en betrokkenheid bij de samenleving zien we terugkomen in de beantwoording van de deelvragen.

Bij deelvraag 1 zien we dat het in de Havikstraat gaat om een multiculturele samenleving, een gebrek aan taalvaardigheid en daardoor minder mogelijkheden voor contacten tussen de bewoners. Positief is dat alle leeftijdscategorieën zijn vertegenwoordigd.

Bij deelvraag 2 zien we dat bewoners veel belang hechten aan de leefbaarheid in de wijk. Zij willen hier een positieve bijdrage aan leveren. Het merendeel van de bewoners die bekend zijn met de activiteiten geeft een positieve beoordeling. Wij zien betreffende de activiteiten hun visie, competenties èn betrokkenheid. Een 5e deel van de bewoners ervaart echter eenzaamheid.

Bij deelvraag 3 valt op dat 35 bewoners leven van het minimuminkomen of daar onder. Sommige bewoners geven aan dat hun leefruimte met opgroeiende/studerende kinderen te klein is. Slechts 4 kinderen van de gesproken bewoners volgen het speciaal onderwijs. Het is opmerkelijk dat bij de bewoners 12% bestaat uit eenoudergezinnen en 14% gescheiden is. De draaglast van de alleenstaande ouders kunnen te maken hebben met problemen op meerdere leef/aandachtsgebieden. Wij krijgen bij een aantal van deze gezinnen de indruk dat het om multi-probleem gezinnen zou kunnen gaan. Deze moeders lijken geen contacten te onderhouden met de jonge allochtone moeders in de wijk. Bij één van de allochtone alleenstaande moeders was er duidelijk sprake van meerdere problemen en is er aangegeven hulp hierbij te willen ontvangen. Betreffende de sociale overlast worden de jongeren ofwel de hangjeugd regelmatig genoemd. Vervuiling en stank worden als overlast ervaren doordat bewoners sigarettenpeuken, etensresten, luiers en zelfs koelkasten over de balustrade gooien en door urine in de lift. Er gebeurt heel veel in de wijk en het dorp door diverse formele en informele betrokkenen. De samenwerking is echter versnipperd wat als gevolg heeft dat men vaak niet van elkaar weet van wat men doet en tegenkomt in en buiten de wijk.

Het wonen wordt naar alle tevredenheid beleefd en dan vooral door de allochtone bewoners. Het grootste deel van bewoners geeft aan niet te willen verhuizen, sommigen wonen er al langer dan 5 jaar ondanks de doorstroming. Lichamelijke klachten bij migranten kunnen door gebrek aan taalvaardigheid niet duidelijk worden gemaakt aan de huisarts. Deze klachten kunnen daardoor wellicht van somatische aard zijn. Binnen hun cultuur past het niet om aan buitenstaanders ondersteuning of hulp te vragen bij de mantelzorg.

Bij deelvraag 4 zien we dat de helft van de bewoners niet op de hoogte is van financiële regelingen en bij wie men terecht kan voor informatie en hulp hieromtrent. Meer dan de helft van bewoners is bekend met SWS, mede door dat het kantoor van vluchtelingwerk in de Reling gevestigd is. Van deze bewoners maken er 6 bewoners gebruik van.
De behoefte van de allochtone bewoners om gebruik te maken van SWS ligt hoger dan de autochtone bewoners. Er is belangstelling om elkaar te ontmoeten, voornamelijk allochtone vrouwen hebben hier behoefte aan. Het onbekend zijn met de mogelijkheden van SWS lijkt te maken te hebben met het feit dat bewoners het kompas niet ontvangen en niet (kunnen) lezen. Daarnaast wordt de wegwijzer alleen bezorgd bij de 55 plussers. Bewoners geven zelf ideeën en verbetervoorstellen.
Bewoners wensen uiten wensen voor meer activiteiten in zomer en winter, een buurthuis of ontmoetingsplek in de buurt, sportactiviteiten, multiculturele ontmoetingen, een cursusaanbod bv bloemschikken en culturen samenbrengen, samen koken en meer activiteiten voor alle drie de flats tegelijk.

Tabel met schematisch overzicht van onze hypothesen en signalen

Hypothesen en signalen geconstateerd door ons bij de bewoners	
Taalvaardigheid	• gezien de taal zijn de meeste vragen niet te beantwoorden • eenzaamheid door taalbarrière • inburgeringcursus 2 uur per week lijkt niet voldoende, bewoner aanbevolen contact op te nemen met SWS voor een aanvullende cursus in de Reling 2 • de taal van afkomst wordt minder door gebrek aan contacten • veel allochtone vrouwen hebben klachten en weten niet waar ze terecht kunnen • Bulgaarse bewoonster vraagt hulp bij het vinden van werk • allochtonen bespreken en aanvaarden gemakkelijker advies van elkaar • bij een aantal allochtonen gezinnen kregen we hulp van telefonische tolk hulp of kinderen uit het gezin, (zorgden daar altijd zelf voor)
Door-verwijzing	• doorverwijzing naar SWS vanwege rol Rieta (mantelzorgconsulent) en gewenste verhuizing ivm het geven van zorg / • folder sociaal raadslieden achtergelaten 5 • allochtonen hebben vaak financiële zorg (verplichting) voor ouders in land van herkomst • mist een wegwijzer, leest wel online (sommige bewoners hebben een nee sticker en ontvangen daardoor niet het kompas) • weet niet dat de cliëntenraad een spreekuur heeft • mogelijkheid voor hulp bij invullen belasting is onbekend • geen bekendheid over activiteiten van SWS onder de 50 jaar, jammer! • als je wat ouder wordt en een tia krijgt, wie zorgt er dan voor de hond; wie ontdekt mij, als alleenstaande • jonge moeder wil graag hulp bij het huishouden, meer structuur • twee bewoners maken zich zorgen om oudere (zorgmijdende) bewoners, er is thuiszorg maar het gaat niet goed

Opvoeding	• bij de jonge autochtone moeders/gezinnen die wij hebben bezocht, valt het op dat zij elkaar steun bieden • Deze moeders lijken geen contacten te onderhouden met de jonge allochtone moeders in de wijk • Wij krijgen bij een aantal van deze gezinnen de indruk dat het om multi-probleem gezinnen zou kunnen gaan
Ontmoeting	• behoefte aan ontmoeting andere moeders, maar heeft verlegenheid • ben wel behulpzaam maar zou er niet zelf op af stappen (ontmoetingsplek) • kent de mensen niet, lastiger om de drempel te nemen naar een activiteit • mensen willen wel hulp bieden bij een ontmoeting in de wijk, maar hebben handelingsverlegenheid; nemen niet zelf het initiatief • als mensen alleen zijn vinden ze het moeilijk om alleen op activiteiten af te stappen • “sinds vrouw er is niet meer alleen, gaan samen naar activiteiten”
Tablis	• bewoners weet niet waar ze terecht kan met vragen over lekkage, heeft dit zelf maar opgelost • de voorwaarde om te wonen is je houden aan regels, bijv. boren tot 10uur, maar dat gebeurt niet • buitenkant woningen worden niet door bewoners schoongehouden • de even lift vaak kapot en vies
Problematisch	• de bel deed het niet bij veel woningen en ramen afgesloten met luxaflex of lakens • bij huisbezoeken wat **problematische gezinnen** tegengekomen (soms prof. hulp bij betrokken) • bewoner komt verbaal agressief over, bedreigend voor andere bewoners (bewoner lijkt het goed te bedoelen)
Gemeente	• bushalte verplaatst, nadeel voor oudere bewoners 2 • geen bus meer naar het station • postkantoor in de buurt wordt gemist (met name voor ouderen) • bij overlast /calamiteiten is het politiebureau alleen overdag bemand, bij onrust moeten ze uit Dordrecht komen
Hangjeugd	• hangjeugd heeft geen plek, dus moeten ze wel binnen hangen/feesten; bij een plek verplaatst je het probleem maar hebben ze wel onderdak • jongelui komen bij elkaar als moeder niet thuis is (zie ook Excel) • er moeten zinvolle activiteiten aangeboden worden, jongeren zijn nu **vaak doelloos**
Boven en beneden-verdieping	• als mensen op een hoge verdieping wonen, weten ze vaak niet wat er beneden gebeurt • als mensen op de benedenverdieping wonen is er minder contact omdat er geen gebruik wordt gemaakt van de lift en hebben vaker last van overlast

7.1.3 Interpretatie en evaluatie van het onderzoek

Ons uitgangspunt van het onderzoek is om van de hoofdbewoner te weten te komen hoe hij/zij het samenleven in de Havikstraat ervaart. Tijdens het onderzoek blijkt dat de bewoner waar het gesprek mee werd gevoerd, niet altijd die behoefte heeft aan ondersteuning bij bijvoorbeeld taalvaardigheid, inburgering en opvoeding en integratie. We zijn daarom uitgegaan van de bewoner die het meeste behoefte heeft aan ondersteuning, bijvoorbeeld de partner of ouder.

7.1.4 Beperking methode van onderzoek

We hebben van te voren een tweetalige brief gestuurd om ons huisbezoek aan te kondigen. We zijn ervan uitgegaan dat de brief gelezen en begrepen zou worden door de Turkse en de andere allochtone bewoners. Ze konden op het antwoordstrookje aangeven of ze vanwege gebrek aan taalvaardigheid, gebruik wilden maken van een tolk. Onze verwachting was dat met name allochtone bewoners door middel van het antwoordstrookje zouden hebben gereageerd. Tot onze verbazing ontvingen wij alleen van de autochtone bewoners reacties, voornamelijk om niet te deel te nemen aan het onderzoek. Dit was eigenlijk niet de gewenste reactie die we verwacht hadden, zoals het verzoek op een ander tijdstip langs te komen. Wegens het gebrek aan reacties kregen we het vermoeden dat de post niet open gemaakt of begrepen werd door allochtone bewoners. We merkten tijdens het onderzoek dat ze het doel van ons onderzoek vaak niet begrepen.

In de praktijk bleek tijdens de huisbezoeken dat een aantal vragen niet van toepassing waren, zoals vragen over de frequentie van activiteiten en deelname hieraan. Vaak kon hier geen antwoord op gegeven worden. De beperking was voornamelijk de taalvaardigheid. Door het gebrek hieraan kostte het ons veel tijd om bijvoorbeeld de betekenis van de voorzieningen in de Havikstraat uit te leggen. Het interview is door een bewoner zelf ingevuld. Uit de antwoorden bleek echter dat hij met name de open vragen niet heeft kunnen beantwoorden. Sommige vragen heeft hij ook anders geïnterpreteerd dan de bedoeling was. Hieruit kwam de beperking van de methode naar voren dat, wanneer een schriftelijk interview niet persoonlijk word toegelicht, er waarschijnlijk andere of niet volledige antwoorden uitkomen. Omdat het maar om een persoon gaat kunnen we stellen dat de uitkomst van ons onderzoek wel valide is.

8 Aanbevelingen

8.1 Aanbevelingen voor SWS

In het vorige hoofdstuk hebben we onze conclusies onder elke deelvraag uitgewerkt. Alle conclusies hebben we als eindconclusies onder de hoofdvraag beschreven om deze te kunnen beantwoorden. Van deze eindconclusies hebben we een samenvatting gemaakt aan de hand van de conclusies, gesprekken en contacten met betrokkenen. Naar aanleiding van deze conclusies geven we in dit hoofdstuk een aantal aanbevelingen. Extra informatie over bijvoorbeeld de kosten van het huren van een ontmoetingsruimte en toelichting op inburgering, hebben we in een aparte bijlage gezet. Vanwege de privacygevoeligheid zal deze bijlage alleen aan SWS worden overhandigd.
De 1e drie aanbevelingen hebben prioriteit en we adviseren SWS om deze eerst aan te pakken.

8.1.1 buurtmakelaar

1e aanbeveling	Waarom	Hoe
Onze aanbeveling is het *aanstellen van een buurtmakelaar* om samenwerking te bevorderen met alle betrokkenen uit de wijk en het dorp. Samenwerking is de basis voor de leefbaarheid en het welzijn van de bewoners. De buurtmakelaar kan als centraal aanspreekpunt en coördinator fungeren. Voordelen van samen-werking zijn kostenbesparing, vraaggerichte zorg, mogelijkheden tot innovatie en bundeling van mogelijkheden en competenties. Om risico te voorkomen dat er te veel tijd gaat zitten in vergaderingen en overleg, moet deze tijd in balans zijn met de mate van uitvoering. Maximaal 5% van de beschikbare tijd zou bestemd moeten zijn voor multidisciplinair overleg. Door het samenwerken met de diverse commissies, de politie, de woningbouw, het platform, het maatschappelijk werk, het centrum voor jeugd en gezin, de zorg en netwerkteam, Home Start, de Voedselbank, het	Onze conclusie is dat er heel veel gebeurt in de wijk en het dorp. Het ontbreekt volgens ons aan een onpartijdige makelaarsfunctie/case-manager die de belangen van betrokkenen behartigt en erop toeziet dat gemaakte afspraken nagekomen worden. Veel mensen werken aan het zelfde doel in Sliedrecht maar weten vaak niet van elkaar waar ze mee bezig zijn. De keerzijde daarvan is echter dat de mogelijkheden niet optimaal benut worden. Door samenwerking en overleg te bevorderen met informele betrokkenen zoals de kerken, de moskee, het buurtcomité en de bewonerscommissie kan er een veelzijdig netwerk tot stand komen. Hierbij is de rol van de buurtmakelaar erg belangrijk, hij moet als een bruggenbouwer te werk gaan. Dit is ten dienste van het meedoen vanuit diversiteit voor en met alle bewoners in Sliedrecht**.**	Het aanstellen van een buurtmakelaar is onontbeerlijk voor het wijkgericht werken in Sliedrecht. De makelaar werkt vanuit een netwerkanalyse en gaat de wijk in, kijkt op alle mogelijke plekken wat er gebeurt, wie iets met wie heeft of wie juist vermijdt, legt zijn oor te luisteren en leert de wijk kennen. Je moet als makelaar veel liefde en geduld hebben en authentieke belangstelling hebben voor verschillende mensen en over een interculturele antenne beschikken. Hiermee wordt bedoeld dat je belangstelling moet tonen voor andermans denkwijze, en niet weglopen voor gevoeligheden. *Zie paragraaf. 4.2.2* De kerken en plaatselijke moskee participeren al lange tijd actief in de wijk en het dorp. Uit het contact met de evangelisatiecommissie van de PKN gemeente in Sliedrecht blijkt dat de commissie de intentie heeft mee te willen denken. Wanneer er een samenwerking met SWS en betrokkenen tot stand kan komen moet dit eerst goedgekeurd worden door de kerkenraden. *Zie paragraaf 4.6* De evangelisatie commissie van *Christelijke Gereformeerde kerk* Eben-Haezerkerk heeft het initiatief genomen om wijkgericht (de tien-hoog flats) te gaan werken (‘er te zijn’ voor een bepaalde doelgroep) en heeft daarvoor

kindercentrum, scholen, kerken en de informele steunfiguren in de wijk ontstaan er korte lijnen met elkaar. Daardoor kan er snelle adequate hulp vanuit het bestaande netwerk in de wijk geboden worden en kan de kracht van de wijk naar voren komen.		een aantal elementen bedacht. Inmiddels heeft de commissie bij 3 activiteiten rond de tien-hoog flats, hun bijdrage geleverd. *Zie paragraaf 4.6* De directie van de openbare school "**de Wilgen"** wil graag **samenwerken** betreffende de wijkaanpak en juicht het toe als er een centraal meldpunt komt in de vorm van een buurtmakelaar.

8.1.2 Ontmoetingsplek

2e aanbeveling	Waarom	Hoe
Onze aanbeveling is het *creëren van een ontmoetingsplek / buurthuis* in de buurt. Het liefst zouden wij één centrale locatie in de wijk vinden waarvan uit het wijkwerk gestalte zou kunnen krijgen. Hiervoor hebben wij diverse mogelijkheden onderzocht en het lijkt niet haalbaar om tot één centrale locatie te komen. *Een aanbeveling voor de gemeente en/of het platform is om een hek te plaatsten aan de waterkant van de speelgelegenheid tussen de flats. Er wordt meer veiligheid gewenst door ouders.* .	Er wordt door bewoners aangegeven dat ze contacten en betrokkenheid missen en eenzaamheid ervaren. De behoefte aan een ontmoetingsplek in de wijk wordt door jong en oud genoemd. Om isolatie en/of een eenzaamheid te voorkomen en sociale cohesie te bevorderen is het belangrijk om mee te doen in de wijk. Hiervoor moeten educatieve en ontspannende activiteiten in de wijk aangeboden worden voor alle leeftijdscategorieën in zomer en winter.	Er zal een geschikte accommodatie moeten komen die een buurthuis-functie kan vervullen voor diverse doeleinden. Mogelijke locaties door ons onderzocht zijn: **ABC gebouw.** Er kan gebruik gemaakt worden van een aantal zalen, overdag en 's avonds. **Buurtvereniging de Havik.** Hier kan gebruik gemaakt worden van een boven en benedenzaal. **Sporthal de Valk** Er moet nog overleg komen met de gemeente en de beheerder. De kantine is overdag beschikbaar. **IJsclub de Vriendschap** De locatie is op zaterdag- middag beschikbaar. Het bestuur heeft negatief op ons verzoek gereageerd. *Zie verder bijlage aanbevelingen* Het concept van **de House of Hope** in Rotterdam verdient navolging In Sliedrecht en past qua levensbeschouwing in dit dorp. Bij House of Hope gaat het om mensen: "*met elkaar kunnen we het in huis, op straat en in de wijk mooier en fijner maken".* House of Hope wil dichtbij mensen komen. Door de contacten in de wijk proeven ze vaak een stuk nood, pijn, zorg en eenzaamheid. Ze proberen dan praktisch te helpen, een luisterend oor te bieden en helpen de weg te vinden. *Zie paragraaf 4.6* Om een **Resto van Harte** op te zetten is er een locatie nodig waar gekookt en gegeten kan worden. *Zie paragraaf 4.6* Het **Griendencollege** heeft een brasserie met kookeiland en een commerciële ruimte die mogelijk verhuurd zou kunnen worden voor het Resto van Harte concept.

8.1.3 Taalvaardigheid bevorderen

3e aanbeveling	Waarom	Hoe
Onze aanbeveling is *taalvaardigheid bevorderen bij allochtonen* die zich in het dagelijks leven niet zelfstandig kunnen redden.	Uit het onderzoek is gebleken dat er veel bewoners zijn in de Havikstraat die het 1e niveau van de inburgeringcursus niet gehaald hebben of hebben moeten afbreken vanwege bijvoorbeeld geboorte van een kind. Het is belangrijk om de allochtone bewoner de mogelijkheid te bieden om in de wijk de Nederlandse taal te leren. Dit is een belangrijke eerste stap om te participeren en te integreren in het dagelijks leven en in de directe woonomgeving. SWS zou zich moeten richten op het bereiken van migranten die niet arbeidspichtig zijn bv. moeders met kinderen op school, 1e generatie gastarbeiders en uitkeringsgerechtigden Acculturatiestress (heimwee naar het land van herkomst) komt veel voor bij migranten. Bij deze bewoners zijn in ons onderzoek veel gezondheidsproblemen geconstateerd. Een reden temeer om te werken aan taalvaardigheid omdat men nu, gezien het missen van die taalvaardigheid, klachten niet duidelijk kenbaar kan maken wat kan leiden tot somatische klachten. Daardoor kan de juiste medische hulp ontbreken. *Zie paragraaf 4.11* De directeur van het kindercentrum **SKA Villa Valkweg** valt het op dat de meeste kinderen afkomstig zijn vanuit de lagere sociale milieus. Ouders geven vaak aan dat de eigen bijdrage te hoog is. De kinderen van allochtone ouders vallen onder de regeling doelgroepkinderen én de kinderen die problemen hebben met de motoriek. Ondanks de indicatie en voorlichting over de mogelijkheid voor een ouderbijdrage lijkt het voor allochtone ouders niet duidelijk dat het belangrijk is hier gebruik van te maken. **Kinderen starten dan op de basisschool met een enorme taalachterstand.**	Laagdrempelige regelmatige contacten kunnen ervoor zorgen dat de bewoners zich in het dagelijks leven kunnen redden. Bewoners hebben een **maatje** nodig. In de ontmoeting met bewoners in de wijk kunnen vrijwilligers uit de wijk of daarbuiten hulp bieden bij het begrijpen van de krant, meegaan met het openbaar vervoer en uitzoeken welke bus er genomen moet worden, het samenstellen van een multicultureel kookboek bewoners leren hoe ze fruit en dergelijke kunnen benoemen en aanschaffen, begeleiding bij artsenbezoek, informatie geven over alle mogelijke vormen van medische financiële praktische hulp en respijtzorg voor de mantelzorger De wijkgerichte aanpak voor taal en participatie **richt zich vooral op migranten die niet verplicht zijn om in te burgeren maar wel baat hebben bij een taal- of inburgeringtraject**. Met wijkgericht werken kan de gemeente hen bereiken en overtuigen van het nut om Nederlands te leren. In maart 2011 is door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een handreiking voor de gemeente samengesteld getiteld “Taal en participatie in de wijk”. *Zie paragraaf 4.12.1* Om erkenning te geven aan gevoelens van heimwee naar het land van herkomst kan het schrijven van een levensboek of een themaboek een hulpmiddel zijn.

8.1.4 Interculturele ontmoetingen gericht op opvoedingsondersteuning

4e aanbeveling	Waarom	Hoe
Onze aanbeveling is het *bevorderen van interculturele ontmoetingen* tussen vrouwen in de wijk gericht op opvoedings-ondersteuning. Zie hiervoor het onderzoek van het Verwey-Jonker instituut getiteld "*een vreemde in eigen land*". Uit dit onderzoek blijkt dat autochtone burgers ontevreden zijn over nieuwe Nederlanders en de overheid. Het recente onderzoek (2010) is verschenen in boekvorm. Voor alle mensen bij SWS die behoefte hebben aan een genuanceerde visie op de problematiek met betrekking op de interactie tussen autochtonen en allochtonen is het onderzoek aan te bevelen **Kindercentrum SKA Villa** heeft een **lokaal** beschikbaar voor buitenschoolse opvang en wil dat graag gebruiken voor de opvang van moeders en hun jonge kinderen om hen hulp te bieden bij de taalbarrière. Als er vanuit SWS iets opgezet kan worden voor deze moeders (en hun kinderen) of voor andere activiteiten, staat de directie open voor samenwerking of overleg. In de toekomst komen er bij de openbare school "de Wilgen" **lokalen** vrij die gebruikt zouden kunnen worden voor inburgering, opvoedingsondersteuning of andere brede school activiteiten.	Uit ons onderzoek is gebleken dat een hoog percentage moeders de behoefte hebben elkaar te ontmoeten in de wijk. Bij vragen over opvoedings-ondersteuning geven 2 moeders duidelijke hun behoefte hierin aan maar bij de overige bleken er toch wel vragen te leven. Uit gesprekken met scholen in de wijk blijkt dat wanneer er regelmatig kinderen te laat komen, zij geen eten bij zich hebben en/of slecht leren, er mogelijk sprake is van nog meer opvoedingsproblematiek. Door ouders en kinderen de gelegenheid te bieden elkaar regelmatig te ontmoeten in een buurtcentrum kan dit veel eerder ondervangen worden en kan er hulp geboden worden. Stigmatisering of respect? De overheid komt in de visie van de ondervraagde bewoners steeds als de grote schuldige van de problemen naar voren. **Het is ons opgevallen dat met name Tablis aangemerkt wordt als de schuldige betreffende de interculturele samenstelling van de bewoners van de Havikstraat.** Vanuit het onderzoek van het Verwey-Jonker instituut enkele uitspraken uit de gesprekken van de onderzoekers met buurtbewoners: "*Ik wil best met andere mensen leven, begrijp me niet verkeerd en dat moet wel kunnen. Maar het moet wel van twee kanten dan. Als je een relatie hebt, kan dat ook niet van één kant komen, anders groei je ook uit elkaar.*" *"Op de stoep gaan ze niet opzij. Ze respecteren de autochtone burger niet. Ik voel mij een vreemde in mijn eigen land".*	Allochtone en autochtone vrouwen ontmoeten elkaar in de wijk om de taal te oefenen en het bespreken van mogelijke opvoedingsproblemen. Hierbij kunnen de coördinator en ervaren & getrainde vrijwilligers van Home Start betrokken worden. Zij bieden ondersteuning, praktische hulp en vriendschap aan ouders met tenminste één kind van 6 jaar of jonger. In de gezinnen mogen er ook oudere kinderen zijn. De gezinnen geven zélf aan op welke gebieden zij steun wensen: hun vragen staan centraal. Als er een vertrouwensrelatie met de moeders is ontstaan kunnen vaders en opgroeiende jongeren ook gevraagd worden om mee te komen. De methodiek "de brug over" is zowel voor allochtone als autochtone ouders te gebruiken. Het gaat om de ontmoeting met jongeren in de leeftijd van 12 tot 20 jaar en hun ouders. Uit het genoemde onderzoek van Lilian Linders blijkt dat er veel vraag- en handelingsverlegenheid is. Daarom vinden wij het belangrijk om gebruik te maken van een outreachende benadering met behulp van informele **steunfiguren** (maatjes) uit de wijk en de eigen cultuur vanwege de vraagverlegenheid. *Zie paragraaf 4.9*

8.1.5 Laagdrempelige preventieve hulpverlening

5e aanbeveling	Waarom	Hoe
Onze aanbeveling is om *laagdrempelige preventieve hulpverlening* in te zetten bij gezinnen waar vermoedelijke problematiek is.	We hebben tijdens ons onderzoek verschillende **gezinnen** en **alleenstaande moeders** bezocht. Bij een aantal van hen vermoeden wij problemen. Een van de bezochte gezinnen heeft na ons onderzoek te maken gekregen met uithuisplaatsing. Het ging om een multi-probleemgezin. Het is volgens de directie van de openbare school **De Wilgen** niet opvallend bij de kinderen dat er kapotte of vuile kleding wordt gedragen. De ouders vallen echter wel op door kleding, tatoeages en gedrag. Allochtone kinderen worden wel laat op straat gesignaleerd en soms wordt bij overblijvende kinderen de lunch aangevuld door de overblijfmoeders. De directie van de Christelijke **Prins Willem Alexanderschool** geeft aan dat sinds de woningbouwverenigingen meer in Drechtsteden verband zijn gaan samenwerken, er niet alleen in de Havikstraat maar ook in de andere flats meer sociaal zwakkere gezinnen zijn komen wonen. Ouders hebben vaak geen werk en er zijn eenoudergezinnen. Twee jaar geleden heeft de directeur de problematiek naar voren gebracht van ouders die de peuterspeelzaal of kinderopvang niet kunnen betalen. Consultatiebureaus zijn op de hoogte van sociaal zwakkere gezinnen waar kinderen met moeder altijd thuis zijn.	Het is belangrijk om in gesprek te gaan met de politie en de woningbouw om het belang van adequate hulpverlening te bewerkstelligen. De buurtmakelaar moet hierbij een coördinerende rol vervullen. Hier zit namelijk een preventief karakter in waarmee voorkomen kan worden dat gezinnen op straat komen te staan. Het is belangrijk dat het zorgnetwerkteam veel meer samenwerkt met het centrum voor jeugd en gezin en met het Multidisciplinair team. Binnen dit team wordt samengewerkt met de schoolarts, het consultatie- bureau, het AMK, ReSet thuisbegeleiding en gezinscoaching en schoolmaatschappelijk werk van de Rivas en Home Start. Het Leger des Heils werkt met de 10 aandachts/leefgebieden en de hulpverlening heeft een preventief karakter. Deze mogelijkheid kan niet in Sliedrecht geboden worden en daarom bevelen we ReSet aan. In Sliedrecht kan ReSet worden ingezet omdat zij laagdrempelig is, preventief werkt en zonder indicatie kan worden ingezet. *Zie paragraaf 4.8* Peuterspeelzalen ontvangen subsidie in het kader van VVE (Voor Vroegschoolse Educatie). De directeur van de **Prins Willem Alexanderschool** wil graag iets doen voor kinderen én hun moeders binnen de school. Bij deze onderwijslijn worden ouders meegenomen en bij het onderwijs betrokken in een vroeg stadium.

8.1.6 Ontmoeting en participatie van ouderen in de wijk

6e aanbeveling	Waarom	Hoe
Onze aanbeveling is om verbindingen tot stand brengen tussen verschillende bewoners, culturen en generaties. Juist de ouderen in de wijk kunnen hier een belangrijke bijdrage aan leveren. Mede door het bevorderen en waarderen van vrijwillige inzet in de wijk van bewoners, kan er veel bereikt en tegemoet worden gekomen aan de participatie van ouderen. *Een aanbeveling voor de gemeente is om een bushalte te herplaatsten. Deze is nu moeilijk bereikbaar voor ouderen. Er gaat geen bus meer naar het station wat een gemis is voor vele bewoners. Een postkantoor in de buurt wordt gemist en dan vooral door de ouderen.*	Ouderen willen elkaar ontmoeten in de wijk en geven aan dat zij vooral tijdens de wintermaanden bij slechte weersomstandigheden hun huis niet uit kunnen en daardoor eenzaamheid ervaren.	**In een tijd van bezuinigingen** en het werven van nieuwe vrijwilligers verdient het aanbeveling om gebruik te maken van de mogelijkheid om subsidie te verkrijgen Het project **levensboeken**[21] (website levensboeken) kan in de directe woonomgeving uitgezet worden en biedt een mogelijkheid om het eigen verhaal aan een medebewoner te vertellen. Samen met een vrijwilliger maakt een oudere samen een boek te maken van het leven en zijn/haar herinneringen. Voor ouderen betekent het levensboek een tastbaar bewijs van hun ervaringen. Vervolgens kan met dit boek in gesprek gaan met anderen en eenzaamheid te delen en het hervinden van de identiteit met als eindproduct een tastbare herinnering. Dit kan ook weer mogelijkheden bieden om in contact te treden met anderen wat daardoor de sociale cohesie kan bevorderen. Om in de regio projecteigenaar te zijn van het project levensboeken kan voor 3 jaar subsidie aangevraagd worden bij het Oranje Fonds. Er is hiervoor een toezegging/ reservering voor SWS. Hier kan er ook een interculturele ontmoeting tot stand komen. Ons advies is om ouderen te helpen door middel van het maken van een thema of een levensboek samen met een vrijwilliger uit eigen cultuur, een autochtone vrijwilliger of een maatschappelijke stagaiar(e). De ontmoeting tussen de culturen voor het schrijven van een levensboek is een waardevolle bijdrage voor het meedoen vanuit verscheidenheid. Door met respect het verhaal van de ander uit te luisteren. Stagiaires kunnen het boek digitaliseren en zo de helpende hand bieden. Door met maatschappelijk stagiaire(s) van school te werken wordt er gelijk een tweeledig doel bereikt. De stagiair(es) doen op deze manier meer ervaring op, leren en krijgen meer respect voor de ouderen wat de generatiekloof kan verkleinen. Dit kan tevens de ouderen en migranten ten goede komen. Meer betrokkenheid en samenwerking met elkaar kunnen ook een buurtfunctie hebben waar iedereen zich bekommert om elkaar en eenzaamheid doorbroken kan worden. Er is een oudere bewoner uit de wijk die als **docent** les wil geven in PC gebruik en hulp wil bieden bij taalvaardigheid en les wil geven in het maken van Pergomano kleedjes. Daarnaast hebben 3 dames, waarvan 1 uit de wijk praktische hulp aangeboden bij taalvaardigheid. De school / directie van **de Wilgen** wil het **schoolplein** beschikbaar willen stellen na schooltijd. Er moet wel een beheerder aangesteld worden vanuit SWS of een vrijwilliger uit de buurt om te zorgen dat er geen vernielingen plaatsvinden.

8.1.7 Vergroten van bekendheid van SWS

7e aanbeveling	Waarom	Hoe
Vergroten van bekendheid SWS door middel van. publiciteit Onze aanbeveling staat in het kader van de Wmo en de verbreding van de werkzaamheden en de doelgroep van SWS. Het lijkt ons goed dat de Stichting zorgt dat iedere burger een folder krijgt om de dienstverlening en activiteiten onder de aandacht te brengen. Gezien de bezuinigingen zal dit mogelijk niet haalbaar zijn. Door een betaalbare vervanging voor de wegwijzer, door middel van een **maandposter of folder**, wordt het voor de bewoners inzichtelijk welke dienstverlening en activiteiten SWS biedt. Bewoners kunnen meedoen, dit zal de samenhang en sociale cohesie bevorderen. Er kunnen ontmoetingen plaatsvinden en daardoor contacten worden gelegd. Dit kan isolatie en eenzaamheid verminderen en zelfs voorkomen.	Er is nog veel onbekendheid met de dienstverlening en activiteiten van SWS. Het is belangrijk dat in de toekomst alle leeftijdscategorieën de weg naar de reling weten te vinden. Bewoners hebben hiervoor veel waardvolle tips gegeven met name het prikbord in de hal.	Plan van aanpak PR in de wijk Pas als er een geschikte ontmoetingsplaats is, kan er een actieplan worden gemaakt betreffende ondersteuning en activiteiten in de wijk en de benodigde PR. Advies is om hiervoor vanuit SWS een werkgroep aan te stellen van ervaringsdeskundigen met een sociale opleiding. Door middel van een wijkloop, via sponsoring bekostigd, kan er voor een goed doel worden gelopen. In dit geval voor een ontmoetingscentrum. Kinderen van de scholen in de wijk kunnen hiervoor worden ingezet. Een bijdrage in de kosten van een ontmoetingsplaats in de wijk kan geleverd worden door een wijkloop te houden. Door bewoners en winkeliers zoals supermarkt Bas van der Heijden en door Tablis wonen, kan dit gesponsord worden. Via deze sponsorloop door de wijk kan er geld opgehaald worden voor posters met activiteiten. Deze posters kunnen worden ophangen in de wijk op bekende en openbare plaatsen zoals de bibliotheek, de supermarkt, bij de tien-hoog flats, de voedselbank, het gemeentehuis etc.
Vergroten bekendheid SWS d.m.v. bestaande activiteiten in wijk aan te bieden. Een belangrijke aanbeveling voor het mantelzorgpunt van de SWS, gezien het aantal gezondheidsklachten in de wijk, is om via **steunfiguren** in de wijk de (allochtone) zorgvrager en betrokken mantelzorger in de wijk op te sporen. Bij allochtone mantelzorgers is een **outreachende aanpak** nog harder nodig dan bij autochtone mantelzorgers.	De mantelzorgers zorgen voor hun naaste. Zij hebben informatie, advies, ondersteuning of begeleiding nodig. Dat er een mogelijkheid is voor respijtzorg (vervangende zorg) om even ontlast te worden is vaak onbekend.	
Maatjesproject Onze aanbeveling voor **SWS** is om beide projecten samen te voegen zodat de krachten gebundeld worden. Dan kan ook een centraal meld- en coördinatiepunt gerealiseerd worden. Een **maatje** kan ingezet worden om bewoners hulp te bieden op allerlei leefgebieden. Op materieel terrein	In onze aanbevelingen komt regelmatig de behoefte en de noodzaak van een maatje naar voren. Dat geldt niet alleen voor de nieuwe Nederlanders in ons midden maar ook voor hen die door scheiding, overlijden, een lichamelijke/psychische of verstandelijke beperking de hulp	Momenteel zijn er 2 initiatieven die naast elkaar functioneren. Het 1e initiatief betreft het HBT-project" (Hulp Bij Thuisadministratie). Dit is een nieuw project van het sociaal raadsliedenwerk van SWS om vrijwilligers te werven.

bij het ordenen van de financiële zaken of hen te helpen bij hun post te lezen. Op immaterieel terrein als wegwijzer en begeleider naar instanties.	van een maatje nodig hebben. Tijdens ons onderzoek hebben wij geobserveerd dat in sommige huishoudens een praktische helpende hand gewenst zou zijn. Een van de bewoners gaf aan dit ook graag te willen. Vanuit de kerken worden dergelijke klussen ook wel verzorgd maar ook daar dreigt een tekort aan vrijwilligers.	Het 2e initiatief vanuit de PvdA is een vergelijkbaar project "*pompen, om verzuipen te voorkomen*" In het kader van bezuinigingen verdient het aanbeveling om in Sliedrecht met subsidie van het Oranje Fonds een Stichting Present op te zetten voor kansarme gezinnen/bewoners. De missie van Stichting Present is een brug te slaan tussen mensen die iets te bieden hebben en mensen die daarmee geholpen kunnen worden. Eveneens kan praktische hulp vanuit de kerken en andere vrijwilligersorganisaties ingezet worden door middel van de map van Zorg en Welzijn van de gemeente Sliedrecht. Een nieuwe impuls aan het plaatselijk vrijwilligerswerk is hard nodig vanwege de vergrijzing en de behoefte aan nieuwe (jonge) vrijwilligers. Via de map van Zorg en Welzijn kunnen organisaties aangeschreven worden om mee te doen aan het opstarten van een Stichting Present in Sliedrecht. *Tips en aanbevelingen van bewoners voor SWS* algemene folder maatje cursusaanbod prikbord in de hal voor ruilbeurs en oppassen, hulpdiensten etc. culturen samenbrengen, samen koken meer activiteiten voor alle drie de flats tegelijk doen

8.1.1 (Sport)activiteiten en dagbesteding voor jongeren

8e aanbeveling	Waarom	Hoe
Het verdient aanbeveling dat de jongerenwerker, de politie en andere betrokkenen bij het hangjeugdprobleem **navraag** doen in hoeverre er in Sliedrecht jongeren zijn zonder werk of opleiding. Jongeren zonder werk of opleiding krijgen de kans om een opleiding te volgen, betaald werkervaring op te doen en aansluitend werk te vinden in de beveiliging.	Uit het onderzoek is gebleken dat de jongeren geen doel en wellicht geen werk hebben, of niet naar school gaan, daarom hangen en elkaar hierin versterken.	*Via Route 27 hebben wij de volgende informatie ontvangen:* Gegevens over werk of opleiding moeten worden verstrekt door het UWV (Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen), het VSV (voortijdig school verlaten) en bij de jongeren die geen startkwalificaties hebben en degenen die een Wij –uitkering (Wet Investeren in Jongeren) uitkering ontvangen
Interculturele sportactiviteiten voor diverse leeftijdsgroepen in een sporthal in de wintermaanden en in de zomer op één van de mogelijke locaties benoemd in de 2e aanbeveling. In samenwerking met scholen, de jongerenwerker, het buurtcomité en de jeugd uit de wijk kunnen zinvolle sportactiviteiten worden uitgekozen.	Er wordt veel de hele jonge kinderen georganiseerd maar niet iets voor de ouder jeugd.	Interculturele sportactiviteiten. *Voor Talent Wordt Geklapt* laat zien dat jongeren tot heel veel in staat zijn. *Jumping Krumping en Jongleren: de opstap naar succes bij risicojongeren* Er wordt hier gewerkt met 4 dimensies.
Onze aanbeveling is voor SWS en alle andere betrokkenen uit de wijk om de boekjes van Hans Kaldenbach te lezen. De boekjes bevatten veel uitleg om meer begrip te krijgen over jongeren en ze beter te kunnen benaderen.	Omdat er tijdens ons onderzoek door bewoners stigmatiserende uitspraken zijn gedaan over jongeren en over allochtone medebewoners die hun medelanders liever zien gaan dan komen hebben wij de boekjes gelezen van Hans Kaldenbach: “Respect” en “Hangjongeren”.	*Free Runners.* Deze sport geeft de jongens energie en zelfvertrouwen en werkt verbroederend en verbindend. Jonge jongens trainen samen met ouders, tegenstellingen tussen groepen worden overbrugd. De leeftijd is vanaf 12 tot 28 jaar. *Zie paragraaf 4.13*

9 Nawoord

Als we terugblikken op het onderzoek dan zijn wij dankbaar dat wij zoveel bewoners ontmoet hebben in de wijk. We kregen het vertrouwen en mochten even deel uitmaken van hun dagelijks leven. Het waren waardevolle ontmoetingen voor ons waarbij we bewoners hebben ontmoet die op een positieve manier in het leven staan en zich willen inzetten voor hun medemens in de wijk. Schrijnend vonden wij de vraag van een moeder die samen met haar opgroeiende kinderen in de wijk woont en aangaf te willen verhuizen. Zij dacht dat zij alleen in Dordrecht hulp kon krijgen bij taalvaardigheid. Het raakte ons ook gezinssituaties aan te treffen waar een helpende hand of begeleiding nodig was. We zijn ervan overtuigd dat het opgebouwde vertrouwen dat door slechts één huisbezoek is verkregen gecontinueerd zou moeten worden in de wijk. Daardoor kan er bij een aantal bewoners een verbetering van de omstandigheden optreden.

Wij spreken de wens uit dat de vragen van de bewoners door onze opdrachtgever SWS en alle formele en informele betrokkenen uit de wijk en het dorp gehonoreerd kunnen worden in de toekomst door de bijdrage van een buurtmakelaar. Meedoen in Sliedrecht vanuit diversiteit zou niet alleen in de wijk maar in het hele dorp gestalte moeten krijgen!

10 Literatuurlijst

10.1 Boeken

- Lilian Linders (2009). *De betekenis van nabijheid:* van cohesie naar een zorgzame buurt. Uit hoofdstuk 1: Van Cohesie naar een Zorgzame buurt, pp. 18, 19 uit hoofdstuk 9: De betekenis van wederkerigheid, p. 195, uit hoofdstuk 10: Conclusies en overwegingen voor het professionele handelen, pp. 205, 210
  Een recent onderzoek naar informele zorg in een volksbuurt. Den Haag: Sdu Uitgeverij
- Sjef de Vries (2010). Multiprobleemgevallen en outreachend werken (p. 367) uit *Basismethodiek psychosociale hulpverlening.* Houten: Bohn Stafleu van Loghum, onderdeel van Springer Uitgever
- Lia van Doorn, Yvonne van Etten en Mirjam Gademan (2008). Inleiding op outreachend werken (p. 23) en Theoretische en methodische aangrijpingspunten (pp. 143,144) uit *Outreachend werken*: handboek voor werkers in de eerste lijn. Bussum: Coutinho Uitgeverij
- Jos van der Lans, Nies Medema, Marc Räkers (2003). *Bemoeien werkt* (p. 41) Amsterdam: Uitgeverij De Balie
- Stijn Hogenhuis, Marja van de Sigtenhorst, Nelke Temme (2010). *Buurtbemiddeling*(achterzijde, bijlage en p. 68). Den Haag: Sdu Uitgeverij
- Hans Kaldenbach (2009). *Respect* (pp. 16 en 17). Amsterdam: Prometheus Uitgeverij
- Hans Kaldenbach (2008). *Hangjongeren* (pp. 95, 96, 97). Amsterdam: Prometheus Uitgeverij

10.2 Websites

- [1] Gemeente Sliedrecht. Bekeken op oktober 2010 op http://www.sliedrecht.nl/sliedrecht?waxtrapp=gdhxqDsHepOloOhIIUfB
- [2] Achter de voordeur. Wonen,wijken en integratie, actieplan Wijken juli 2007, (p.21) slagkracht in de wijk. Bekeken op oktober 2010 op www.achterdevoordeur.nl
- [3] Hoge school Utrecht. Wat is wijkgericht werken. Bekeken op oktober 2010 op http://www.cursussen.hu.nl/TotaalAanbod/Centra/Centrum%20Maatschappij%20en%20Recht/Wijk gericht%20werken/Wat%20is%20Wijkgericht%20werken.aspx
- [4] Sociale cohesie. Bekeken op 7 februari 2011 op http://www.ezine.stade-advies.nl/stadeadviesstadium_nl/64fd0c0316ee3181cd655c6d8713d945.php
- [5] Sociale cohesie. Bekeken op 7 februari 2011 op http://www.nationaalkompas.nl/gezondheidsdeterminanten/omgeving/leefomgeving/sociale-cohesie/wat-is-sociale-cohesie/
- [6] Resto VanHarte. Bekeken op 31 maart 2011 op http://www.restovanharte.nl/
- [7] House of Hope. Bekeken op 12 mei 2011 op http://www.houseofhope.nl
- [8] Definitie van een probleemwijk. Bekeken op 26 februari 2011 op http://mens-en-samenleving.infonu.nl/sociaal-cultureel/65477-probleemwijken-in-nederland.html
- [9] Probleemwijk versus achterstandswijk. Bekeken op 8 april 2011 op http://nl.wikipedia.org/wiki/Achterstandswijk
- [10] Kenmerken van probleemwijken. Bekeken op 26 februari 2011 op http://nl.wikipedia.org/wiki/Achterstandswijk
- [11] Indicatie probleemwijk, 2007. Bekeken op 7 februari 2011 op http://www.mugweb.nl/index.php?pageID=107&showMagArt=949&showMag=1183399377

- [12] Ministerie van VROM, selectie voor probleemwijken. Bekeken op 28 februari 2011 op http://www.keicentrum.nl/view.cfm?page_id=1887
- [13] Tien voor toekomst. Methodiek voor multi-probleemgezinnen. Bekeken op 5 mei 2011 op
- http://www.10voortoekomst.nl/
- [14] Rivas. Bekeken op 5 mei 2011 op
- http://www.rivas.nl/%7B7f748e3a-b35a-4ba1-8103-ff28d4094049%7D
- [15] ReSet thuisbegeleiding. Bekeken op 6 mei 2011 op
- http://www.jso.nl/1/Publicaties/Handboeken-/Methodiekbeschrijving-ReSet.html
- [16] Immigratie. Bekeken op 31 maart 2011 van
- http://nl.wikipedia.org/wiki/Immigratie
- [17] Sociale segregatie. Bekeken op 31 maart 2011 op
- http://nl.wikipedia.org/wiki/Sociale_segregatie
- [18]Acculturatiestress. Wegkwijnen in ontheemding. Bekeken op 31 maart 2011 op
- http://www.trimbos.nl/nieuws/trimbos-nieuws/mgv-over-heimwee-bij-migranten
- [19] Voor talent wordt geklapt. Project in samenwerking met de Muzerije.
- Bekeken op 31 maart 2011 van
- http://www.voortalentwordtgeklapt.nl/
- [20] Participatie. De ABCD-methode. Bekeken op 31 maart 2011 op
- http://www.ipp-participatiewijzer.nl/Alle-methodes/ABCD-METHODE
- [21] Project Levensboeken (Haagse Hof). Bekeken op 12 mei 2011 op
- http://www.levensboeken.com

10.3 Artikelen

- *Allochtone vrouw werkt minder door gezondheidsproblemen.* Zorg en Welzijn(14-3-2011). Platform voor sociale professionals.
- *Geen brug te ver*: actieve burgers in achterstandwijk, onder burgerinitiatieven (lente 2010) Sociale cohesie voorbij (Toenders en van Stokkom) Artikel van MO samenlevingsopbouw 29e jaargang nr. 224 (p. 22 en 26).
- *Grote steden: schrappen budget inburgering te snel*. Zorg en Welzijn (30-11-2010). Platform voor sociale professionals.
- *Jumping Krumping en Jongleren: de opstap naar succes bij risicojongeren.* Maaike Kooijmans. Uit MO samenlevingsopbouw, 26e jaargang nr. 214, sept. 2007
- *Methodiek thuisbegeleiding van ReSet*. PDF bestand (p. 7). Gouda. Colofon, december 2009
- Tekst: Geeske Hoogenboezem, Rineke Oomen
- Uitgever: JSO expertisecentrum voor jeugd, samenleving en opvoeding
- http://www.jso.nl/Docs/Pdf/20091214%20methodiekbeschrijving%20ReSet.pdf
- *Moedercentrum concept.* "een leven in het teken van maatschappelijk moederen" uit een artikel van MO samenlevingsopbouw 29ste jaargang nr. 224, lente 2010 (p.18 en 19).
- *Participatie makelaar.* interview: Beroep: participatiemakelaar met liefde en geduld uit tijdschrift MO samenlevingsopbouw lente nr. 224 (p. 32, 33 en 34).
- *Probleem in wijken of probleemwijken.* Wat zijn probleemwijken en waarin onderscheiden zij zich. S. Musterd,W. Ostendorf *(2009)*, 'Een brug te ver': onderzoek naar interventies in het kader van de wijkaanpak in Amsterdam (p. 123). Bekeken via Google (26 februari 2011)
- http://books.google.nl/books?id=PH-wUZ_js5kC&pg=PA123&lpg=PA123&dq=wat+is+een+probleemwijk+en+waar+moet+ik+op+letten&source=bl&ots=2ga1D5GWMx&sig=oifGABMKAoz_MS6fldgCuHUD2W0&hl=nl&ei=pvVoTbK3KMiEOurdhc4L&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=4&ved=0CCcQ6AEwAw#

- *Samenhang in de wijk.* Zakboekje voor experiment voor samenhang in de wijk.

Uit hoofdstuk 2: Vitale coalities p. 13, uit hoofdstuk 4: van Stel de burger centraal p. 17, uit hoofdstuk 5: Een denkkader p. 21. Een publicatie van het ministerie van Wonen, Wijken en Integratie. Afdeling DTP, ministerie van VROM. PDF bestand. Colofon, maart 2009.

- *Solidariteit is bij het oud vuil gekieperd.* Wat een hufter (Bas van Stokkom), Zorg en Welzijn (6-11-2010). Platform voor sociale professionals.
- *Somatie en allochtonen.* Pdf bestand, PowerPoint presentatie. http://www.debaar.net/cnevc/2008/presentaties/28%20maart/Microsoft%20PowerPoint%20-%20V%20Yildirim%20HVZ%20presentatie.pdf
- *Taalachterstand beperkt toegang tot zorg.* Zorg en Welzijn (9-03-2011). Platform voor sociale professionals.
- *Taal en participatie in de wijk.* Handreiking voor gemeenten. In zeven stappen naar wijkgericht werken. Uit hoofdstuk 1: Meer participatie en integratie in de wijk (p. 6). Uitgave door Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties | Directie Inburgering en Integratie. PDF bestand. Maart 2011.
- *Toespraak van minister van Boxtel op de ABCD – conferentie* (5-04-2011) http://www.nieuwsbank.nl/inp/2001/11/14/T138.htm
- *Typologie voor een strategische aanpak van multi-probleemgezinnen in Rotterdam*. Een studie in het kader van Klein maar Fijn. Van Dr. Majone Steketee en Dr. Myriam Vandenbroucke (CEPHIR juni 2010). PDF bestand Utrecht: Verwey-Jonker Instituut. http://www.verwey-jonker.nl/jeugd/publicaties/gezin/typologie_voor_een_strategische_aanpak_van_multiprobleemgezinnen_in_rotterdam
- *Utrecht ongerust over plannen kabinet rondom immigratie*. Zorg en Welzijn (6-10-2010). Platform voor sociale professionals.
- *Watch out*, werk(t) voor jongeren en veilige wijken. Pdf bestand (p.2) op http://regiowerktop.ikkan.nl/watchout-in-rotterdam
- *Wijkenaanpak en Vogelaarheffing (*28 -01-2011). Brief aan de 2e kamer van Minister J.P.H. Donner.

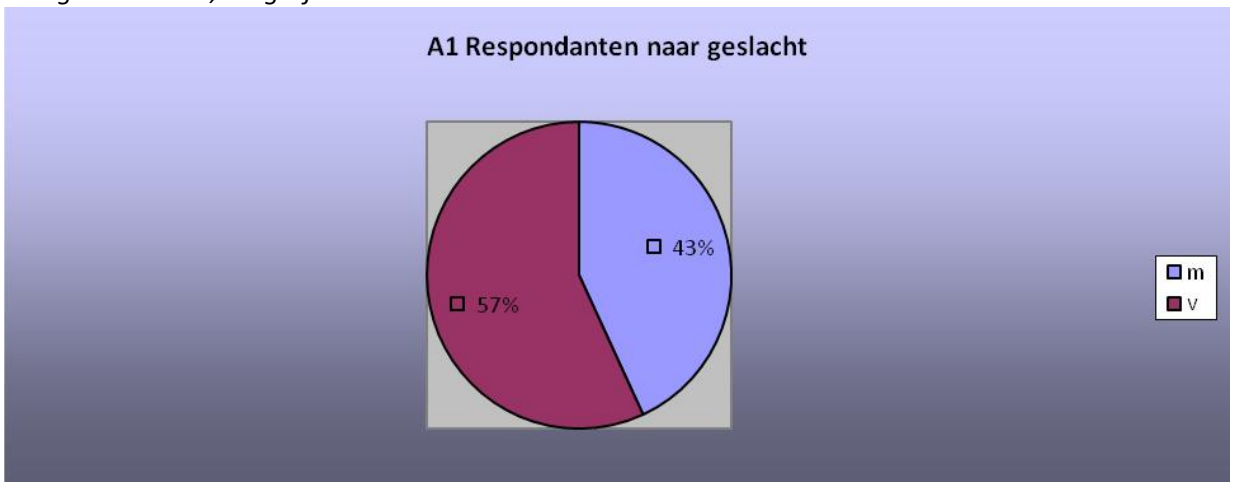
10.4 Overige bronnen

- *Brug over*, opvoeden in een multiculturele samenleving. Brochure van uitgeverij Forum november 2010
  Vrijwillige INZET voor en door jeugd en gezin. Magazine van het ZonMw-progamma (p. 14, 16, 18, 41,44) Colofon, december 2010

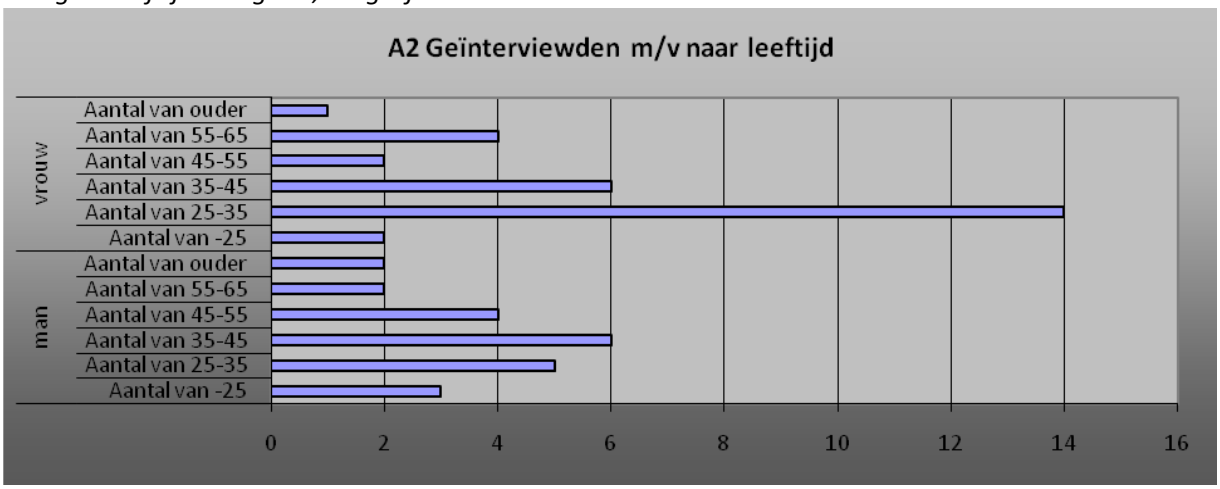
Bijlage A: Uitwerking van enquêtes in grafieken

Categorie A: NAW gegevens

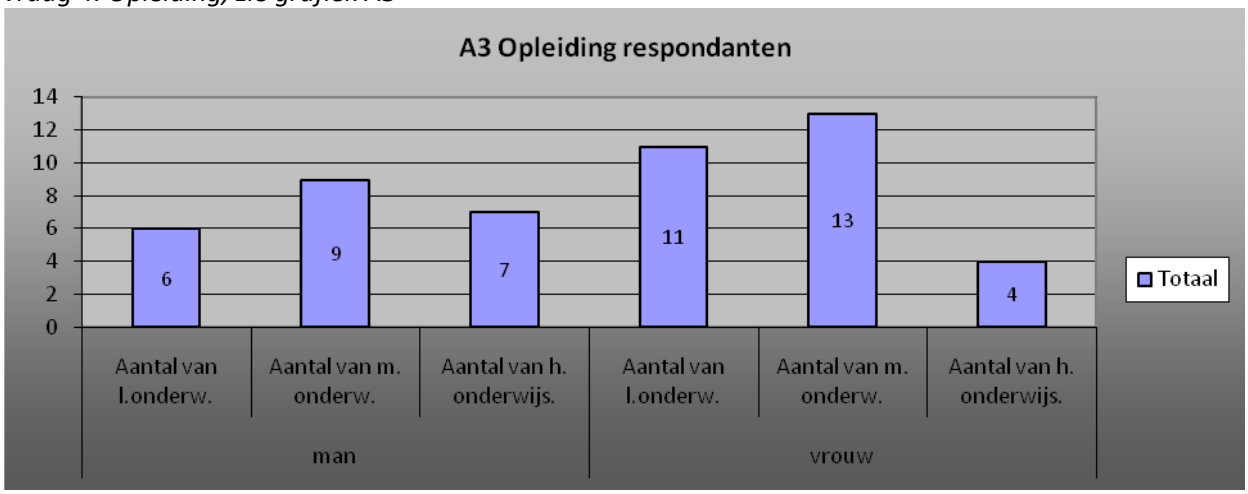
vraag 1: Geslacht, zie grafiek A1

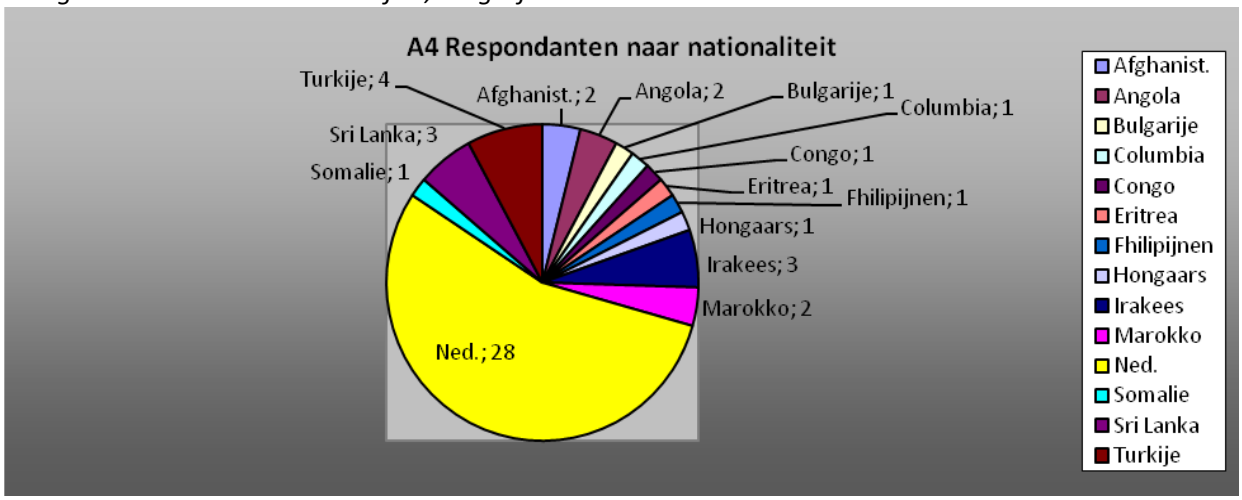
vraag 2: Leeftijd categorie, zie grafiek A2

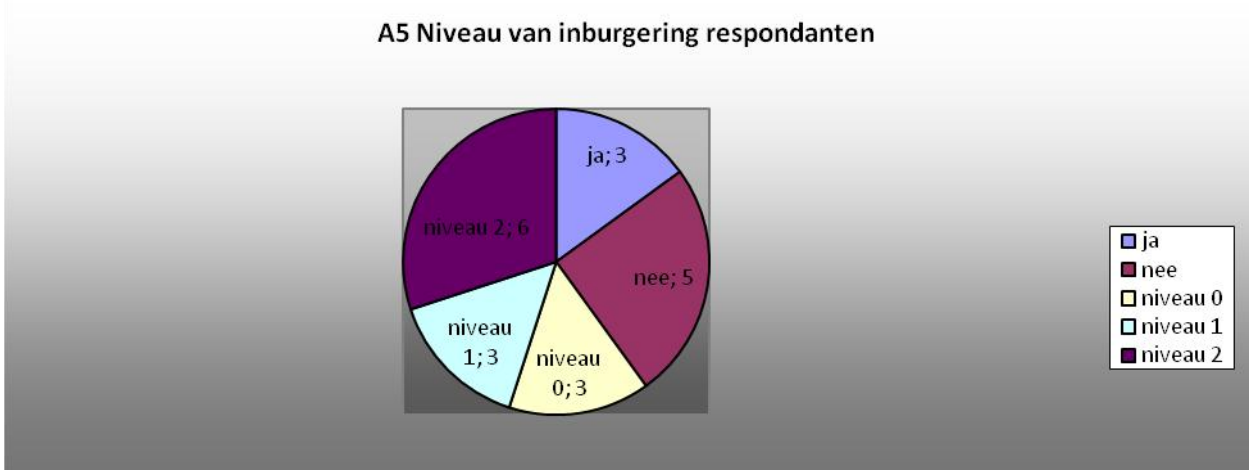
vraag 4: Opleiding, zie grafiek A3

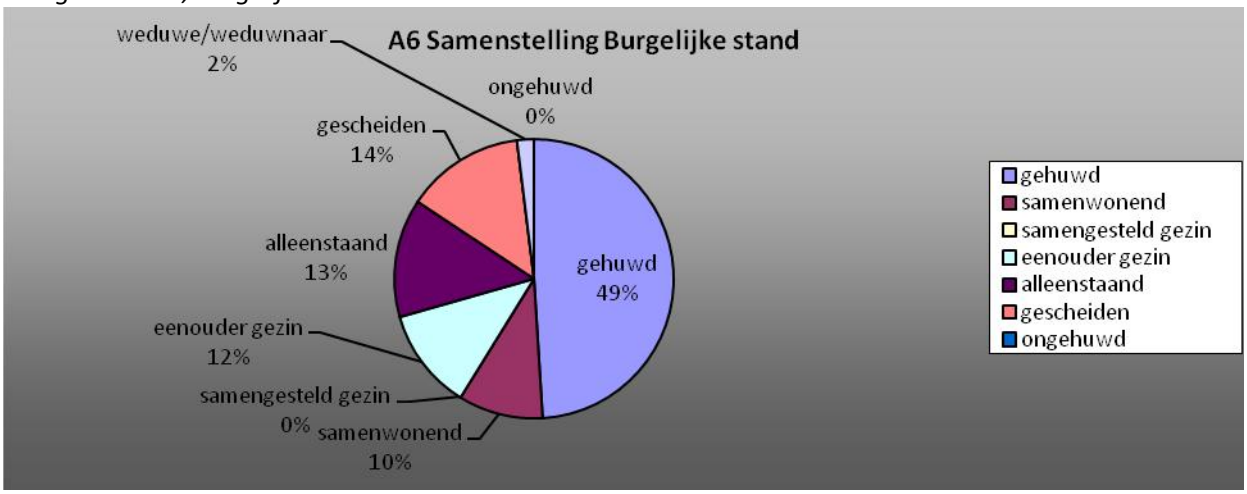
vraag 5: Welke nationaliteit heeft u, zie grafiek A4

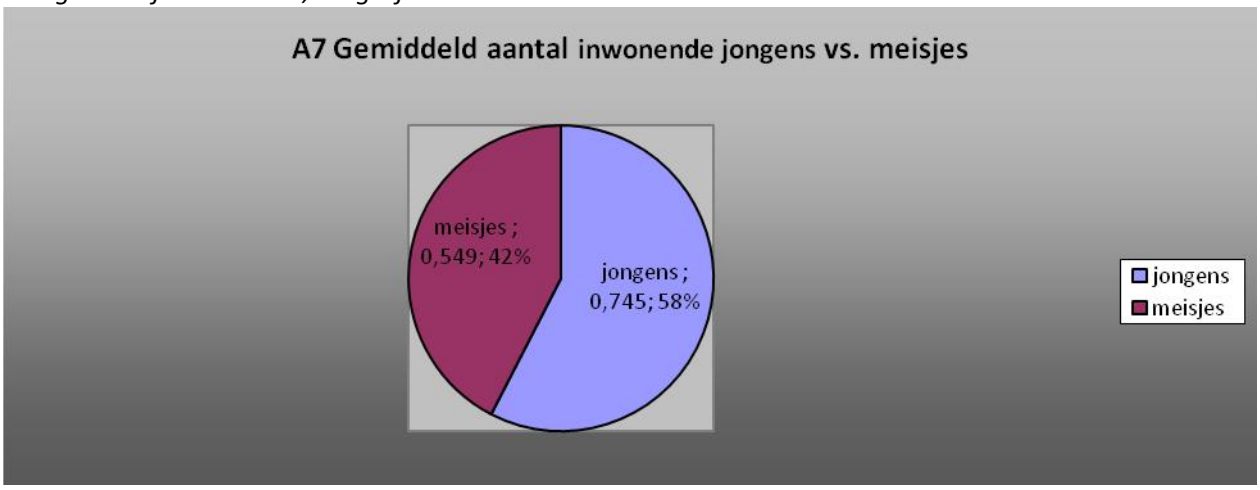
vraag 6: Heeft u een inburgeringscursus gevolgd, zie grafiek A5

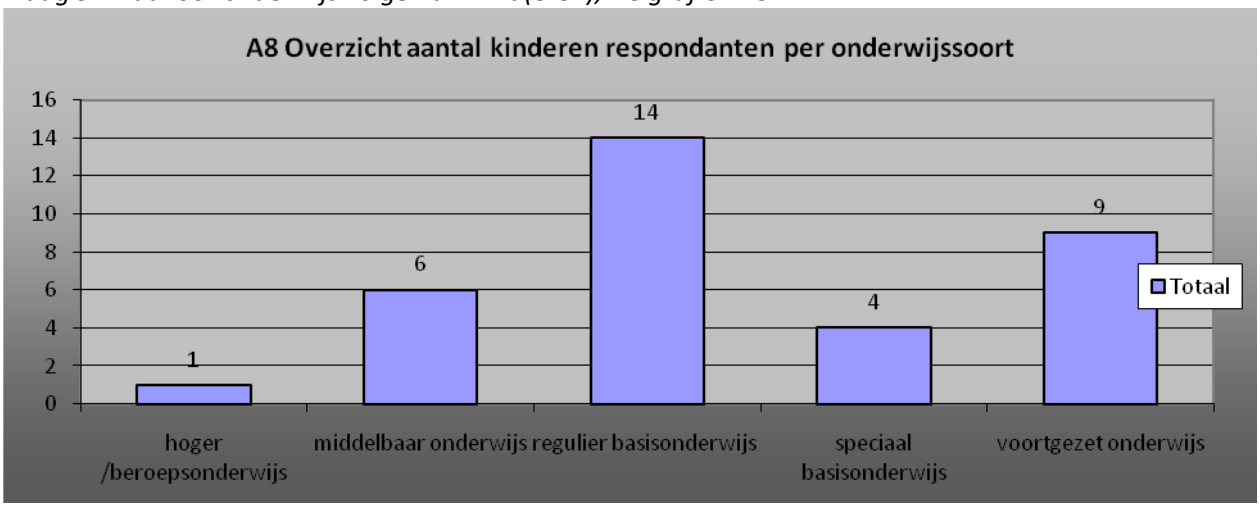
vraag 7: Bent u, zie grafiek A6

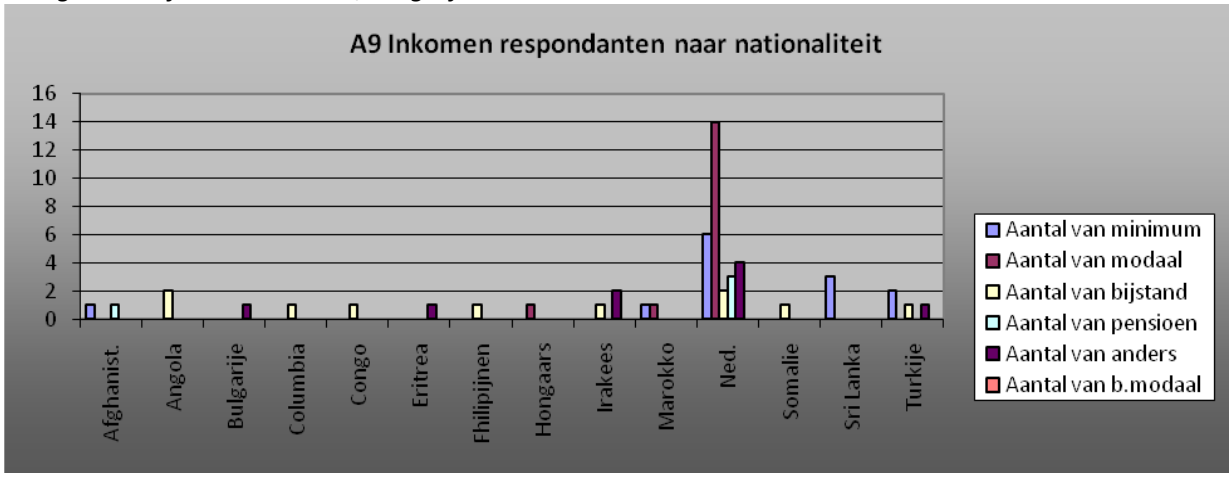
vraag 8: Heeft u kinderen, zie grafiek A7

vraag 9: Wat voor onderwijs volgen uw kind(eren), zie grafiek A8

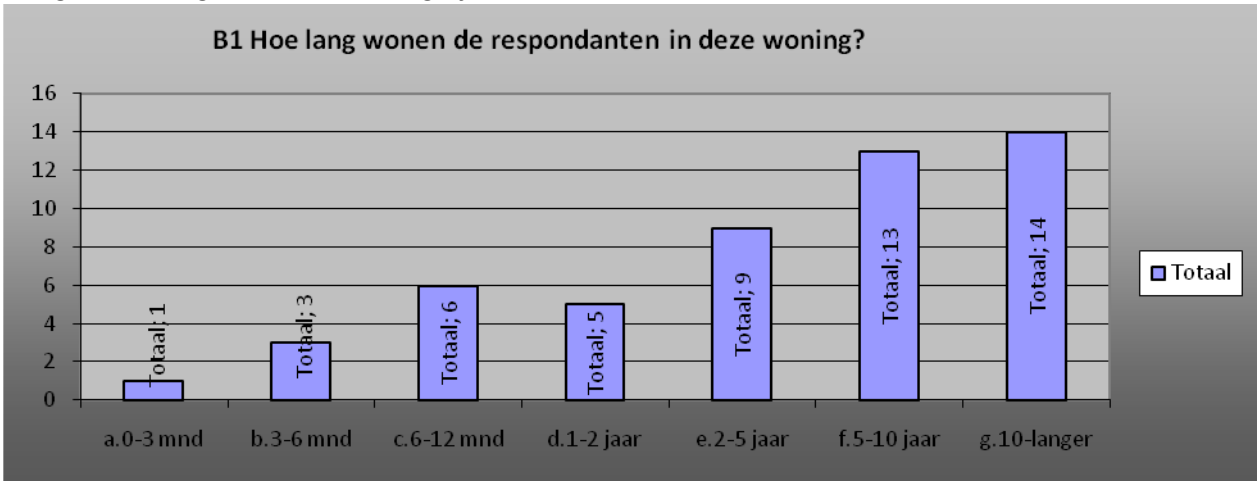

vraag 10: Heeft u inkomen uit, zie grafiek A9

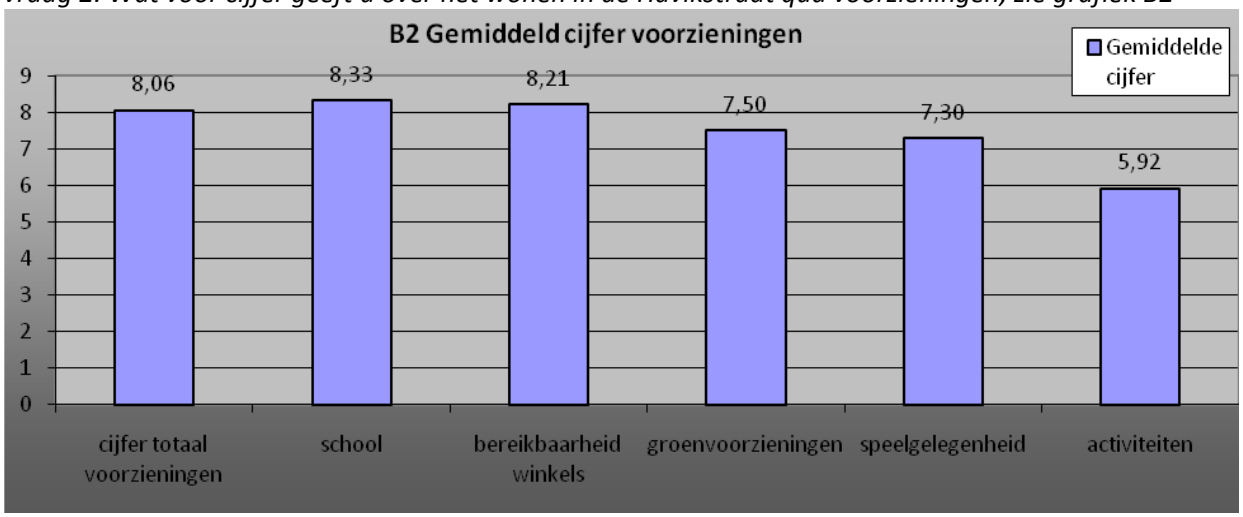

Categorie B: Wonen

vraag 1: Hoe lang woont u hier, zie grafiek B1

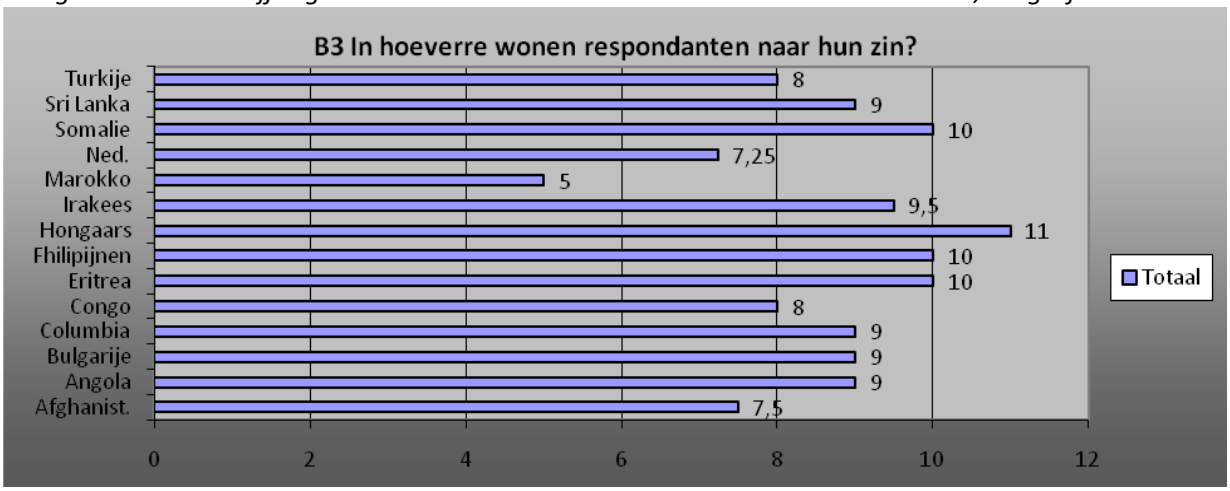

vraag 2: Wat voor cijfer geeft u over het wonen in de Havikstraat qua voorzieningen, zie grafiek B2

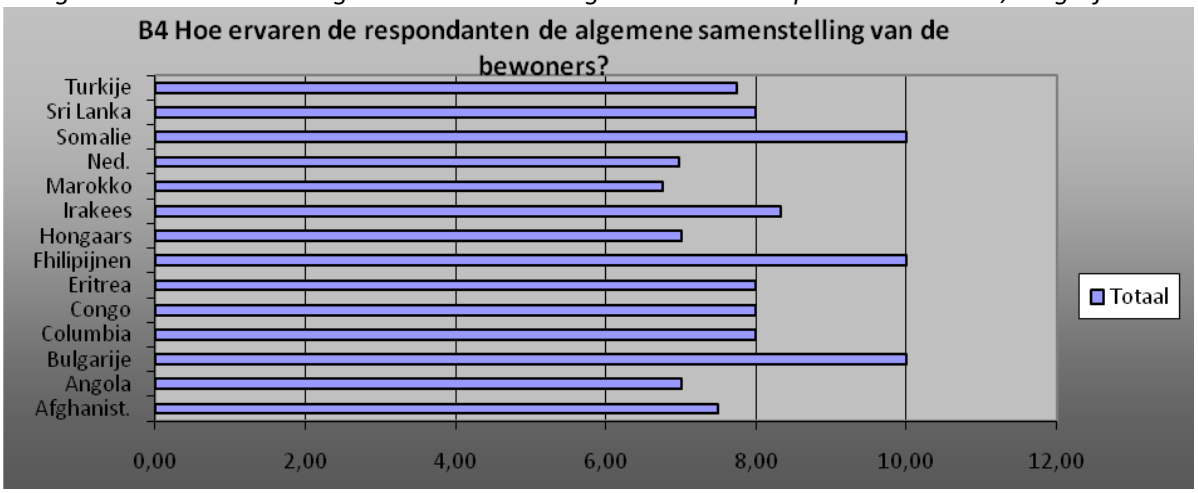

vraag 2: Wat voor cijfer tussen de 0-10 geeft u over de individuele voorzieningen, zie bijlage B, tabel 1

vraag 3: Kunt u een cijfer geven in hoeverre u naar uw zin woont in de Havikstraat, zie grafiek B3

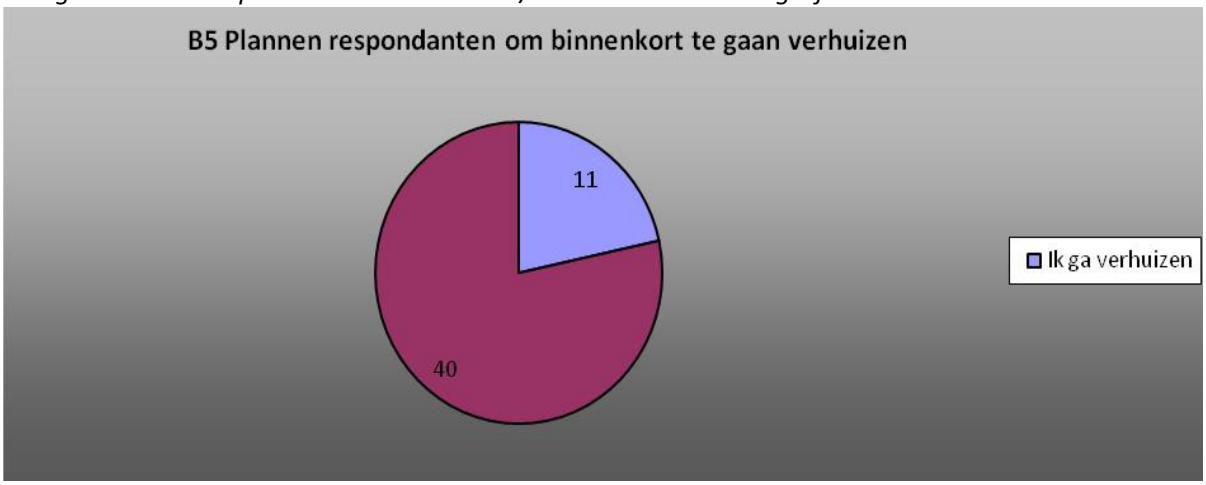

vraag 4: Hoe ervaart u de algemene samenstelling van bewoners op schaal van 0-10, zie grafiek B4

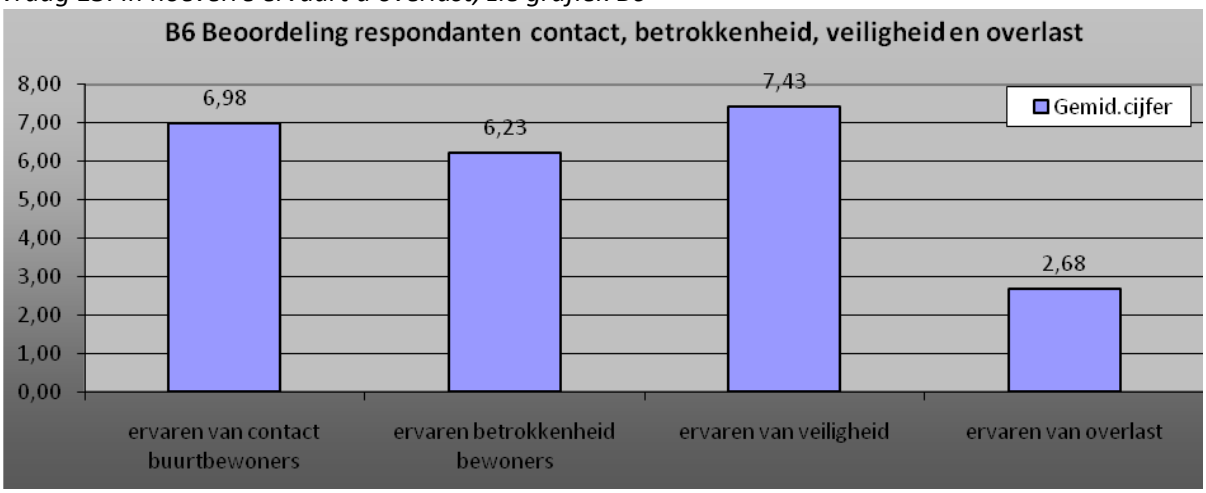
vraag 5: Kunt u in een paar woorden iets over de Havikstraat zeggen,
zie open vragen in bijlage B, tabel 2

vraag 6: Bent u van plan om binnenkort wel/niet te verhuizen zie grafiek B5

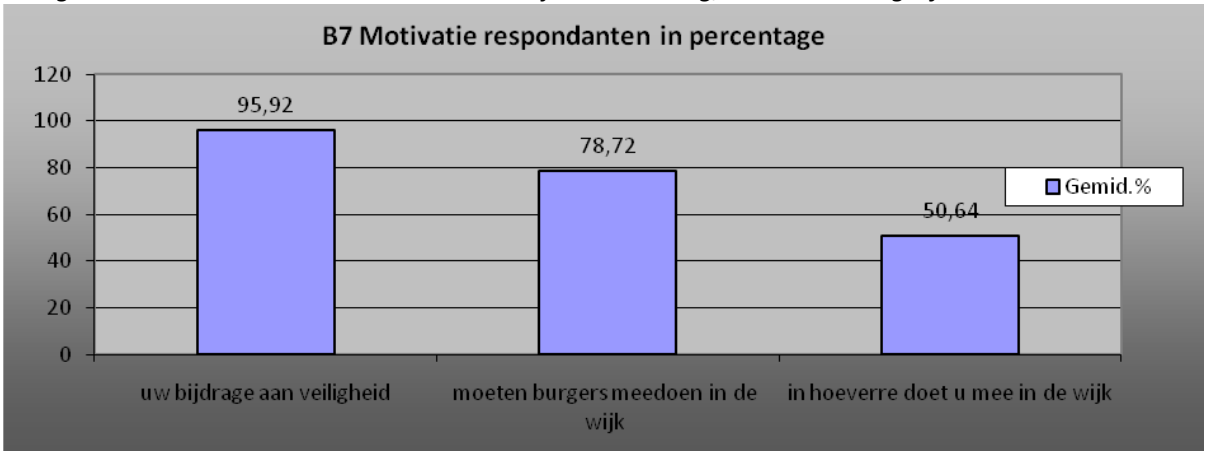
vraag 7: Kunt u daar iets over zeggen, zie open vragen in bijlage B, tabel 3 en 4

vraag 8: Hoe ervaart u het contact met buurtbewoners, zie grafiek B6
vraag 9: Hoe ervaart u betrokkenheid bij medebewoners zie grafiek B6
vraag 11: In hoeverre voelt u zich in de directe woonomgeving veilig, zie grafiek B6
vraag 13: In hoeverre ervaart u overlast, zie grafiek B6

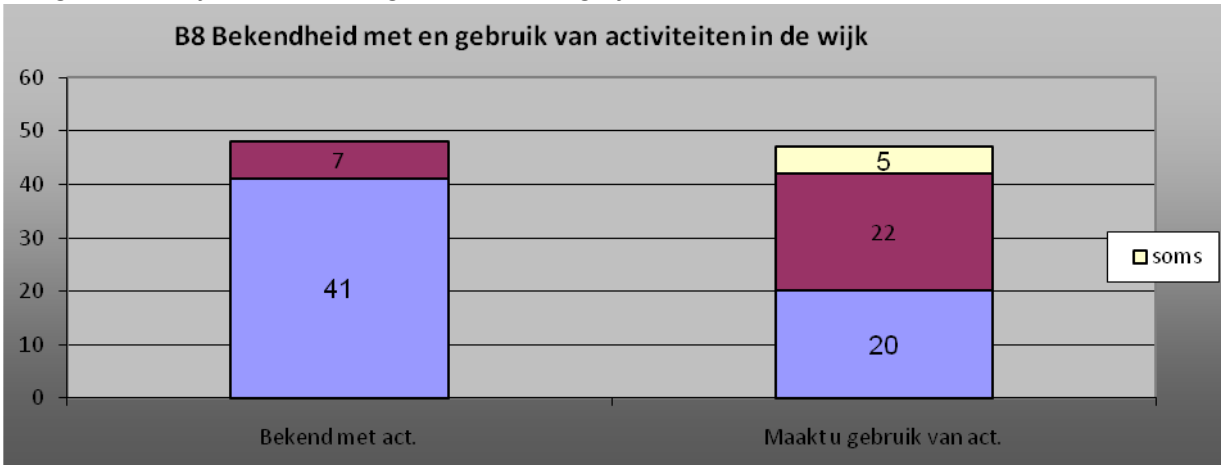
vraag 8 a, b, c, d, e, zie open vragen in bijlage B, tabel 5 t/m 9
vraag 9 a, b, c, e, zie open vragen in bijlage B, tabel 10 t/m 13
vraag 10: Mist u contacten in de directe woonomgeving, zie open vragen in bijlage B, tabel 14
vraag 11 a, b, zie open vragen in bijlage B, tabel 15 en 16

vraag 12: Zou u als bewoner bij kunnen/willen dragen aan veiligheid, zie grafiek B7
vraag 14: Vindt u dat bewoners meer mee moeten doen in de wijk, zie grafiek B7
vraag 16: Hoe vindt u dat u mee doet in de wijk schaalvraag, zie grafiek B7

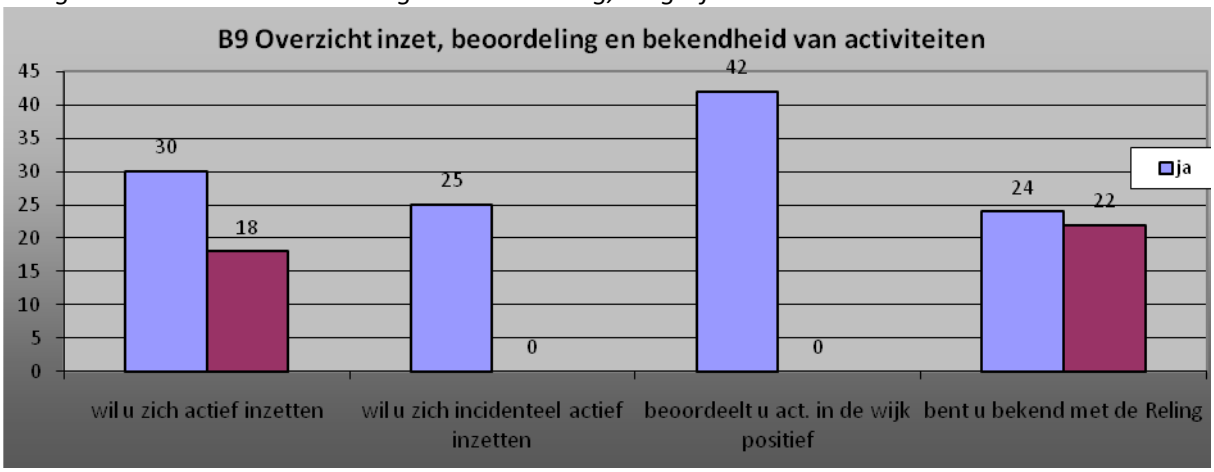

vraag 12: Zou u bij kunnen/willen dragen aan veiligheid, zie open vragen in bijlage B, tabel 17
vraag 13: In hoeverre ervaart u overlast, wat voor soort en van wie, zie open vragen in bijlage B, tabel 18
vraag 15: Wat voor ideeën heeft u daarbij, zie open vragen in bijlage B, tabel 19

vraag 17: Bent u op de hoogte van de activiteiten in de woonomgeving, zie grafiek B8
vraag 18: Indien ja maakt u hier gebruik van, zie grafiek B8

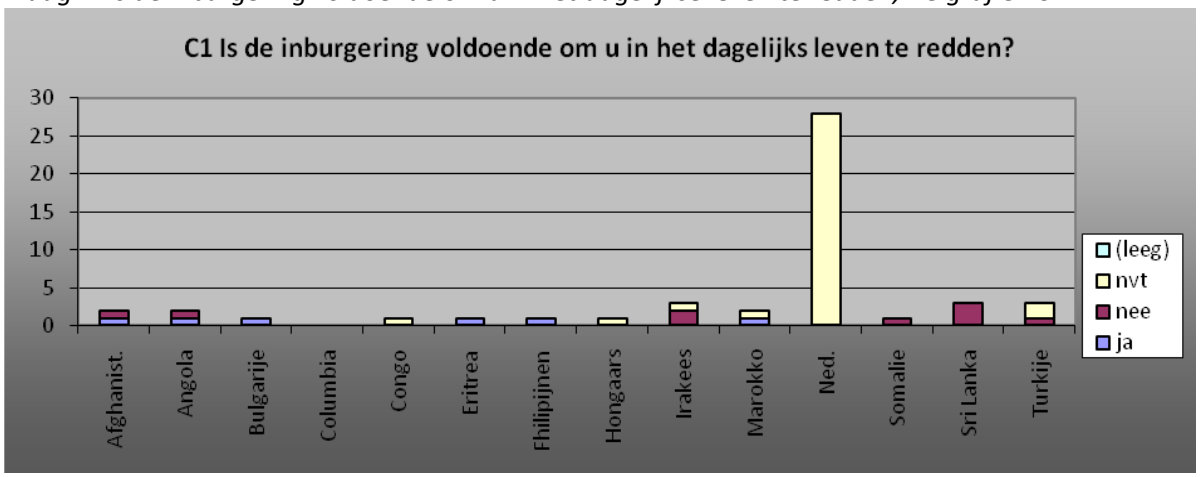

vraag 25: Wilt u zich daar actief voor inzetten, zie grafiek B9
vraag 26: Ervaart u activiteiten in de wijk als positief, zie grafiek B9
vraag 31: Bent u bekend met het gebouw de Reling, zie grafiek B9

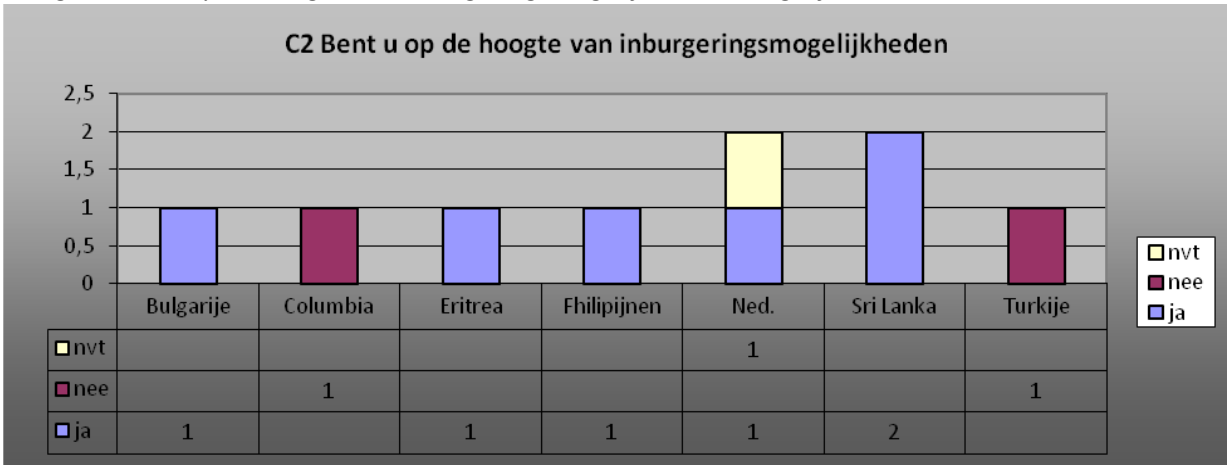

Categorie C: Regels en voorzieningen

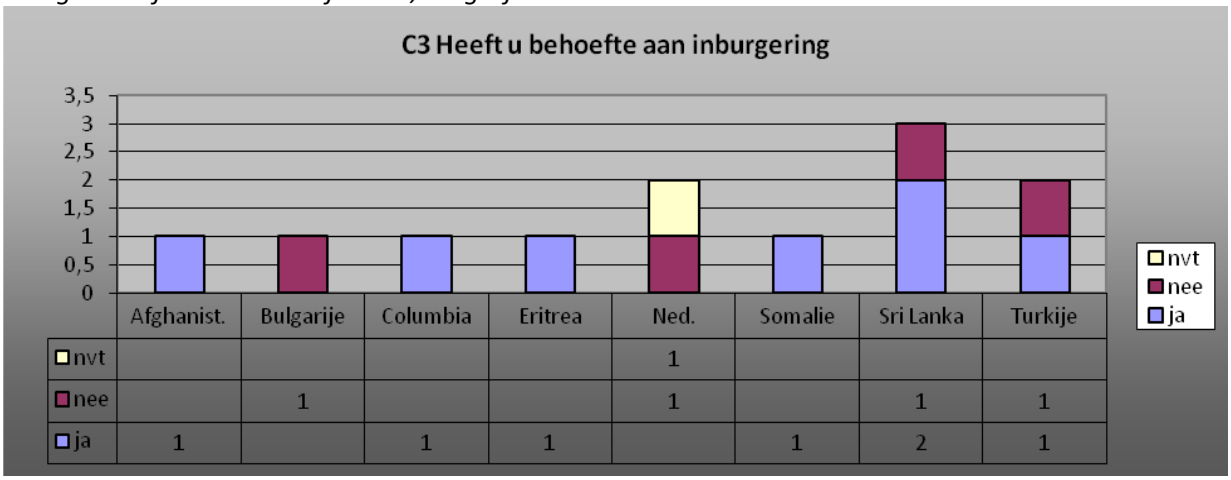
vraag 1: Is de inburgering voldoende om u in het dagelijkse leven te redden, zie grafiek C1

vraag 2: Bent u op de hoogte van inburgeringsmogelijkheden, zie grafiek C2

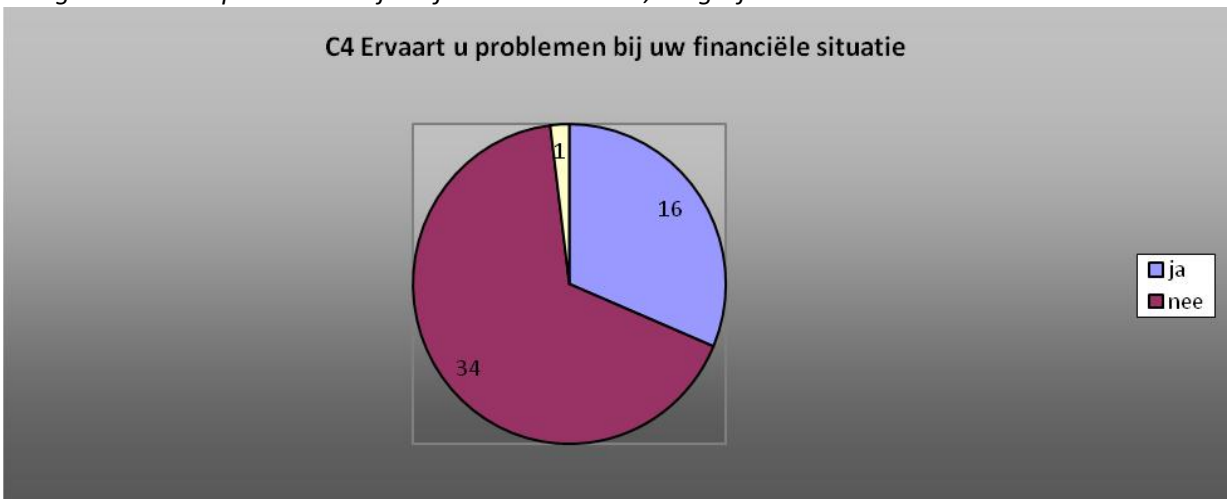

vraag 3: Heeft u hier behoefte aan, zie grafiek C3

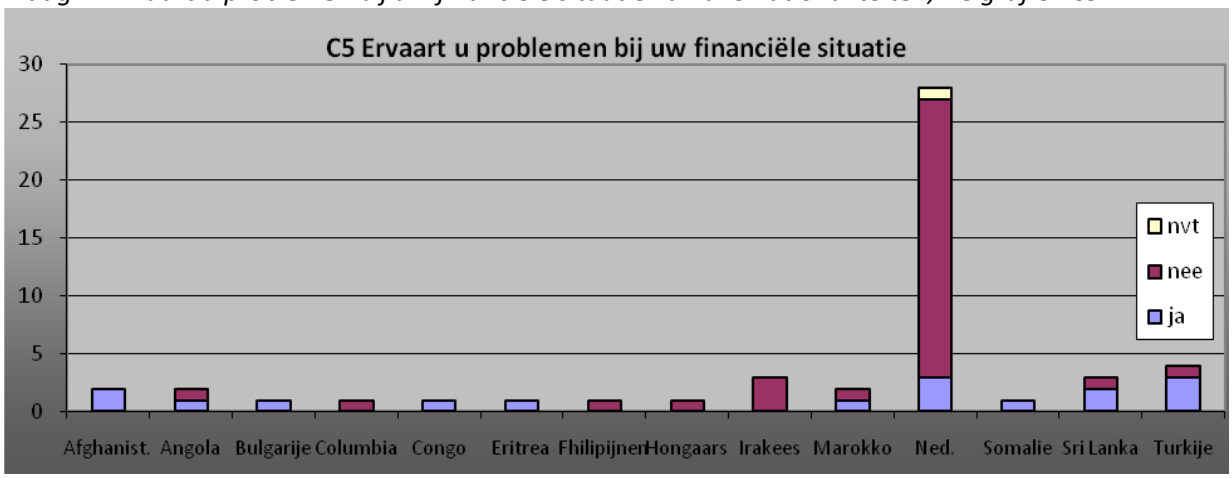

vraag 4: Wat heeft u nodig, zie open vragen in bijlage B, tabel 20
vraag 5: Wat is de reden daarvan, zie open vragen in bijlage B, tabel 20
vraag 6: Heeft u hier behoefte aan, zie open vragen in bijlage B, tabel 20

vraag 7: Ervaart u problemen bij uw financiële situatie, zie grafiek C4

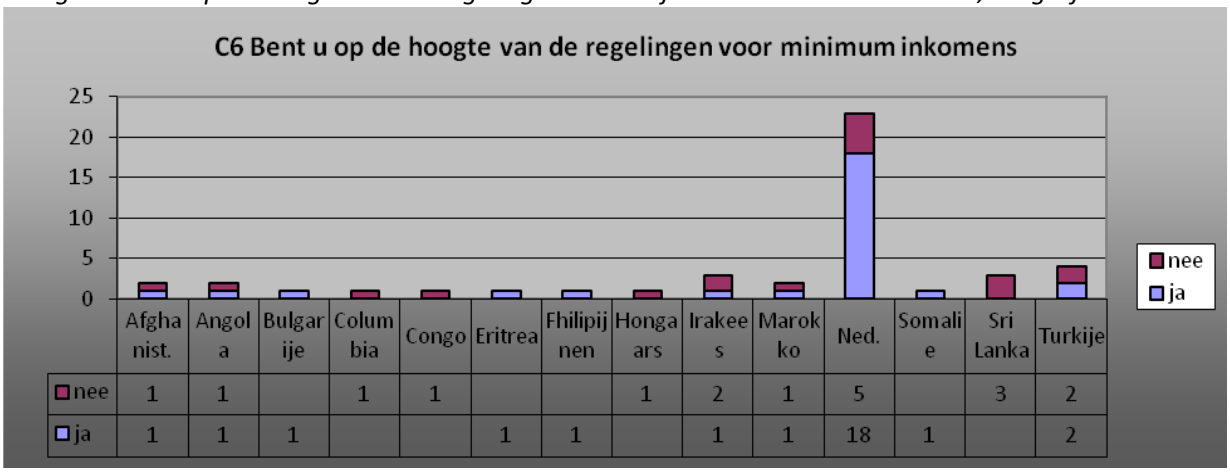

vraag 7: Ervaart u problemen bij uw financiële situatie van alle nationaliteiten, zie grafiek C5

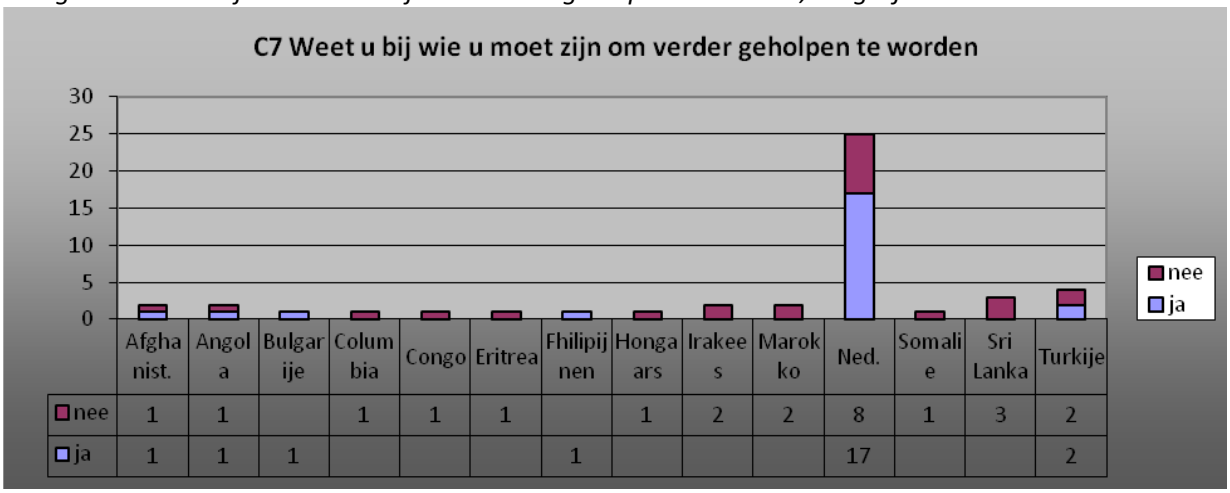
vraag 8: Zo ja, welke problemen zijn dat zie open vragen in bijlage B, tabel 20

vraag 9: Bent u op de hoogte van de regelingen die er zijn voor minimuminkomens, zie grafiek C6

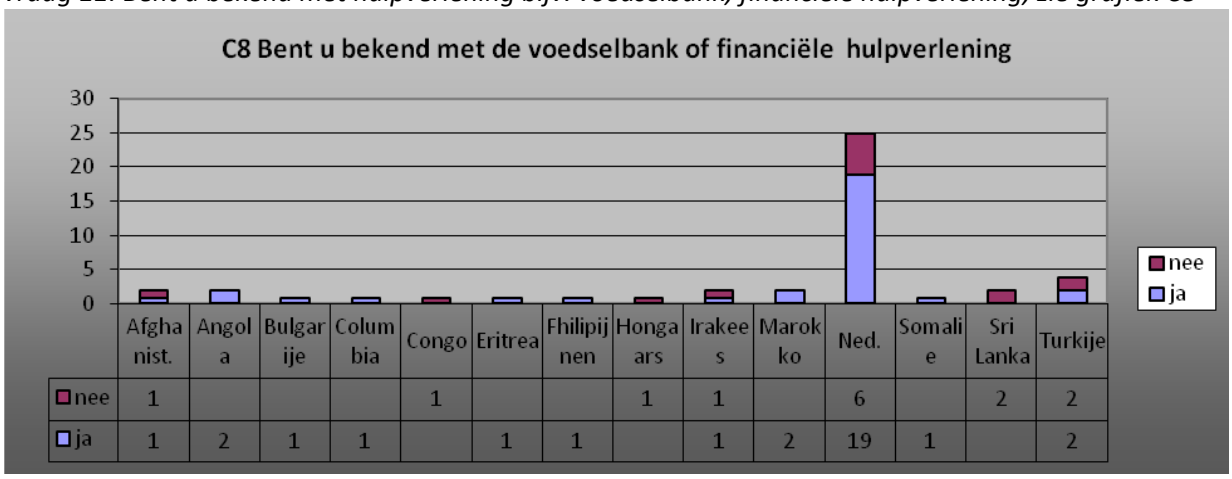
	Afghanist.	Angola	Bulgarije	Columbia	Congo	Eritrea	Fhilipijnen	Hongaars	Irakees	Marokko	Ned.	Somalie	Sri Lanka	Turkije
nee	1	1		1	1			1	2	1	5		3	2
ja	1	1	1			1	1		1	1	18	1		2

vraag 10: Weet u bij wie u moet zijn om verder geholpen te worden, zie grafiek C7

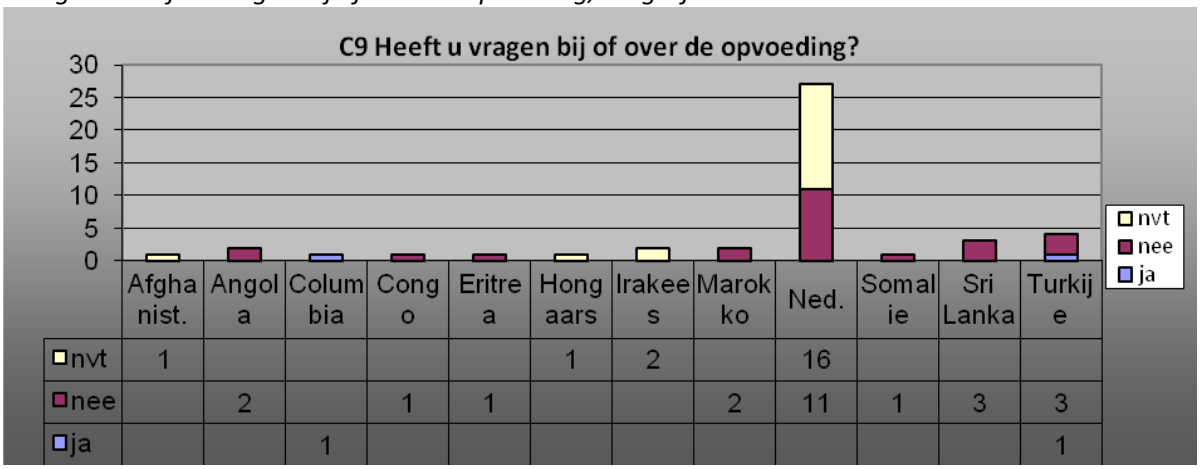
	Afghanist.	Angola	Bulgarije	Columbia	Congo	Eritrea	Fhilipijnen	Hongaars	Irakees	Marokko	Ned.	Somalie	Sri Lanka	Turkije
nee	1	1		1	1	1		1	2	2	8	1	3	2
ja	1	1	1				1				17			2

vraag 11: Bent u bekend met hulpverlening bijv. voedselbank, financiële hulpverlening, zie grafiek C8

	Afghanist.	Angola	Bulgarije	Columbia	Congo	Eritrea	Fhilipijnen	Hongaars	Irakees	Marokko	Ned.	Somalie	Sri Lanka	Turkije
nee	1				1			1	1		6		2	2
ja	1	2	1	1		1	1		1	2	19	1		2

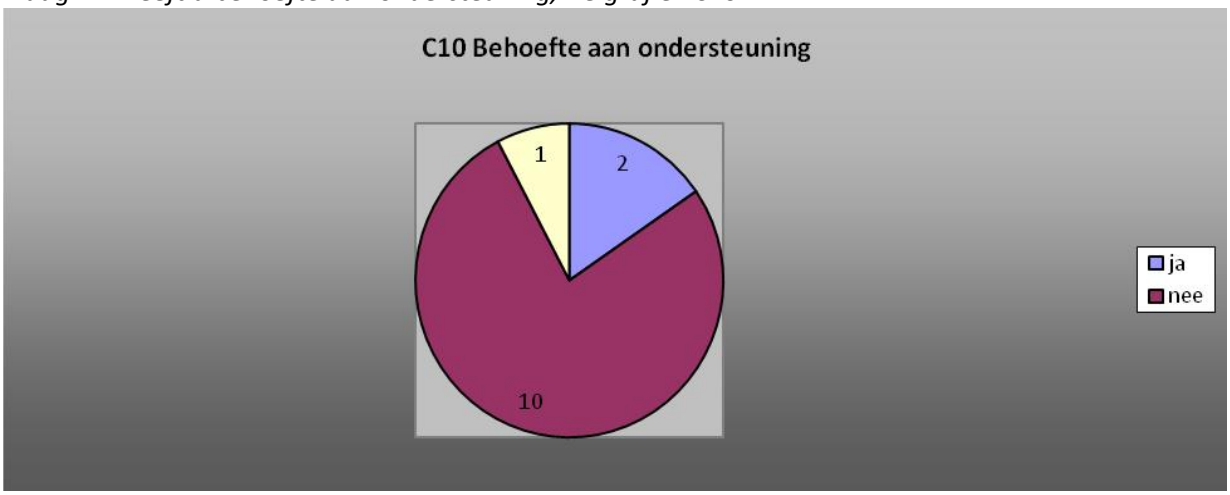
vraag 12: Heeft u vragen bij of over de opvoeding, zie grafiek C9

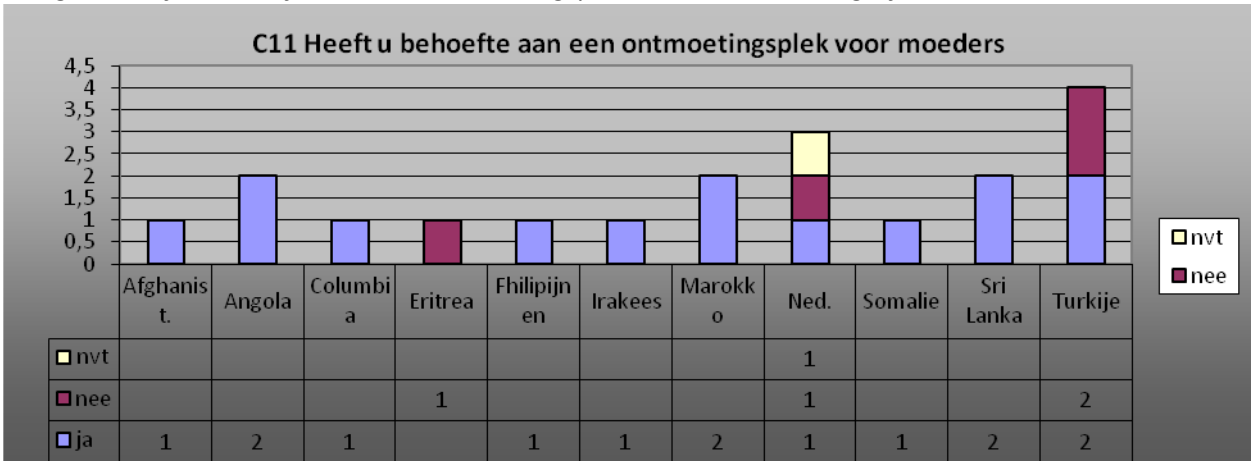
	Afghanist.	Angola	Columbia	Congo	Eritrea	Hongaars	Irakees	Marokko	Ned.	Somalie	Sri Lanka	Turkije
nvt	1					1	2		16			
nee		2		1	1			2	11	1	3	3
ja			1									1

vraag 13: Zo ja, wat voor vragen heeft u, zie open vragen in bijlage B, tabel 20

vraag 14: Heeft u behoefte aan ondersteuning, zie grafiek C10

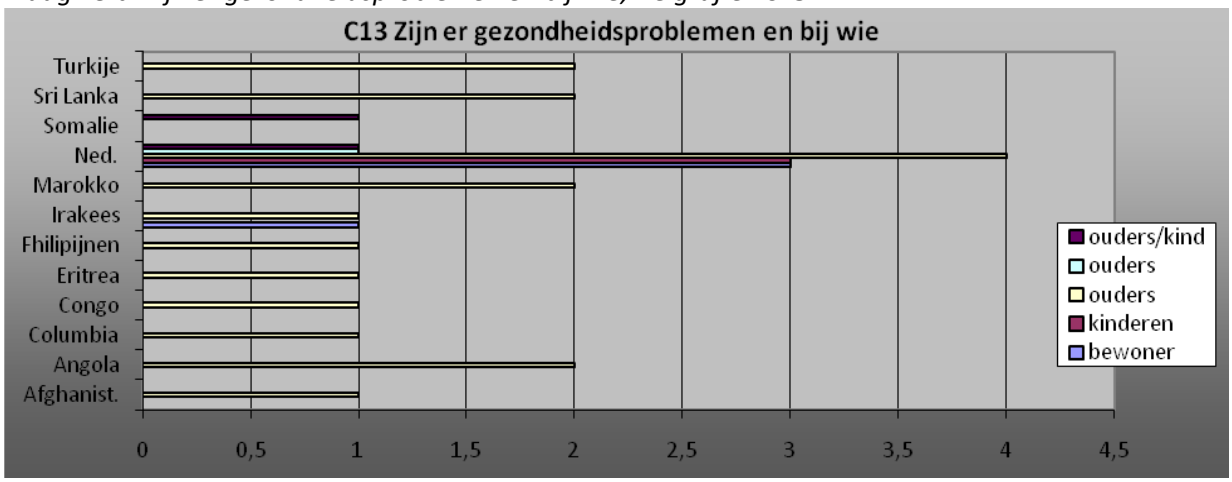
vraag 15: Heeft u behoefte aan een ontmoetingsplek voor moeders, zie grafiek C11

vraag 18: Zijn er gezondheidsproblemen, zie grafiek C12

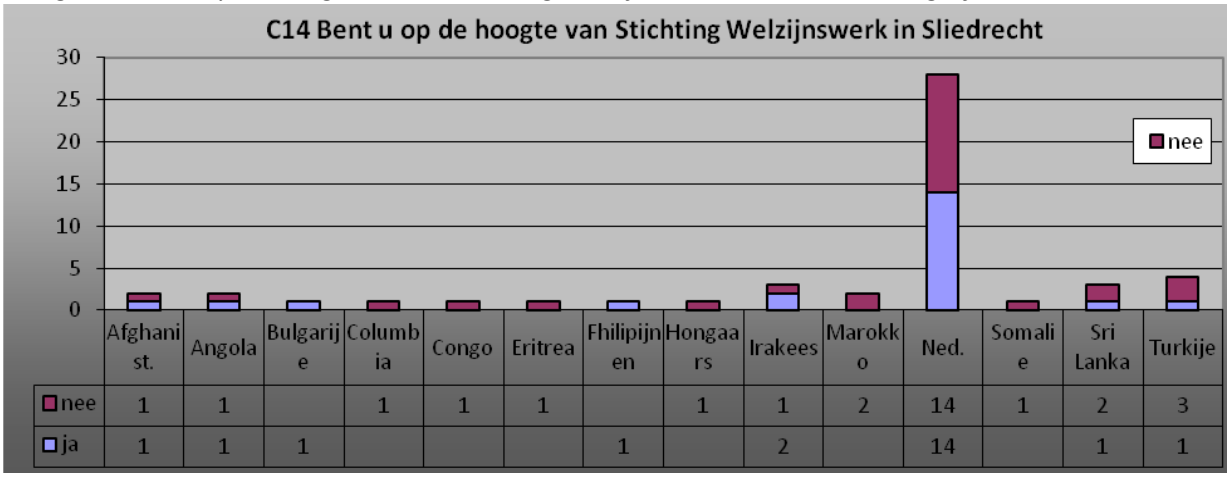

vraag 18 b: Zijn er gezondheidsproblemen en bij wie, zie grafiek C13

vraag 19: Wat voor klachten zijn dat, zie open vragen in bijlage B, tabel 20

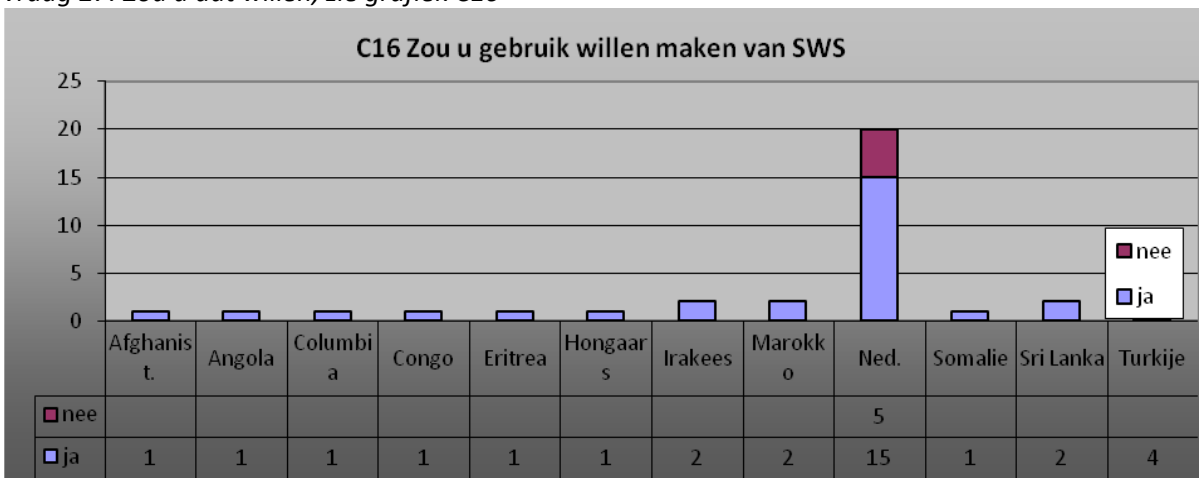
vraag 25: Bent u op de hoogte van de Stichting Welzijnswerk in Sliedrecht, zie grafiek C14

vraag 26: Maakt u daar gebruik van, zie grafiek C15

vraag 27: Zou u dat willen, zie grafiek C16

vraag 28: waarom wel/waarom niet zie open vragen in bijlage B, tabel 20

Bijlage B: Uitwerking van antwoorden op open vragen

Categorie B: Wonen

Tabel 1		
Vraag 2 ***voorzieningen***	***Label positief***	***Label negatief***
school	• goed 2 • belangrijk • heel tevreden en blij	• zoon krijgt weinig aandacht, geen goede communicatie, moeder wordt niet geïnformeerd als zoon niet op school is, moeder moet zelf een stageplek voor hem zoeken
winkels	• goed 3 • niets te klagen • zeer tevreden	
groen	• ideaal voor de hond • netjes bijgehouden • heel tevreden over het park **2** • redelijk	• last van bomen, nemen veel licht weg / gemeente wil alleen minimaal snoeien/ slechte schotelontvangst • soms worden planten kapot gemaakt
speelgelegenheid	• goed 2 • fantastisch, speeltuinenrace, mooie toestellen, goed onderhouden • heel leuk, ook om naar te kijken	• meer veiligheid gewenst door hek te plaatsen aan de waterkant **2** • minder overzicht met buitenspelen • weinig voor de oudere jeugd/alleen voor de kleintjes /te weinig **2/** kinderen moeten zich zelf vermaken / alleen Valkhof en bij het plein op school
activiteiten	• rommelmarkt voor kinderen leuk, maak er nog geen gebruik van • leuk, zelf ook meegedaan met buurtfeest • buurtcomité doet zat • heel tevreden, mede door Daphne	• weinig voor de jeugd/jongeren **3** (logisch dat ze hangen)/ te weinig, alleen voor kleine kinderen/zoon heeft weinig tot niets hier/ niets voor volwassenen/ vaak voor kinderen en gezinnen / meer organiseren voor de jongeren • nog niet gezien • geen interesse

Categorie B: Wonen vervolg *antwoorden op open vragen*

Tabel 2		
Vraag 5 ***paar woorden over de havikstraat***	***Label positief***	***Label negatief Onvrede over:***
Woongenot	• tevreden/positief/goede buurt **7** (overal gebeurt wel eens wat) /vlakbij winkels/ rustig **6** / ik zit rustig op 9 hoog, beneden heb je meer last/ ik zit naar mijn zin, bemoei tot bepaalde hoogte, goed contact met huismeester / normale woning / woont plezierig **2** /leuk om te wonen **2**/ mooi **5** (prachtig om te wonen, uitzicht, rustig en zonnig)	• vervelend dat vuilnis op de straat wordt gegooid / hondenpoep in de lift • ruime woning, maar huur te hoog/lift is veel stuk / lawaaiig
Diversiteit	• cultureel gezellig / verschil van sociaal niveau en diversiteit is opvallend, heeft zijn charme / bestaat bekend als getto van Sliedrecht, maar denkt daar zelf niet zo over, kent de mensen, een leuke buurt / taalbarrière, mooi en leuk / geweldig, veel samenleving/ een dorp op zich (je woont hier niet anoniem, jaloezie en geroddel. maar mensen helpen elkaar ook) / deze flat is een familie, alles is perfect	• veel buitenlanders op een hoop, meer verspreiden over het dorp / doorstroming jammer / achterbuurt van Sliedrecht / iedereen leeft langs elkaar heen
Beeldvorming	• verkeerde beeldvorming, valt mee vergeleken met Dordrecht en Rotterdam / niet asociaal /veilig **2**	• positief/negatief **2** / niet rustig / niet prettig / ik vind het niets
Sociaal	• sociaal gezellig 4/ iedereen is behulpzaam en vriendelijk/ iedereen is aardig en zegt elkaar gedag **2/** leuke galerij **2** beter een goede buur dan een verre vriend	
Omgeving	• mijn droom is uitgekomen, veel groen en water**/** een groene omgeving, belangrijk en wel levendig**/** fijn dat alles in de buurt is, kinderboerderij en school**/** een ontspannende wijk, super	

Categorie B: Wonen vervolg *antwoorden op open vragen*

Tabel 3		
Vraag 7 ***Ik wil wel verhuizen***	***Label positief***	***Label negatief***
Woonwensen	• ik denk er wel over om naar Colombia te gaan maar zit hier goed qua woning, wat buiten gebeurt daar kan ik voor afsluiten • willen huis en tuin voor kinderen **3**/het huis is mooi maar wil over drie jaar terug naar Dordrecht (geboren)/ wil graag eengezinswoning maar wel in de buurt / naar (grotere) eengezinswoning **3** /wil eengezinswoning, maar regels bepalen dat inkomensgrens te hoog is / wil graag eengezinswoning /na afstuderen een huis kopen / weinig aanbod alleen flats/ ik kan niet verhuizen/ zou wel willen maar de huurlast wordt dan te groot • misschien groter (voor kinderen), wel gelijkvloers	• door naaste muziek buren, gehorig, maar kan niet vanwege inkomen/ eengezinswoning, veel herrie hier ***signaal*** • In Dordrecht ken ik mensen die mij kunnen helpen met brieven schrijven en er zijn Turkse tolken

Tabel 4		
Vraag 7 ***Ik wil niet verhuizen***	1. ***Label positief***	***Label negatief***
	• voelt zich thuis /woont tevreden /zit naar mijn zin /goede buren/ ben van plan nog jaren te blijven /leuke buren, goedkoper wonen dan elders/ wil hier niet weg /prima hier/ financieel voorlopig prima /qua buurt niet, qua huis wel ivm kind en honden/ niet dringend op zoek, toen de kinderen kwamen de keuze gemaakt om te blijven /school, winkels en grote woning • wil niet investeren in verhuizing, verder geen last /voorlopig blijven we, net verbouwd/woon nog niet zo lang hier, geen intentie om te verhuizen/maar als we verhuizen willen we in de buurt blijven	• misschien naar de grote stad, meer contacten mogelijk, meer winkels en op straat kunnen lopen

Categorie B: Wonen vervolg *antwoorden op open vragen*

Tabel 5		
Vraag 8 a *Tevredenheid contact buurtbewoners*	***Label positief***	***Label negatief***
Beleving van contacten	• voor een flat wel • bewoners zijn leuk en aardig, zwaaien en groeten, met uniform krijg je meer respect/nooit problemen, iedereen kent elkaar op de galerij **2 /** kent mensen uit de flat en maakt een praatje /iemand uit de flat repareert fietsen, ik maak daar gebruik van /goed zo **2** /naaste buren zijn goed /tevreden, zelfs met mensen uit andere flats/ ziet regelmatig landgenoten uit andere flat/ veel contacten met buren zowel autoch- als allochtonen **2** /genoeg contact/ contacten door buurtfeest vorig jaar, (goed georganiseerd) /zoek de buurt op, heb goed contact, ben sociaal • geen hechte contacten, wel groeten, aardige buren/met de een kun je beter opschieten dan de ander, vooral de gene die er langer wonen /voornamelijk met je galerij en school /best leuke galerij **4** / bewoners zelf geen probleem/mensen met (drank)probleem kan ik niet helpen, sommige mensen help ik door de hond/ geen lastige buren	• buurvrouw zegt dat ze mensenschuw is • Nederlanders maken weinig contact, hooguit groeten/met niemand contact, alleen twee buren/ buren willen niet (wel geprobeerd)/ met andere bewoners weinig contact / minimaal contact /er is geen contact, (weinig groeten) **2** • weinig contact, taalbarrière /schaam mij voor het taalgebrek /sommige culturen groeten echt niet, vervelend • als ik twee keer bel voor schoonmaak heb ik ruzie; bij muziek krijg ik problemen • sommige zie je elke dag, sommige zie je niet/ niet tevreden /krijgt soms geen groet terug /zou beter kunnen, een groet is toch het minste wat je kunt doen (als je wat langer woont, gaat het beter) /meer praten, meer activiteiten, meer belangstelling voor elkaar ---------- • **te druk door (vrijwilligers)werk**

Categorie B: Wonen vervolg *antwoorden op open vragen*

Tabel 6		
Vraag 8 b ***Hoe anders***	***Label positief***	***Label negatief***
	• als bewoners zelf het initiatief willen nemen • er is al vooruitgang door investering voorzieningen aangelegd, actieve BWC /positieve ontwikkeling • spreekt moeilijk Nederlands, wil graag praten /anderen (in de lift) groeten **2**/meer rekening houden met elkaar/vrouw zou meer contact willen hebben, voor hulp en oppas	• geen idee hoe het anders zou kunnen • wat minder allochtonen; je komt er haast niet tussen; zijn soms bang om te praten • vroeger niet en nu ook niet/sommige mensen zijn asociaal en negeer ik, met anderen heb ik goed contact/minimaal, durft het haast niet te zeggen

Tabel 7		
Vraag 8 c ***bijdragen***	***Label positief***	***Label negatief***
	• de inburgeringcursus om taalbarrière te doorbreken/men denkt nu misschien niet welkom te zijn / veel contacten met Nederlanders en eigen cultuur • door beperking aan huis gebonden, kan dus niet bijdragen	• ik laat iedereen met rust (melding gedaan van verkrachting) • vrouwen zijn altijd thuis; taal altijd probleem • ik groet tot op zekere hoogte

Tabel 8		
Vraag 8 d ***inzetten***	***Label positief***	***Label negatief***
	• ja (in de buurt) **2**	• nee, daar ben ik te oud voor • op het moment niet • geen behoefte aan koffie drinken

Tabel 9	
Vraag 8 e ***inzetten***	***Label positief***
	• wel koffie of thee inschenken **2**/met taal helpen en met pc/alles wat binnen mijn mogelijkheden ligt • is al actief met kerkelijk werk

Categorie B: Wonen vervolg *antwoorden op open vragen*

Tabel 10		
Vraag 9 a *betrokkenheid*	***Label positief***	***Label negatief***
Beleving van	• ja, contact geweest door lekkage/als er wat is worden we altijd wel geïnformeerd/wel beleefd, men houdt deuren open door ouders met kinderen / zou beter kunnen maar is zelf ook niet sociaal en gaat niet op visite/er gebeurt al best veel, sommige bewoners houden alles in de gaten, sommige doen boodschappen voor de ouderen /op de galerij **3** /soms wel/ best goed **2** • goede sociale controle **5/**veel betrokkenheid, zelfs uit andere flat/ leuke man leren kennen /van de buren wel betrokkenheid/er wordt veel opgepast en geholpen door de Nederlandse buurvrouw/ vrienden in de flat/ buurvrouw is surrogaat oma/toen man in het ziekenhuis lag, veel steun gehad van bewoners op galerij /hulpvaardigheid en vertrouwen, alleen bij nieuwe mensen wat minder/ zelf wel betrokkenheid, brengt koekjes bij buurvrouw / wordt geholpen door de buren/ er wordt op mijn hond gepast (bereidwilligheid) / waarschuwen elkaar, deur op slot, 's nachts inde gaten gehouden bij inbraak • prima zo, zoek het verder niet op / heb zelf veel vriendinnen/ wel belangstelling /als je elkaar tegenkomt is het goed, verder gaat het niet • vooral het ploegje wat we samen hebben, betrokken bij skeelerclub	• andere buurman vindt het niet goed dat er gerookt wordt, maar stuurt iemand anders om het te zeggen • nee, een oudere man heeft mijn zoon wel eens een klap gegeven/ sommige mensen zijn racistisch /van Turkse mensen wel, er zouden wel meer Nederlandse contacten moeten zijn/ landgenoten wel, niet van anderen • mensen zijn meer op zichzelf/letten niet op ouderen/meeste buren hebben geen gehoor gegeven aan uitnodiging voor kennismaking/ vrij anoniem, boven en onder soms een praatje en daar blijft het bij /weinig sociale controle 2/hoeft niet (bemoeizucht)/kan niets schelen, familie genoeg/ soms niet/het is heel weinig/ op 9 hoog heeft een bewoner drie dagen gelegen voordat ze gevonden werd door wijkverpleegkundige/ spreekt niet met andere bewoners maar maakt wel een praatje met flatbewoners /sociale controle is er wel, geen echte betrokkenheid

Categorie B: Wonen vervolg *antwoorden op open vragen*

Tabel 11	
Vraag 9 b ***Anders kunnen***	***Label positief***
	• zou wel meer contact willen als ik meer Nederlands spreek/sociale controle zou anders kunnen • beter een goede buur dan een ver familielid /vaker ontmoetingen, folder voor uitnodigingen, weer speelt een rol bij een barbecue

Tabel 12	
Vraag 9 c ***bijdragen***	***Label positief***
	• heel graag helpen koken bv. Buurtfeest hou de buren in de gaten (bij ziekte) **3** /doen zij zelf al door bemoeizorg/ buurvrouw van de 4e heeft hulp aangeboden

Tabel 13	
Vraag 9 e ***Op welke manier***	***Label positief***
	• uitte bezorgdheid over oudere mensen (zorgmijdend)

Tabel 14			
Vraag 10 ***Mist u contacten***	***wat betekent dit voor u***	***wel behoefte***	***geen behoefte***
	• eenzaamheid 2 / erg alleen 4 / mist contacten 2 /soms verdrietig • wel contacten maar niet in de directe omgeving • ik hoor niets, weet niets, Nederlanders hebben veel meer contact met elkaar	• meer aanspraak en contact; zou graag andere leeftijdsgenoten willen ontmoeten dicht bij huis (gezien leeftijd)/ behoefte aan en ontmoetingsplek, toen mw. pas woonde in de flat heeft ze iedereen uitgenodigd maar één familie heeft hier gehoor aan gegeven • behoefte aan contact met andere jonge moeders om taal te oefenen en eventueel op te passen 2/ heeft behoefte aan ontmoeting om taal te oefenen/ meer contacten met Nederlanders, juist ook voor de taal 2 / weinig contacten in Sliedrecht, zou fijn zijn meer families te leren kennen, ook voor de taal	• geen behoefte 2 zijn nog samen/ hobby en huwelijk

Categorie B: Wonen vervolg *antwoorden op open vragen*

Tabel 15		
Vraag 11 a *veiligheid*	***Label veilig***	***Label deels veilig***
Voorzieningen	• lampen op de galerij/permanente verlichting /veel buitenverlichting op de parkeervakken/ door de camera's is het vandalisme verminderd 23/ goede sloten op de deur/berging 9/ de huismeester 2 /camera's zorgen niet dat het veiliger wordt, wel voor minder overlast	• 's morgens vroeg en 's avonds laat in het donker, hangjeugd en in de kelder /buiten gebouw geen beveiliging of controle door camera's
Persoonlijk	• ben niet bang aangelegd 12 / zelf niets meegemaakt 2/kent iedereen/ je kunt niets doen zonder dat iemand het weet, sociale controle 3 nooit probleem gehad, ziet regelmatig politie dus controle/levendigheid, mensen die in het park lopen de sportschool die open is, goede verlichting/ geen hanggroep meer /prettige woonomstandigheden, balkondeur staat dag en nacht open/de gedachte dat hier nooit iets gebeurt/ soms per ongeluk fiets laten staan, gebeurt niets/deur niet open doen voor vreemden	• voelt zich overdag veilig /in huis wel • hangt er vanaf, zag een jongen door zijn vader meegesleurd aan zijn haren, ik wilde hem wel slaan

Tabel 16	
Vraag 11 b *onveiligheid*	***Label onveiligheid***
Tablis	• bij brand is het moeilijk/ bang voor gebruik van de lift (vaak kapot)/ sloten onveilig, passen op meerdere schuren in de berging/30 jongeren kunnen in de berging hebben sleutel
Persoonlijk	• veel hangjeugd (niet van hier)/ groepen die buiten staan en blowen/ in de avond onveilig wegens hangjeugd /door hangjeugd met drugs/ de berging 2 / door verkrachting meisje alcohol/ veel lawaai/harde stemmen, schreeuwen (bedreigend) 1/ nu bang door ruzies, schreeuwen, Sliedrecht was rustig, nu niet meer / • veel ruzie/camera helpt niet tenzij 24 uur bewaking • bang in het donker, heeft niets met de buurt te maken /park onveilig (als je de hond uit laat)/bang voor ongelijnde honden, (komt daardoor de deur niet uit) / /wonen veel verschillende mensen, niet meer bij te houden wie er binnenkomt
Inbraak	• soms inbraken op parkeerplaats/ soms inbraken door eigen crimineel circuit / meer criminaliteit, geeft onveilig gevoel voor alleenstaande/ twee keer ingebroken en er zijn spullen meegenomen/ poging tot inbraak (schuur, woning) 3/ 5 jaar geleden ingebroken/bang voor inbraak/ woont op lage verdieping

Categorie B: Wonen vervolg *antwoorden op open vragen*

Tabel 17		
Vraag 12 ***bijdrage veiligheid***	***Label ja***	***Label nee (niet bijdragen)***
Waarschuwen	• bij onraad of dreiging, politie waarschuwen en ingrijpen 5/politie bellen, toeziend oog houden 24 /wel best politie bellen, als ze mij maar begrijpen (taal) /waarschuwing bij de huismeester 4 / waarschuwen 7 /samenwerking met de huismeester en de bewonerscommissie/ signaleren als BWC /sociale controle 3	• belt niet vanwege angst voor problemen
Ingrijpen	• pakt het verbaal aan/ als mensen vechten zou ik er op af stappen/ hangjeugd wel eens aangesproken en weggestuurd	• ik heb geen idee hoe
signaal	• wat zijn de mogelijkheden bij Tablis?	

Tabel 18		
Vraag 13 ***Soort overlast***	***Label ja***	***Label Van wie***
Boren en timmeren	• boren in het weekend 2/ boren na 11 uur in de avond 3/ boren 8/ timmeren 3	Jongere vertelt: • ik heb zelf overlast bezorgd, nu niet meer (chillen schuur/alcohol)
Urine	• urine in de lift 2 (honden/kinderen)/urine voordeur, berging/ /als je wat zegt krijg je meteen een grote mond, vorig liep het uit de hand door drankmisbruik en daaropvolgend viezigheid • minder urine in de lift (door de camera's	
Signaal	• geschreeuw en geruzie 3 /burenruzies, door onenigheid roddels / echtelijke slaande ruzies/ gillen	
Geluidsoverlast	• geluidsoverlast (waardoor we in de slaapkamer gaan om het geluid te ontsnappen) 7 /doordringende beats overdag /tv geluid door dove mensen/ slecht geïsoleerde laminaatvloer (geluidsoverlast)/lopen met klompen/ lawaaiig/ vuurwerk (angstig ivm oorlogsverleden)/ honden regelmatig feestjes op de galerij (bij de bovenburen) 2	• buren 3/ directe buren 2

Klachten	• de even lift is regelmatig stuk (lastig met kleine kinderen) /de lift is 7 x per week stuk, (duurt een week voordat hij gemaakt is)/ lekkage buren, niet tevreden met afwikkeling door Tablis/ door woningbouw en gemeente komen hier minder bedeelde mensen, zij hebben minder opvoeding genoten en dat is jammer/ spuug belemmerd het uitnodigen van kennissen (schaamte) /wietplantage boven ons gehad • tijdens renovatie geen overlast gehad	
Alcohol	• als jongeren laat thuis komen, met drank daardoor lawaai maken en schreeuwen /veel ouderen die dronken zijn/ kloppen na 12 uur s'nachts (drank) / veel woordenwisselingen door drankgebruik jongeren/ feesten 2 /soms druk feestje met jongeren (op de speelplaats) 2/ veel mensen over de vloer, 's nachts thuiskomen en lawaaiig/ in de hallen en schuren/ veel jongeren, harde muziek, dingen kapot gooien	• soms hangjeugd 3/ eigen dochter met vrienden met drank; beter thuis dan op straat, zorgt wel voor overlast bij buren
Afval	• boodschappenkarretjes soms naar beneden gegooid/ afval op mijn balkon van de bovenburen/etensresten, muizen/ afval • op het gras (sigarettenpeuken)/ voedselresten op het gras (meeuwen, ongedierte)/luiers en veel grof vuil (koelkasten en wasmachines) over de reling/ mensen moeten er op aangesproken worden dat ze zelf hun troep opruimen / hondenpoep/ woonomgeving) en ziet vanuit werkkamer 3x per dag vuilnis naar beneden vallen	

Categorie B : Wonen vervolg *antwoorden op open vragen*

Tabel 19		
Vraag 15 ***Ideeën meedoen in de wijk***	***Label Ideeën***	***Label Vragen/opmerkingen***
Leefbaarheid	• bloembakken neerzetten, gezellig maken/ alles netjes en schoon houden 8/ geen huisvuil naar beneden gooien (de gemeente hoeft dit niet op te ruimen)/leefbaarheid creëren /niet zo asociaal doen /als iedereen zich maar aan de regels houdt/ ik doe mijn eigen ding, gooi geen vuil overboord maar houdt wel van harde muziek/ samen opruimen en elkaar aanspreken/ eigen stuk op de galerij sneeuwvrij maken ivm gladheid	• wat is de rol van het wijkplatform • geen idee 2 • bewoners moeten eerst toestemming vragen om mogen snoeien • bewoners bij buurtfeest tonen geen belangstelling; is juist bedoeld om problemen aan te pakken • niet roken
Buurthuis/ Ontmoetings-plek	• meer buurt zijn/een buurthuis/ontmoetingsplek voor koffie en creativiteit 2/buurthuis voor de winter /straat/buurtfeest 3/ internetcafé /plek voor de hangjeugd	• als ze iets organiseren dan graag in het weekend
Inzet bewoners	• positief inzetten met activiteiten 2/hapjes maken /met elkaar eten en ontmoeten 3 /koffie en thee kennismaken 3muziek /partytent 2/ rommelmarkt 2 /Halloween party/ zingen/ gezelligheid 2 /skeeleren 2 /kinderen spelen	
Ouderen/ volwassenen Ontmoeting en hulp	• om eenzaamheid te voorkomen helpen met taal en participatie/ contacten maken 3 • goedkopere sportactiviteiten voor volwassenen/meer doen voor ouderen (jeu de boules)/ bridge voor ouderen zinvol	
Toezicht door dorps/wijk wacht	• met zijn tweeën patrouilleren en een vertrouwensband opbouwen met de jongeren (bewoners die een klik hebben) /meer betrokkenheid/ meer samenwerking met politie, BWC. Dan durven de jongeren niet meer, bang voor problemen/ sociale controle 2/ toeziend oog	

Categorie C: Regels en voorzieningen *antwoorden op open vragen*

Tabel 20	
vraag 4 ***wat heeft u nodig***	• hulp bij taal 4 • wil graag verder leren 3 • beter Nederlands leren • wil graag 's avonds inburgering
vraag 5 ***wat is de reden daarvan***	• gebrekkig Nederlands • gaat voor 2 uur naar school, is niet genoeg • krijgt inburgeringshulp van Ned. buurvrouw
vraag 6 ***heeft u hier behoefte aan***	• hulp bij grammatica • behoefte voor aanvulling • ontmoeting met anderen
vraag 8 ***zo ja, welke problemen zijn dat***	• moeilijk rondkomen 6 • zorgt voor ouders in buitenland 2 • schulden (geen overzicht) • met de inrichtingskosten • laag inkomen t.o.v. hoge opleiding • schulden door faillissement • soms geld te kort • schuldhulpverlening • voedselbank
vraag 13 ***Zo ja, wat voor vragen heeft u***	• wel gehad door scheiding • hoe voed ik mijn kinderen goed op • wil graag hulp van MWD maatschappelijk werk • wil graag hulp van de voedselbank • problemen met oudste dochter, weet vaak niet waar ze is • wil graag bijles voor kind van 5 • wil graag ontmoeting met andere moeders in de buurt
Vraag 19 ***Wat voor klachten zijn dat***	• verstopte aderen / continue behandeling • suiker 3 • hoge bloeddruk • evenwichtstoornis • ouderdomsklachten/ pijn aan ledematen • longziekte • rugklachten 9 • open rug geboren • hernia • whiplash • psychische aard 4 • overspannenheid • astmatisch • doofheid • hartproblemen 3 • emotionele problemen 2

	• gewrichtsklachten 6 • bekkeninstabiliteit • migraine • galblaasoperatie achter de rug 2 • anemie (afbraak rode bloedlichaampjes) • bloedarmoede • herseninfarct gehad • slaappapnoe • KNO-klachten • kind met hartafwijking
Vraag 28 ***Waarom wel***	• bij cursusaanbod e.d. • wil zelf cursus geven als docent PC in de wijk • graag een ontmoetingsplek in de buurt • re-integratie /omscholing • hulp bij administratie en post • niet op de hoogte van hulpmiddelen t.b.v. ouderen • moedertaal wordt te weinig gesproken door gebrek aan contacten • moet mij daar in verdiepen • neemt contact op met sociaalraadslieden werk • als het nodig is 2 • hang van het tijdstip af • dan leer je andere mensen kennen • wil gratis financiële hulp • voor advies • heel graag
vraag 28 ***Waarom niet***	• geen behoefte, vermaakt zich goed thuis en verveelt zich niet 2 • wil niet met ouderen • was niet bekend met leeftijd doelgroep • onbekendheid • goede scholing gehad 2 • wist niet dat sociaalraadslieden werk onderdeel was van SWS • vanwege tijdsgebrek • niet nodig

Bijlage C: Uitwerking van vragen en opmerkingen, tips en aanbevelingen

Tabel 21	
Vragen en opmerkingen	
Onderzoek	• goed te doen • waarom doen wij dit • duidelijk onderzoek en vond het niet vervelend • was goed zo • weinig beslag op de tijd • vindt ons goed, rustig, lieve vrouwen • vond onderzoek heel positief • wat kan jullie onderzoek voor mij betekenen (wil graag cursus Engels) • positief om mee te werken, meer vragen dan mw. had verwacht • twee studenten willen graag de **uitkomst van het onderzoek** lezen • goed dat we langs zijn geweest, verwachtte andere vragen, positief onderzoek
Woongenot	• leef hier heerlijk • te kleine woning voor 4 kinderen (boven 12), behoefte aan privacy, ontneemt woonplezier • BWC is goed bezig. Kennis die ik zelf heb kan ik ook inzetten (biedt hulp aan) **nr. 22** • camera's hebben veel geholpen, positief • meer mensen moeten opvoedkundig worden aangepakt ivm schoonmaken • bij het uitlaten van de hond apporteert de hond van alles maar niet de bal • meer Nederlanders betrekken, geen kliekvorming • geen achterstand, veilig en niet grauw, vergeleken bij Tilburg/Rotterdam • mensheid is hard geworden • toepassen wat er in de Bijbel staat, heb elkaar lief
Activiteiten	• kinderboerderij wordt vaak genoemd als positief uitstapje in de buurt **3** • activiteiten voor kinderen op donderdagmiddag erg positief • aantal bewoners hebben het initiatief genomen om te stoppen met roken en te gaan skeeleren • dezelfde groep bewoners gaat met honden naar het strandje aan de rivier
Taalvaardig-heid	• wil uitgenodigd worden voor ontmoetingsavond in de Reling 15 • als vrijwilliger wil bewoner uitgenodigd worden voor ontmoetingsavond in de Reling om bijdrage te leveren aan taalvaardigheid (helpt al anderen) 3 • wil graag vrijwilligerswerk te doen om te taal te oefenen • veel mensen komen langs en maken misbruik door mensen van dezelfde culturele achtergrond te gebruiken om anderen te misleiden voor **groene energie**
Jongeren	• jongeren hebben een eigen plek nodig • mist niet echt een buurthuis maar zou wel goed zijn • **Elektra** heeft slechte naam, blowen wordt toegestaan, **Pand 33** heeft voorkeur (huiselijke sfeer)
Voedsel-bank	• als je bijstand hebt kom je soms toch niet in aanmerking voor de voedselbank, wat zijn de criteria? • meer eiwitrijke levensmiddelen toevoegen in voedselpakket

Tabel 22	
Tips/aanbevelingen van bewoners	
Mogelijk-heden SWS	• **meer** bekendheid over SWS door algemene folder • maatje nodig voor de administratie en re-integratie **2** • soort volksuniversiteit met cursusaanbod bv bloemschikken • geef allochtonen een cursus woonbegeleiding incluis regels en normen • prikbord in de hal voor ruilbeurs, oppassen, hulpdiensten etc. • bewoner biedt zelf aan cursussen te geven als docent op het gebied **pc, taal, pergomanie** • culturen samenbrengen, samen koken en ieder levert een bijdrage; meer activiteiten voor alle drie de flats tegelijk doen
Locatie	• buurtcentrum nodig, sporthal kan misschien gebruikt worden • ruimte beneden in de flat met buurthuisfunctie (voor eigen bewoners en jeugd uit de flat) • gebouw de Havik wordt genoemd • jongeren zoeken een gezellig buurthuis dat altijd open is; pand 33 is niet altijd open; eventueel scheepscontainer; vinden de hangplek onder het viaduct te koud; in deze buurt • ontmoetingsplek heeft bewoner belangstelling voor **2** • ontmoetingsruimte de Havik, als centraal houden; de ruimte van de kinderopvang gebruiken; er is weinig ruimte en weinig mogelijkheden; er is een gebouw nodig! • clubhuis vanaf 6 zes jaar nodig voor streetdance etc. • **meer activiteiten 3** (in zomer en winter en een **buurthuis** of **ontmoetingsplek** in de buurt) • wat meer frequentie van activiteiten, hangt wel samen met budget gemeente • sportactiviteiten organiseren voor jong en oud, werkt samenbindend, multicultureel en teamverband • valt veel meer te beleven daarom komt ook iedereen; hebben goed contact met wijkagent;
Tablis	• wil graag zwaardere deuren en camerabewaking in de berging • huismeester moet meer letten op de honden die nu niet zijn aangelijnd (pekinees gebeten) • BWC en huismeester zouden meer bij mensen op huisbezoek moeten gaan; de renovatie was een goed initiatief, daardoor meer persoonlijke contacten • burgers moeten meer verantwoordelijkheid nemen en toezicht houden • camera's met huismeester, die in de flat woont en overwicht heeft • een **burgerwacht** van de gemeente instellen • meer verdraagzaamheid; allochtonen zijn eerst naar hier gehaald en moeten er nu weer uit? niet mee eens

Bijlage D: Brief aankondiging voor interview

Rieta de Stigter van Dijk

Conny Schrama Hopman

Sliedrecht, 21 februari 2011

Beste bewoners.

Wij zullen ons even aan u voorstellen: wij zijn 4e jaars studenten aan de CHE Christelijke Hogeschool Ede en zijn aankomend maatschappelijk werker.
Met deze brief willen wij uw medewerking vragen voor ons afstudeeronderzoek.

Onze opdrachtgever is de SWS Stichting Welzijnswerk Sliedrecht. Deze stichting, die tot nu toe vooral vanuit het gebouw de Reling heeft gewerkt, wil in de toekomst meer wijkgericht gaan werken. Aan ons is gevraagd met u in gesprek te gaan om erachter te komen waar u eventueel hulp bij nodig heeft of waar u zich in uw wijk voor zou willen inzetten.

Tijdens een persoonlijk gesprek willen wij een vragenlijst met u doornemen. De vragen zullen gaan over:

- taalvaardigheid,
- het al dan niet hebben van betaald werk of vrijwilligerswerk
- gezondheid, onderwijs en opvoeding,
- veiligheid en overlast,
- wonen,
- eenzaamheid,
- zelfredzaamheid
- vrije tijd.

U en jij bent voor ons erg belangrijk bij dit onderzoek. Als u problemen heeft kunnen wij ervoor zorgen dat u in de toekomst de juiste hulp krijgt. Als u zich wilt inzetten voor andere bewoners of zich misschien zorgen maakt over u eigen toekomst, is het onderzoek dé gelegenheid om dit kenbaar te maken aan ons. Wij zullen uiteraard zorgvuldig omgaan met de informatie die u ons geeft en u over de uitkomst van het onderzoek inlichten.

Wij hopen u in de maand maart samen te kunnen/mogen bezoeken op de
dinsdag, donderdag en vrijdag in de **ochtend,** de **middag** of de **avond.**

Als u moeite heeft met de Nederlandse taal en/of het fijn vindt om in de avond bezoek te krijgen omdat er dan eventueel een familielid als tolk kan fungeren, is dat mogelijk.
U kunt dan het onderstaande strookje invullen en **uiterlijk maandagmorgen 28 februari** in de gesloten antwoordenveloppe (bijgevoegd) in de brievenbus van de bewonerscommissie deponeren, rechts naast de huismeesterpost.

Wij danken u namens de Stichting Welzijnswerk Sliedrecht hartelijk voor uw medewerking aan ons onderzoek.

Mw. Conny Schrama Hopman & Mw. Rieta de Stigter van Dijk.

Als u vragen heeft kunt u contact opnemen met de SWS tel: 0184 - 416729.

Ik wil ’s avonds bezocht worden en ik woon op nummer……
Ik wil niet meewerken aan uw onderzoek en woon op no…… de reden is……..
Ik kom uit ……. en heb geen familielid of buur(vrouw/man) die kan vertalen.

Sliedrecht, 21 Şubat 2011

Sevgili ev sakinleri.

Öncelikle sizelere kendimizi tanıtalım: biz CHE Ede Christian Üniversitesi ve genç sosyal çalışmacı dördüncü sınıf öğrencileriyiz. Bu mektubu yazmaktaki amacımız, mezuniyetimiz için yapmış olduğumuz araştırma projesi için sizlerin işbirliğine ihtiyaç olunmasıdır.

Bu görevi bize sunan SWS Sliedrecht Refah Vakfı. Reling binasında görev yapan bu vakıf, gelecekte daha fazla sayıda mahalle odaklı çalışmak istiyor. Bunun için bizlerden sizlerle kişisel görüşme yapmamız istenildi. Bu görüşme mahalle güvenliği, mahallede yaşanan rahatsızlıklar, sizlere yapılması gereken yardımlar hakkında olacaktır.

Kişisel bir görüşme esnasında, bir anket aracılığıyla sizlere sorularımız olacaktır.
Sorularımız aşağıdaki soru başlıkları ile ilgili olacaktır:
• dil,
• ücretli veya gönüllü çalisma
• sağlık, eğitim ve öğretim,
• güvenlik ve çevre rahatsızlığı,
• ikamet
• yalnızlık,
• bağımsızlık
• serbest zaman.

Bu çalışmada sizlerin görüşleri bizim için çok önemlidir. Eğer bir sorun varsa biz gelecekte size yönelik doğru yardımı almanızı sağlıyabiliriz. Kendinizi ifade edebileceğiniz bu firsati değerlendirmenizi istiyoruz.
Tabiiki bize sunacağınız bilgiler hakkında dikkatli olacağımızdan emin olabilirsiniz

Sizleri mart ayinda ziyaret etmeyi umuyoruz. Ziyaret günleri **salı, perşembe ve cuma** günlerinde **sabah, öğlen veya akşam** saatlerinde olacaktır.

Hollanda dili ile ilgili sorun varsa bir aile üyesini tercüme etmesi için yanınızda bulundurabilirsiniz .

Aşağıdaki kuponu **pazartesi 28 şubattan önce** doldurup mevcut olan zarfla komite kutusuna atılmasını rica ediyoruz. Sağtarafta huismeesterposta kutusuna atabilirsiniz.

Şimdiden bize zaman ayıracağınızdan dolayı Refah Vakfı Sliedrecht adına teşekkür ederiz.

Bayan Connie Schrama Hopman & Mrs Rieta Stigter van Dijk.

Eğer herhangi bir sorunuz varsa SWS başvurun tel: 0184-416729
---------- ---------- ---------
Oturdugunuz ev adresi:……..
Ben **sabah** / **öglen** /**akşam** ziyareti istiyorum ... ...
Bu çalışmaya katılmak istemiyorum. Sebeb ... ...
Benim tercüme yaptıracak kimsem yok.

Bijlage E: vragen voor interview

Categorie A: NAW gegevens

1. Geslacht
- ❑ man ❑ vrouw

2. Leeftijd categorie
- ❑ jonger dan 25 ❑ 25-35 ❑ 35-45 ❑ 45-55 ❑ 55-65 ❑ ouder

3. Bent u hoofdbewoner
- ❑ ja ❑ nee

4. Opleiding
- ❑ lager onderwijs ❑ middelbaar onderwijs ❑ hoger of beroepsonderwijs

5. Welke nationaliteit heeft u
- ❑ Nederlands ❑ anders……..

6. Heeft u een inburgeringscursus gevolgd
- ❑ ja **(** *zie ook vraag 1 regels en voorzieningen*)
- ❑ nee, ik heb geen inburgeringcursus gedaan (*zie ook vraag 2 regels en voorzieningen*)
- ❑ n.v.t.

7. Bent u
- ❑ gehuwd,
- ❑ samenwonend
- ❑ samengesteld gezin
- ❑ eenoudergezin
- ❑ alleenstaand
- ❑ gescheiden
- ❑ ongehuwd
- ❑ weduwe, weduwnaar

8. Heeft u kinderen (indien van toepassing)
- ❑ **uitwonend**
- ❑ **inwonend**
- ❑ jongen ❑ leeftijd(en)
- ❑ meisje ❑ leeftijd(en)

9. Wat voor onderwijs volgen uw kind (eren)
- ❑ regulierbasis onderwijs ❑ speciaal basis onderwijs ❑ voortgezet onderwijs
- ❑ middelbaar of hoger beroepsonderwijs
- ❑ een of meerdere kinderen gaan niet naar school omdat……

10. Heeft U inkomen uit
- ❑ arbeid
  - ❑ minimum ❑ modaal ❑ boven modaal
- ❑ pensioen
- ❑ uitkering
  - ❑ bijstand ❑ anders

Categorie B: Wonen

1. Hoe lang woont u hier

maand ❑ 0-3 ❑ 3-6 ❑ 6-12

jaar ❑ 1-2 ❑ 2-5 ❑ 5-10 ❑ 10-langer

2. Wat voor cijfer tussen de 0 -10 geeft u over het wonen in de Havikstraat qua voorzieningen

- ❑ school
- ❑ bereikbaarheid van winkels
- ❑ groenvoorzieningen
- ❑ speelgelegenheid
- ❑ activiteiten

3. Kunt u een cijfer tussen 0-10 geven in hoeverre u naar uw zin woont in de Havikstraat ?

4. Hoe ervaart u de algemene samenstelling van bewoners op schaal van 0-10

5. Kunt u in een paar woorden iets over de Havikstraat zeggen? ……..

6. Bent u van plan om binnenkort te verhuizen?

❑ ja ❑ nee

7. Kunt u daar iets over zeggen?.....

8. Hoe ervaart u het contact met buurtbewoners op schaal van 0-10

- ❑ a. bent u daar tevreden mee?.....
- ❑ b. hoe zou dat anders kunnen……..
- ❑ c. wat zou daarin kunnen bijdragen volgens u……
- ❑ d. zou u zich daar dan voor in willen zetten ……
- ❑ e. op welke manier…….

9. Hoe ervaart u betrokkenheid bij medebewoners op schaal van 0-10

- ❑ a. bent u daar tevreden mee?.....
- ❑ b. hoe zou dat anders kunnen……
- ❑ c. wat zou daarin kunnen bijdragen volgens u……
- ❑ d. zou u zich daar dan voor in willen zetten……
- ❑ e. op welke manier……

10. (Hoe veel)mist u aan contacten in de directe woonomgeving op schaal van 0-10

- ❑ a. wat betekent dit voor u……
- ❑ b. waar heeft u behoefte aan ……

Categorie B: Wonen *vervolg*

11. In hoeverre voelt u zich in de directe woonomgeving veilig op schaal van 0-10

- ❑ a. wat maakt dat u/jij zich veilig voelt ……
- ❑ b. wat maakt dat u/jij zich onveilig voelt……

12. Zou u als bewoner bij kunnen/willen dragen aan veiligheid

- ❑ ja :
  - ❑ op welke manier…….
- ❑ nee :
  - ❑ omdat…….

13. In hoeverre ervaart u overlast u op schaal van 0-10

- ❑ a. wat voort soort overlast ……..
- ❑ b. van wie……..

ANTICIPEREN/BETROKKENHEID

14. Vind u dat bewoners meer mee moeten doen in de wijk

❑ ja ❑ nee

15. Wat voor ideeën heeft u daarbij…….

16. Hoe vind u dat u mee doet in de wijk en kunt u daar een cijfer voor geven tussen 0-10

17. Bent u op de hoogte van de activiteiten in de woonomgeving

❑ ja ❑ nee

18. Indien ja maakt u hier gebruik van

❑ ja ❑ nee

19. Indien ja, hoe vaak maakt u gebruik van bovenstaande activiteiten op schaal van 0-10

20. Indien nee, kunt u dan aangeven waarom niet?.....

21. Indien u niet op de hoogte bent van de activiteiten kunt u dan aangeven waarom niet?
……

22. Hoe komt dat volgens u.....

23. Zou u dat wel willen

❑ ja ❑ nee

24. Op welke manier……..

Categorie C: Regels en voorzieningen

INBURGERING *(indien van toepassing)*

1. **Is de inburgering voldoende om u in het dagelijks leven te redden**
   ❑ **ja** ❑ nee

2. **Bent u op de hoogte van inburgeringsmogelijkheden**
   ❑ ja ❑ nee

3. **Heeft u hier behoefte aan**
   ❑ ja ❑ nee

4. **Wat heeft u nodig**……

5. **Wat is de reden daarvan** ……

6. **Heeft u hier behoefte aan**…….

INKOMEN

7. **Ervaart u problemen bij uw financiële situatie**
   ❑ **ja** ❑ nee

8. **Zo ja, welke problemen zijn dat:**……..

9. **Bent u op de hoogte van de regelingen die er zijn voor minimuminkomens**
   ❑ **ja** ❑ nee

10. **Weet u bij wie u moet zijn om verder geholpen te worden**
    ❑ **ja** ❑ nee

11. **Bent u bekend met hulpverlening hieromtrent bijv. voedselbank, financiële hulpverlening**
    ❑ ja ❑ nee

OPVOEDING

12. **Heeft u vragen bij of over de opvoeding**
    ❑ ja ❑ nee
13. **Zo ja, wat voor vragen heeft u** ……

14. **Heeft u behoefte aan ondersteuning**
    ❑ Ja ❑ nee

15. **Heeft u behoefte aan een ontmoetingsplek voor moeders**
    ❑ ja ❑ nee

16. **Heeft u vragen over het onderwijs van uw kind (eren)**
    ❑ ja ❑ nee

17. **Weet u waar u terecht kunt bij met uw vragen**
    ❑ **ja** ❑ nee

Categorie C: Regels en voorzieningen *vervolg*

GEZONDHEID

18. Zijn er gezondheidsproblemen

- ❑ nee
- ❑ zo ja bij wie
  - ❑ ouders
  - ❑ kinderen

19. Wat voor klachten zijn dat……

20. Kunnen deze klachten te maken hebben

- ❑ de woning
- ❑ uw gezin

21. Heeft u daar hulp voor

❑ ja ❑ nee

22. Indien nee, wilt u daar hulp voor

❑ ja ❑ nee

23. Weet u waar u hulp kunt vragen

❑ ja ❑ nee

24. Wilt u daar van op de hoogte zijn

❑ ja ❑ nee

STICHTNG WELZJIJNSWERK

25. Bent u op de hoogte van Stichting Welzijnswerk in Sliedrecht

❑ **ja** ❑ nee

26. Maakt u daar gebruik van

❑ **ja** ❑ nee

27. Zou u dat willen

❑ **ja** ❑ nee

28. Waarom wel/niet……..